

Пътешественикът

ОТ ТОЗИ СВЯТ ДО ОНЗИ

І ЧАСТ
ХРИСТИЯН

АЛЕГОРИЯ ОТ ДЖОН БЪНЯН

Първо издание на английски език 1678 г.

The Pilgrim's Progress from this world to that which is to come. Printed for Nathanael Ponder at the Peacock.

Първо издание на български език 1866 г.

Седмо преработено илюстрирано издание.

Преработил Теодор Опренов

Редактор Александра Хрусанова

Художник Борислав Георгиев

ISBN 954 407 004 4

©1991 г. Издателство НОВ ЧОВЕК

София 1373 п. к. 15

Отпечатано в София, Д Ф „София Принт“ декември 1991, тираж 10000,

12 п. коли, ф-т 700x1000/ 1/32,

От първото издание на 18 февруари 1678 г., до 1688 г., когато умира Джон Бънян, тази книга е претърпяла единадесет издания само в Англия. Първото американско издание излиза 1681 г. Оттогава има безчет издания на английски език.

След Библията, „Пътешественикът“ е най-превеждана- та книга. Първият превод е излязъл през 1682 г. в Амстердам. В това отношение холандците са ненадминати. Днес може да бъде намерена на десетки африкански и индиански диалекти. Има я дори на староеврейски език.

Предишните, пето и шесто фототипни издания на български език, са отпечатани в Холандия през последните четиридесет години.

Ето и реда на българските издания до днес:

Първо издание — 1866 г. **І част** превод Алберт Лонг,
печатница Цариград — Минасян.

1886 г. **II част** издава АЕМ — Свищов.

Второ издание — 1880 г. **І част.** Печатница Цариград — Бояджиян.

1891 г. **II част.** Превод от английски Ст. Томов — печатница Свищов.

Трето издание — 1925-26 г. **І и II част** поотделно, с илюстрации. Обработил Павел Мишков. Печатница „Труд“. (Тези две части са събрани по-късно в една без илюстрации и са послужили като основа за отпечатването на пето и шесто издания, както и за нашето издание.)

Четвърто издание — 1939 г. **І част** печатница „Майска роза“

Съдържание:

ЖИВОТЪТ НА ДЖОН БЪНЯН.....	2
Първа глава	12
Втора глава.....	20
Трета глава	27
Четвърта глава	37
Пета глава.....	43
Шеста глава.....	54
Седма глава	60
Осма глава.....	71
Девета глава	73
Десета глава	87

ЖИВОТЪТ НА ДЖОН БЪНЯН

Месторождение и възпитание

Джон Бънян е роден през 1628 г. в Елстоу, малко селце в Бедфордшир. Почти нищо не знаем за неговите деди. Родителите му принадлежали към най-бедното съсловие. Баща му, който бил бакърджия, едвам издържал семейството с тежък труд.

Бащата на Бънян искал да даде на своя син някакво образование и затова го записал в Бедфордското училище, предназначено за бедни. Момчето се научило да пише, но скоро трябвало да се върне при баща си, за да му помага в работата. В училище не обръщали внимание на нравственото възпитание на децата и Джон Бънян, подобно на много свои другари, излязъл от там без каквото и да е понятие за благочестие. След завръщането си в Елстоу станал инициатор на много лоши дела. Ако изключим престъпленията против седмата заповед, от които, както сам той пише, всякога се пазел, нямало нищо, което да го задържа във веселия му живот. Лъжата и богохулството не го притеснявали ни най-малко.

Когато станал на 18 години, постъпил доброволец в армията и взел участие във войната между парламента и краля. Тогава преживял много неща, които го накарали често да се замисля. При обсадата на Лестър например, преди да тръгнат в атака, се наложило да го заменят с друг човек. Още в самото начало на атаката заместникът му бил убит. Веднъж паднал в река Уз, друг път, падайки в морето, животът му висял на косъм. И всички тези обстоятелства го карали да се замисля.

Така постепенно в него започнало да се пробужда съзнанието, че е пазен от Божията промисъл. Вместо да се задълбочи обаче в тези мисли, той ги гонел от себе си, защото те тревожели природната му безгрижност.

Често страдал от безсъница или от ужасни сънища и даже халюцинации. Представял си, че е отхвърлен от Бога, осъден на вечен ад и дори завиждал на животните, че могат да съществуват, без да се грижат за душите си.

За да премахне кошмарните мисли, той още повече търсел обществото на весели другари и се стараел колкото може по-малко да си спомня за Бога. Понякога напускал работа, макар че тя била единственото му средство за съществуване. Случвало се по няколко дни да няма възможност да си купи хляб.

Някои добри хора, които му съчувствали, почнали да го съветват да се ожени, като се надявали, че една добра жена ще му повлияе благотворно. Така Бънян се

оженил за едно скромно момиче, дъщеря на набожен човек. Тя нямала никакво състояние и в зестра на мъжа си донесла две книги: „Практическо богословие“ и „Пътят на човека към Небесното царство“.

Жена му била много кротка и любовта ѝ силно му въздействала. Понеже забравил всичко научено от детинство, той започнал отново да се учи да чете и пише. Заедно с жена си започнал да посещава и богослуженията в неделните дни. Така изпаднал в друга крайност — много обикнал обрядността, свещеническото облекло и самите свещеници.

По това време богослуженията в Англия съвсем не били в цветущо състояние. Неделните дни в Елстоу представлявали странна смесица от богослужение и светски удоволствия. Според църковната наредба в храма съблюдавали две богослужения — сутрин и вечер — между тях устройвали всевъзможни увеселения, игри и танци. Едни \\\ същи камбани канели за молитва и събирали за забава. Джон Бънян бил редовен участник в забавленията. Много обичал да бие църковната камбана. Един път, след като бил камбаната, той слязъл в храма за молитва и седнал до жена си. То- 'И ден проповедта така силно го развълнувала, че решил да се откаже от всички удоволствия. Но два часа по-късно, както сам той изповядва, се отправил към веселото сборище. В най-силния разгар на веселието обаче в него с голяма сила зазвучали думите: „Искаш ли да напуснеш грехове те си и да получиш вечно блаженство, или искаш да живееш в грях и да отидеш в пъкъл?“ Той се спрял като вкаменен, замислил се и се зачудил, че разпнатият на Голгота Христос го изобличава. Изведнъж, като в отговор на чутото, си спомнил колко грехове вече е направил, за които е заслужил вечно осъждение и затова решил, че е по-добре да свърши живота си поне весело... Тогава още по-шумно и полудо се отдал на удоволствията. Никой от другарите му не забелязал резкия преход от злото към доброто и обратно.

Веднъж, когато вървял пиян по улицата и говорел мръсни думи, край него минала една жена, известна с развратния си живот. Тя се спряла и казала с възмущение: „Какъв безбожник! Какви мръсни думи говори! Няма подобен на него, той развращава всичките ни младежи!“ Тези думи, казани от такава личност, силно му подействали. Той се засрамил, решил да изостави разгулния живот и се отдал на четене на Библията. Мнозина в Елстоу били поразени от внезапната промяна на Бънян и започнали да го хвалят. Тези хвалби го направили самодоволен и той си въобразил, че в цяла Англия няма по-угоден на Бога от него.

Малко по малко той напуснал всички предишни удоволствия, хора и песни, само камбаната продължил да бие, защото смятал, че веднъж взет, кръстът трябва да се носи мъжествено. Промяната обаче била само външна и макар жена му да се радвала, Джон Бънян не бил доволен от себе си, защото съзнавал, че не е променен духовно.

Чудесна е тази силна воля над порока, но Христос е казал: „Трябва да се родите отгоре.“ Нашата външна праведност не може да ни даде спасение за вечен живот, нито прощение за извършените грехове. Бънян смътно съзнавал нещо от това и въпреки всичките си усилия да води безупречен живот, не бил готов да застане пред Божия справедлив съд. Макар да се считал едва ли не за най-съвършения човек в Елстоу, той се ужасявал при мисълта за смъртта и често страдал от съзнанието, че нещо не му достига.

Духовното възраждане на Бънян

Веднъж трябвало да отиде в Бедфорд по търговска работа. Като минавал покрай една къща, на чиято врата стояли три бедно облечени жени, наложило му се да спре за малко. Оставил на земята товара си и се заслушал в разговора на жените. Думите, които чул, го изумили. Нито една проповед до този момент не му била показала

необходимостта от духовно възраждане, от получаване на Святия Дух и от спасение чрез вяра в кръстната смърт на Божия Син. Силно развълнуван от чутото, той решил да се увери в истинността на думите им. Запознал се с тези жени и те с готовност му предали всичко, което било за тях радост и надежда в бъдещето. Показали му места от Свещените Писания, които потвърждавали думите им. Но радостта му от това откритие не продължила дълго. Скоро се запознал с хора, които обръщали тази увереност в средство за необуздан живот. Започнали да го мъчат нови съмнения. Какво право има той да счита, че е в числото на избраните? Може би много късно е започнал да се грижи за душата си и всичките му страдания са напразни? Мислил да изпита вярата си чрез извършване на чудеса, но когато започнал да се моли за получаване на тези чудодейни сили, разбрал, че не трябва да се моли за това.

Дълго време крил в себе си мъчителните съмнения и душевното смущение. Накрая решил да открие душата си на тези жени. Те обаче не могли да отговорят на всичките му въпроси и го посъветвали да се обърне към пастир Хиффорд, с когото го запознали. Пастир Хиффорд имал чести беседи със своите посетители и поканил Бънян да участва в тях. Така, малко по малко, Джон Бънян разбрал, че трябва с покорност да приема Божието Слово, без да изследва причините за Божиите решения.

Четенето на Библията обаче все повече го ужасявало. Всеки ред го убеждавал, че той е непростен грешник. Колкото повече се задълбочавал в смисъла на четеното, толкова повече изпадал в отчаяние и развълнуваното му въображение прогонвало всякаква надежда за постигане на душевен мир. Струвало му се, че толкова много се е отдалечил от Бога, че е невъзможно вече да се върне при Него. Уверил се, че го владее Сатана, с когото нямал сила да се бори. Скръбта му била мъчителна и бил готов да плати скъпо, за да може да я излее в сълзи, но не можел и да плаче.

От дълбочината на своето отчаяние Джон Бънян не преставал да вика към Бога. Молитвата и четенето на Словото изцяло поглъщали времето му. Веднъж, седейки на гости у своя съсед, той натъжен мълчал, но изведнъж като че ли чул думите: „Ако Бог е с нас, кой ще бъде против нас?“ Друг път, като вървял през полето, чул: „Той извърши примирение със Своята кръв на кръста.“ Така всред скръбта, която притискала сърцето му, той получавал утешения, които наричал чудни посещения на Святия Дух.

Тези сладки мигове бързо отлитали, но четейки Библията, в нея намирал подобни утешителни изречения. Така се убедил, че това не са лъжливи обещания на неговото въображение или духовна възбуденост. Самото Слово, писано по вдъхновението на Святия Дух, ни учи да уповаваме в кръстната смърт на Христа.

Освен Библията Бънян четял още една стара книга, която му била попаднала случайно: „Тълкувания на Лутер върху Посланието към Галатяните“. Тя му давала много успокоителни размишления.

Дълго продължила борбата в него между доброто и злото, вярата и съмненията. Често му се струвало, че той, подобно на Юда Искаротски, е продал и предал Исуса със своя предишен живот. Струвало му се, че всичките му стремежи към святост са напразни. Дори понякога му се струвало, че чува гласа на самия Дявол, който му доказвал, че неговата душа отдавна принадлежи на ада. В такива мигове съвсем падал духом. Тогава се случвало изведнъж да чуе нежен, кротък глас, подобен на лекия полъх на вятъра, който му казвал: „Отказал ли си се някога от оправданието, предлагано ти от Христос?“ „Не“, отговарял той. „Тогава погледни и не пренебрегвай този, който говори с тебе!“ Така веднага утихвала бурята в душата му.

Един ден нещо подобно на видение завинаги го избавило от ужасните съмнения. Като вървял през полето, чул в сърцето си думите: „Твоята правда е на небето.“ Повдигнал очи нагоре и видял Христос отдясно на Бога, като олицетворение на човешката правда. Станало му ясно, че Господ Исус е правдата за повярвалите в Него,

че Той със Своята святост покрива нашата греховност. Разбрал, че пролятата кръв на Христа ни умива и избавя от всяко осъждение и ни прави Божии чада. Така онова поле, през което вървял, станало за него врата към небето. Там завинаги бил освободен от робството на греха и съмненията.

По-късно, когато описва състоянието си преди духовното си възраждане, Бънян вижда причината за това мъчително колебание на душата в маловерието. Но той съзнава, че тези душевни страдания са му били от полза, защото понесъл тежестта подобно на Йов, който в последствие получил стократно повече милости от Бога.

След като повярвал напълно, Бънян разбрал, че според Божието Слово неговата длъжност вече е да изповядва вярата си пред хората. Той се присъединил към църквата на баптистите и се кръстил. Започнал да помага на проповедника в проповядването на Словото, посещавал болните, живеещите в пороци, и скоро спечелил такова уважение, че бил включен в числото на дяконите на църквата.

От непрекъснатата работа обаче се разболял много тежко от възпаление на белите дробове. Бил близо до смъртта, но Господ му възвърнал здравето и дори му дал повече сили.

Жената на Бънян не могла дълго да се радва на неговото новорождение. Скоро след това тя починала. Подробности за нейните последни дни не са известни.

Преодолявайки вродената си срамежливост, Бънян дръзновено проповядвал Божието Слово. Скоро славата му се разнесла по цялата околност. Той убеждавал и най-равнодушните и порочни хора. По настояване на слушателите бил ръкоположен за пастир. С благоговейна молитва се нагърбил с новата работа и посветил себе си изцяло на Бога, като казвал: „Тежко ми, ако не проповядвам Евангелието.“

Тежко изпитание за неговата вяра

По онова време английското правителство забранявало да проповядват хора, които не са получили официално звание „Пастир на англиканската църква“. Бънян обаче не признавал това право на правителството и никак не се притеснявал в своите действия. Бил направен донос против него и той получил писмена забрана да не проповядва Евангелието. Много от братята му по вяра се застъпили за него и така за известно време никой не го безпокоял.

След завръщането на Стюартите започнали да преследват свободата на съвестта. Бънян с мъка можел да продължава своята работа. Отначало решил да се преоблича в различни дрехи, за да преминава свободно от едно място на друго. Скоро обаче започнал да изпитва срам и страх пред хората и решил да действа открито, каквито и да бъдат последствията от това.

Жителите на едно малко селце, Сомел, искрено желяели да чуят обяснение на Божието Слово. Повикали Джон Бънян. Той се отзовал на поканата и докато обяснявал на народа, приближила се стража и му показала писмена заповед, с държавен печат, за неговото арестуване. Нищо друго не му оставало, освен да се подчини на властта. Приятелите му отдавна го предупреждавали за заплашващата го опасност, но той пренебрегвал съветите им. С някакъв страх обаче започнал да проповядва този ден върху стиха „вярваш ли в Божия Син?“ По молба на много хора го пуснали с поръчителство за една нощ, но рано на следващия ден трябвало заедно със стражата да отиде в съда. Там му казали, че „бакърджия“ няма право да проповядва, и че ще бъде пуснат веднага на свобода, ако подпише пред няколко свидетеля от неговите приятели, Че за в бъдеще няма да проповядва. Листът за подписване стоял на масата. „Как мога да обещавам, че вече няма да проповядвам Божието Слово! — извикал Бънян. — Никога докато съм жив! Щом получа свобода, ще почна да изпълнявам възложената ми от Бога

длъжност.“ На полиция било заповядано да заведе Бънян в затвора. Така на 1 ноември 1660 година Джон Бънян бил затворен в Бедфордския затвор.

Много хора, дори и такива, които не споделяли неговите разбирания, дори представители на правителствената църква, работили за освобождаването му. Един англикански пастир, Форбс, с кротост го увещавал да се откаже от проповядването, като се стараел да му докаже, че няма законно право за това. Бънян отказал твърдо. Друг го съветвал да започне дело против обвиненията, за които е затворен, и публично да заяви, че е готов да се подчини на кралската воля, като следва църковните обреди на правителствената църква. И на това той не се съгласил. Казал, че всякога ще отдава кесаревото на кесаря, но че волята на Царя на царете стои над всяка друга. А Неговата воля е всеки да употребява за Божия слава дара, получен от Него.

Бънян бил поставен в един от най-лошите затвори на кралството. Две малки стаички или по право килии и малък двор, заобиколен от река. Това било всичко. Понякога през нощта в двете килии затваряли до 60 човека. Повечето от тях били арестувани за убийство или мошеничество.

Тежко било за Бънян, това затваряне. Едва 32-годишен, свикнал на свобода и постоянна работа, той нито веднъж не паднал духом, защото съзнавал необходимостта да остане верен на своите убеждения, заради славата на Божието име. Съдийският секретар Кооб напразно го убеждавал да приеме условията за освобождението. Бънян тъжно му благодарял за съчувствието и отклонявал всичките му предложения.

Дошло време за коронацията. Чарлз II, по установения обичай, обявил амнистия за всички арестувани, с изключение на най-престъпните. Бънян се оказал между тях и продължил да стои в затвора. Неговата втора жена, за която се оженил една година преди затварянето, отишла в Лондон да подаде молба. Съдиите се събрали на съвет, кого от престъпниците да простят. Горещо молила тя главния съдия да включат и мъжа ѝ в числото на простените. Макар да я изслушали с внимание, Бънян си останал в затвора.

Много точно той е нарекъл мястото на своето заточение „пещера“. В тази пещера трябвало да работи за прехраната на семейството си. Правел връзки за обувки и с това изкарвал пари за издръжката на жена си и децата от първия брак.

На следващото заседание на съда някои от приятелите му отново започнали да молят за неговото освобождаване. Веднага им бил предложен въпроса: „Ще се откаже ли от проповядването?“ Те знаели, че Бънян никога няма да се съгласи на това. Така шест години наред той нито веднъж не излязъл от затвора.

Силно скърбял Джон Бънян за болната си жена и четирите деца. Особено се безпокоял за сляпата си дъщеря. Представял си всичките им лишения и скърби, но с упование ги предал на грижата на милостивия Бог.

При цялата скръб той е имал и много радостни мигове в затвора. За тях той споделя: „Никога в живота си не можах да вникна в Божието Слово толкова добре както сега. Някои думи, в които по-рано не можех нищо да видя, сега като съм в това състояние и на това място, светят за мене. Тук съм имал много сладки видения за прощаване на греховете и пребъждането ми при Исуса в онзи век. Ах, Сионската гора, небесният Ерусалим, безчисленото събрание на ангелите и Бог съдията на всичките, духовете на праведните, които са стигнали съвършенство в Исус Спасителят! Ах, колко мили са ми те, откакто съм тук, на това място! Тук съм виждал онова, за което знам, че докато съм на този свят, няма да мога да изразя. Видях истинността на думите „Когото любите, без да сте Го видели, в Когото, като вярвате, без сега да Го виждате, радвате се с неизказана и преславна радост.“

Джон Бънян прекарал всичко дванадесет години в затвора. Някои затворници били благосклонни към него, други — нетърпимо груби. Някои от надзирателите

искрено го съжалявали и му позволявали да се отдалечава за малко, за да посети братя по вяра. Той обещавал да се върне в определения срок.

Дошло време и за неговото освобождаване. Кралят издал указ да се позволи на всички не-конформисти, с изключение на папистите, да се събират свободно на богослужения, като си избират пастир от своята среда. Причината за този неочакван указ била много интересна.

Когато било невъзможно Чарлз II да остане в Англия, поради опасност, която го грозяла, той се отправил инкогнито във Франция. Един човек го пренесъл до френския бряг, знаейки кого носи. По-късно същият човек, Ричард Карвер, се явил пред краля и го помолил да помогне на братята му по вяра, които са в беда. Чарлз II си спомнил този факт и на 13 септември 1672 г. издал указ, с който възвръщал свободата на всички страдащи поради религиозни убеждения. В това число бил и Бънян.

Така Джон Бънян се върнал при домашните си. Там намерил пълно разорение и нищета, но с голяма енергия се заел да работи за възстановяване на семейството си. В това време вярващите нямали ръководител. Киффорд бил починал преди освобождението на Бънян и всички единодушно предложили на Джон да заеме неговото място. Той се съгласил, като единственото му желание било със силата на Словото да служи на вярващите, а невярващите да привлече при Христа.

Дейността на Бънян като пастир

Джон Бънян бил убеден, че Господ го е призовал да проповядва Благата вест. Искал на всички и непрекъснато да прогласява голямата Божия любов към грешното човечество. Докато бил в затвора, говорел на своите другари за Христа. Всички знаели, че той страда заради вярата си в Изкупителя, заради това, че искал да Му служи с всички сили, без човешки обреди, но в дух и истина. През тези 12 години Бънян дълбоко изучил Свещеното Писание, което му помогнало да се утвърди в служението на Бога. И ето сега той се явил пред вярващите, очистен в огъня на изпитанието, съвършено готов да научи и другите да живеят и страдат за Този, Който пострадал за всички.

Неговата проповед се отличавала с простота и яснота. Тя била достъпна за всички. Учени и неграмотни го слушали с удоволствие. Освен това бил надарен с живо въображение, наблюдателност, умеел сполучливо да използва думите и имал изключително приятна дикция. Винаги, където говорел се събирали много хора и мнозина трябвало да стоят навън. През лятото често говорел на открито и предпочитал природата пред задушната стайна атмосфера.

В определени дни Бънян посещавал околните села, където основавал малки църкви, съществуващи и до днес. Рядко посещавал столицата, но и там бил достатъчно известен. Където и да отивал, достатъчно било само да извести деня на своето посещение и се събирали хиляди хора. Често трудно достигал до амвона. Тази популярност обаче не го възгордяла. Той се смирявал пред Господа и отдавал цялата слава на Него, Единствения, от Когото получавал сила да убеждава хората.

Въпреки че животът му бил безупречен и с нищо неопетнен, това не го опазило от клевети. Дъщерята на един чифликчия, която често посещавала събранията на Бънян, била изпъдена от баща си. По-късно баща ѝ, който държал за своята англиканска църква ѝ простил, при условието никога вече да не слуша Бънян. След като се върнало къщи, момичето пак почнало настоятелно да моли баща си да ѝ позволи да посещава събранията. В същата нощ старецът изведнъж умрял. Разнесъл се слухът, че е отровен от дъщеря си, и че тя била в любовни връзки с Бънян. Започнало следствие, но за всички било ясно, че това е клевета и популярността на Бънян нараснала още повече. Получавал много предложения да остави Бедфорд и при

увеличена заплата да ръководи по-големи общества. Той обаче останал непоколебим. Смятал, че Бедфорд и околността му са неговата сфера, където е длъжен да остане.

Доброто семе падало на добра почва. Много от тези, които слушали Словото, започнали да го изпълняват. Всеки ден имало нови хора, които повярвали, и църквата видимо растяла. Въпреки че всички наричали Бънян „епископ“, той считал себе си за смирен труженик. Бързо забелязвал между повярвалите верните Христови слуги и веднага им възлагал работа, равна на своята, за да не страда работата от липса на жътвари. Строго следял за изпълнението на установените от Христа заповеди: Кръщението и Господната вечеря, като видими свидетелства на вяра и покорност на Неговото Слово.

Непрекъснато посещавал болните. Несъгласията в мненията между братята кротко и бързо отстранявал. Умеел да успокои и настави разтревожените души в истината. С тези, които са заминали на други места, постоянно кореспондирал и им разрешавал да се присъединят към други църкви само ако ръководството им е Божието Слово. Съгреша вашите поучавал и увещавал сам, а ако не се покорят, викал на помощ братята, които са утвърдени във вярата. Като крайна мярка отлъчвал някои временно от общение с църквата, като не преставал да се моли за тях, заедно с всички вярващи. Щом съгрешилият се разкайвал за постъпката си, бивал приет отново с радост и братска нежност между вярващите. Така всеки член на църквата имал своята служба. Тези, които били отдавна повярвали, наставлявали младите, докато и те достигнали пълна твърдост във вярата и на свой ред започвали да се грижат за по-слабите.

Във всичко бил ръководен от Святия Дух. Така до края на живота си не престанал да бъде слуга на всички.

В автобиографията си Бънян пише: „През всичкото време на моето проповядване сърцето ми силно викаше към Бога, Той да благослови Словото Си и да го направи действено за спасение. Стараех се да говоря ясно и откровено, така че и грехът и грешникът да се видят. След това сърцето ми гореше, като си мислех, че Словото пада на каменисти места. Искях всички, които ме слушат, да могат да видят като мене що е грехът, смъртта, пъкълът и Божието проклятие. Но исках да видят и какво е благодатта, любовта и милостта на Бога чрез Христа към човеците, които са отчуждени от него. Много пъти си казвах пред Господа, че с радост бих се съгласил да ме обесят пред очите им, ако това стане причина да ги събуди и утвърди в истината.

Никога не съм искал да се бъркам в маловажните проблеми, върху които спорят някои християни. Беше ми радостно с всичката си сила да се подвизавам за Словото на вярата и за освобождаването от греховете чрез страданията и смъртта на Исуса.

Ако някои от онези, които чрез моето проповядване бяха събудени, отпаднаха, мога наистина да кажа, че тяхното изгубване беше за мене по-тежко, отколкото да поставя в гроба собственото си дете.

Сърцето ми беше така пленено от славата на тази превъзходна работа (проповядването на Евангелието), че в нея бях по-блажен, отколкото ако Бог беше ме направил цар над целия християнски свят или господар над цялата световна слава. Колко са сладки думите: „Който е обърнал грешния от заблудения му път, ще спаси душа от смърт и ще покрие много грехове“, „Разумните ще сияят със светлостта на простора и ония, които обръщат мнозина в правда, като звездите до вечни векове“ (Яков 5:20; Данаил 12:3). Тези думи винаги са били утешение за мене!

Най-голямото ми желание при изпълнение на службата ми беше да отивам в най-тъмните места. Видях, че духът ми повече скланяше към работата за събуждане и обръщане. Словото, което носех, също говореше така: „Обаче имах за цел да проповядвам благовестието така — не там където беше вече известно Христовото име, да не би да градя на чужда основа“ (Римляни 15:20).

Творчеството на Бънян

Джон Бънян отлично владеел перото. Първите му съчинения обаче много трудно могли да се напечатат. Като че ли мисълта му се носела по- бързо от перото и затова имало много пропуснати думи. Първото му съчинение било полемично, под заглавие „Няколко евангелски истини, обяснени според Свящото Писание“. Целта на книгата била да противодейства на заблужденията на някои квакери относно изкупителната жертва на Божия Агнец. Разбира се, отговорът на противниците не закъснял, на което Бънян трябвало рязко да отвърне. В това време обаче го арестували. Затварянето не спряло работата му, напротив, необходимостта го заставяла непрестанно да пише. Така можел да изкарва прехрана за семейството си. Започнал с помощта на приятелите си да издава малки брошури. Те така успешно се продавали по улиците, че дребните търговци започнали да поставят неговия портрет на своите съчинения, продавайки ги за негови.

Между малките му съчинения е особено забележително едно: „Благодатта е вседостатъчна за най-големия от грешниците“. В нея има много интересна мисъл „Господ не на шега ме е убеждавал, Сатана не на шега ме е изкушавал, ужасът на вечния огън не на шега ме е мъчил и затова не на шега ви предавам всичко преживяно от мен. Писаното ви предавам с простота на сърцето, а истината ви казвам за ваша духовна полза.“

Бънян е написал много мъдри брошури за оправданието чрез вяра, възкресението на мъртвите и др. Много чудно е това, че не е имал никакво научно образование. В полемиката не е умее да се съдържа, нито да възразява умерено, когато изложената идея не отговаря на духа на Писанията.

Още в затвора, като че ли между другото, Бънян започнал знаменитата си книга „Пътешественикът“.

Нито преди, нито след него не се е явило подобно произведение. Дълбочината на мислите, истината и нагледността на характерите, действията на описаните лица, верността на възгледа, знанието и разбирането на библейските истини, всичко това му дава право да стои между най-добрите съчинения, явили се през втората половина на XVII век в Англия. Разказват, че след свършването на книгата, предложил на другарите си в затвора да им я прочете. Искал да чуе тяхното мнение, дали си струва да я печата. Едни го съветвали да я издаде, други не. Един от тях, Марсон, настоявал за незабавно издаване. Трудности обаче имало много и книгата излязла от печат едва през 1678 година. Успехът ѝ бил огромен и незабавен. За десет години едно след друго последвали 12 издания. Още през живота на Бънян били продадени 100000 екземпляра. Много малко произведения са се ползвали с такава известност. Сега тя е преведена на повече от 75 езика. (Под заглавие „Пътешественикът“ тя е преведена и издадена на български език още през 1866 г. от мисионера д-р Лонг.) Много художници са се трудили да предадат в картини живописни сцени от тази алегория.

След „Пътешественикът“ Бънян написал „Животът на лошия човек“, а през 1682 г. издал „Духовната война“. Предполага се, че авторът е представил самия себе си в описанието на „душата“, попаднала под властта на Сатана и след това избавена от Емануил. В разказа Бънян много умело е използвал знанията, придобити по време на военната служба. Първото нападение на Дявола върху човека, пълното отдалечаване на душата от Бога, избавлението ѝ чрез възплъщението на Божия Син и непрестанните опити на злия дух отново да я отдалечи от Твореца са наистина забележително описани. Мистицизъм, поезия и християнство украсяват в равна степен разказа, като не си противоречат едно на друго.

На следващата година Бънян издал втората част на „Пътешественикът“, в която описва пътуването на жената и децата на Християн. Авторът е възнамерявал да издаде и трета книга — за съдбата на юношите след смъртта на двамата родители. Предполага се, че това съчинение никога не е било написано или е било загубено. Появилата се книга под заглавие *Пътешествие на синовете на Християн*“, макар и да била приписана на Бънян, се оказала явна измама.

Една след друга се появили 60 книги, истински съчинения на Бънян. Много от тях били богословски полемики, други публикували проповеди, изказани при различни случаи. Всичко било написано от неуморното желание да се оживи мъртвата вяра не само на своите съвременници, но и на бъдещите поколения. Задачата била трудна, почвата неблагоприятна, но Бънян, взирайки се в Господа, уповаващ на Неговата сила, се борил неуморно, изучавайки върху себе си тежестта на съмненията, греха и слабостта на човека пред изкушенията.

От по-кратките му съчинения ще споменем „Книга за младежи и момичета“ и „Изложение на закона и благодатта“.

Разглеждайки всички съчинения на Бънян, не може да не ни възхити ясната цел, разбираният израз, логичните разсъждения, забележителните сравнения, непринудената искреност. Речта е ту строга или чувствителна, ту заплашваща или утешителна, всичко е с цел да събуди душата, да привлече хора при Христа.

Да вземем за пример част от неговата реч към душата на заспалия по пътя към вечността. „Лентьо, още ли спиш? Нима си решил да заспиш смъртния сън? Нима нито вестта от небето, нито пък от пъкъл не са в състояние да те събудят? Нима ще отговориш: нека още да поспя и да полежа? О, да можех красноречиво да ти изкажа съболезнование и да ти отдам напълно сърцето си! Как бих скърбял над тебе, как бих те оплаквал! Бедна, осъдена, погиваща душо! Защо сърцето ми е така жестоко към тебе, та не мога да скърбя? Ако ти би се лишил от един член на тялото си или член на семейството, или близък приятел, няма да бъде така важно, но, бедняко, ти изгубваш душата си! Ако тя би отишла в ада за ден, два, година или даже за десетки хиляди години, сравнително би било нищо. Но тя ще бъде отхвърлена завинаги! О, колко е ужасна тази дума – вечност! Какво ще стане, когато чуеш тези сърцераздирателни думи: „Махнете се от мене проклети във вечния огън, приготвен за Дявола и неговите ангели!“

Когато се обръщал към разтревожените и изпълнени със съмнения и страх хора, Бънян им казвал: „В живота почти на всеки се случва да се съмнява в Божията благодат. Това е непоносимо тежко, особено за този, който чувства себе си грешен. Престъпването на закона е достатъчно, за да те осъди. Съмнението обаче в пълнотата на Божията благодат, която е силна да ни оправдае и избави от самото осъждане, е по-престъпно от самия грях. Затова чуй ме, отпаднала, страхлива душо! Възпротиви се на съмненията, отърси се от срамния страх и хвърли прегрешенията си зад оградата на благодатта! Повярвай, че ти имаш право на това, защото пред погледа ти тече река. Тази река е водата на живота, а нейните струи са благодат и милост. Не се смущавай, че не ти достигат благочестие и добри дела. Когато ти се случи да видиш хора, които поради телесното си здраве се стараят да се заселят близо до лековити води, спомни си, че един от твоите стремежи трябва да бъде да се приближиш до водата на живота. За твоето изцеляване от духовните недъзи, от страха и съмненията е нужно само да продължаваш да черпиш от тази жива струя и да живееш во век!“

На вярващите, които се радват в Христа, Джон Бънян казвал: „На Господа е угодно и желателно да види всеки християнин да стои на определеното от Него положение, звание и длъжност, като изпълнява всичко, съгласно полученото от Бога призвание. Тогава вярващите са като цветя в Божията градина и всяко цвете расте на

определеното от градинаря място, започвайки от пълзящия по стената исоп до ливанския кедър, всяко от тях дава плод за Негова слава. Те растат и дават много плод, защото коренът на живота е общ и жизнената струя, която излиза от него, е най-плодотворната. При това градинарят, който е наредил цялата градина, е най-мъдрият! Какво ли разочарование би имало, ако ние не сме богати с добри дела! Затова пазете се да не се окажете- както пламъка в картините — без жар; или книжни цветя без уханье, рисувани дървета без плодове.“

Смъртта на Бънян

Поради своите убеждения през целия си живот Бънян трябвало да претърпява различни несгоди. Властите, виждайки непреклонната му съпротива към установената религия в кралството, с мъка го понасяли и всячески се стремели да му пречат. Няколко пъти под различни предлози го лишавали от всичкото му имущество, заключвали молитвения дом, в който проповядвал. Имало един период, когато единствено под открито небе можел да провежда събрания. Затова решил да припише всичко, което имал, на името на жена си.

След като наредил по този начин семейството си, Бънян можел свободно да се предаде напълно на работа за слава на Христовото име. Репутацията му растяла непрекъснато. Постоянните срещи с различни слоеве на обществото и многото четене на книги, подействали благотворно за неговото духовно израстване и говорене. Еднакво се стремял да убеди в Евангелските истини както хората, срещани в дома на кмета, при когото известно време бил семеен пастир, така и простите хорица в която и да е гостилница, където закусвал преди часа на проповедта.

В началото на 1688 г. поради слабост Джон Бънян започнал да страда от припадъци, които го заплашвали от бърза смърт. След като здравето му се поукрепило, той отново се заел с работата, доколкото му позволявали силите, но крайт бързо се приближавал. Той умрял сам, далече от семейството си, нямайки възможност да се върне вкъщи и да се прости с близките на сърцето си.

Причината, която ускорила смъртта му, била голямата му самоотверженост. Синът на един чифликчия помолил Бънян да измоли за прошка от разгневения му баща, който го лишил от наследство. За да изпълни молбата, трябвало да се срещне лично с бащата. Така Бънян пропътувал повече от 50 мили и срещата му се увенчала с успех. Той искал оттам да замине за Лондон, за да каже сам на сина радостната вест. През време на пътуването валил проливен дъжд. Целия мокър, Джон Бънян спрял при приятеля си г-н Шаддок, където се разболял от силна настинка. След десет дни починал. Точният ден не се знае, но било между 12 и 31 август 1688 г.

Смъртта на Бънян била достойна кончина на неговия живот. Той не оставил горящия светилник, но постоянно бил опасан с вяра. „Не плачете за мене, казвал на заобикалящите го, но живеете свято! Аз ще отида преди вас в мястото, приготвено от Спасителя за всички изкупени от Него грешници. Там ще се видим и ще запеем нова песен в блажената вечност.“

Тялото му било погребано в Бунхил-Филдс и много хора дошли да оплачат уважавания и на всички любим пастир. Особено в Бедфорд скръбта на вярващите била голяма.

И така животът на Джон Бънян съответства на чудното описание в „Пътешественикът“. Той започнал от тинята на отчаянието и свършил с тържествено влизане във вечното Царство на славата.

Първа глава

Вървейки през пустинята на този свят, стигнах до една пещера, където легнах и като заспах, сънувах сън.

Слушайте да ви разкажа какъв беше този сън.

Видях един човек, облечен в дрипави дрехи, да стои с гръб към къщата си; той държеше книга в ръката си, а на гърба му имаше тежък товар.¹ Видях го, че разгърна книгата и започна да чете; като четеше, заплака разтреперан, и като не можеше повече да се сдържа, извика с плачещ глас: "Какво да правя?"²

Със смутен ум той се върна у дома си и доколкото му бе възможно, креше от жена си и децата си, че е разтревожен. Но това не продължи дълго време, защото скръбта му все повече и повече се усилваше, докато най-после той им заговори: "Ах, любезна моя жено и мили мои деца, аз, вашият приятел съм загубен поради товара, който тежи на гърба ми. Разбрах също, че нашият град ще бъде изгорен от небето с огън, и в това страшно разорение ние всички ще загинем, освен ако не се намери за нас някакво избавление, каквото засега не виждам откъде може да дойде."

Когато домашните и роднините му го чува да говори така, много се уплашиха. Не че повярваха на това, което им приказваше, но защото мислеха, че не е добре психически. Надявайки се, че един дълбок сън може да ободри и успокои нервите му, и тъй като беше вечер, те го накараха да си легне. Нощта за него беше толкова мъчителна, колкото бе и денят, и вместо да спи, той прекара нощта във въздишки и горчиви сълизи. На сутринта когато роднините му дойдоха да го попитат как се чувства, той им отговори, че е по-зле, и понеже започна пак да им разказва същите неща, които бе говорил предишния ден, те не искаха да го слушат и се ожесточиха против него. Смятайки, че със строго, унижително и безчувствено отношение към него ще успеят да го излекуват, те започнаха да му се присмиват, да му се карат и да го упрекват, но като видяха, че и това не помага, презряха го и го оставиха. Тогава той започна да се уединява насаме в стаята си, където се молеше за себе си и за тях, оплаквайки окаяното положение, в което се намираха всички. Понякога се разхождаше сам по полето, като непрекъснато четеше и се молеше. Така минаха няколко дни.

Един ден, когато се разхождаше по полето, го видях да чете Книгата, озъртайки се насам-натам с явното желание да бяга, но тъй като не знаеше накъде, застана на едно място. Беше много наскърбен и по едно време започна да вика: "Какво да правя, за да се спася?" Тогава видях, че до него се приближи един човек на име Благовест, който го запита: "Защо плачеш?"

- Господине, отговори той, тази книга, която е в ръцете ми, казва, че аз съм осъден първо да умра, а след това да се изправя пред Страшния Съд. Чувствам, че не желая първото, а второто съвсем не искам да ми се случи.³

- Защо не искаш да умреш, щом този живот е придружен с толкова много беди? - попита Благовест.

- Защото ме е страх – каза човекът, -- че товарът, който е на гърба ми, съвсем ще ме провали, дори и по-долу от гроба, та ще падна в Тофет.⁴ Тъй като не желая да отида в тъмницата, а чувствам, че не съм готов да се явя и пред Съда, нито пък ще мога да изтърпя наказанието, не мога да не плача.

- Ако състоянието ти е такова - му каза Благовест, - защо стоиш така?

- Защото не зная къде да отида! - отговори човекът.

¹ *Исая 64:6; Лука 14:33; Псалм 38:4.*

² *Деяния 2:37; 16:30.*

³ *Евреи 9:27.*

⁴ *Исая 30:33.*

Тогава Благвест му даде една книга, в която между другото пишеше и това: "Бягай от бъдещия гняв!"⁵

Като прочете тези думи, човекът се обърна умолително към Благвест с думите:

- Накъде трябва да бягам?

Посочвайки с ръка към едно широко поле, Благвест му отговори:

- Виждаш ли там, насреща, онази малка врата?⁶

- Не я виждам! - отговори човекът.

- Виждаш ли хей там онова светило, което блещука? - попита Благвест.

- Да! Виждам! - отговори човекът.

- Добре! - каза Благвест. - Гледай само него и не го изгубвай от очи. Върви право към него и там ще видиш тясната врата. Похлопай на нея и ще ти се каже какво трябва да правиш!

В съня си видях, че човекът започна да бяга. Още не се беше отдалечил много от дома си, когато жена му и децата му го видяха и започнаха да викат след него, за да го върнат, но човекът запуши ушите си с пръсти и като продължаваше да тича, започна да вика:

- Живот! Живот! Вечен живот!

Нито веднъж не се обърна да погледне назад, а все по-силно и по-силно бягаше, като в устрема си беше стигнал до средата на полето.

Излязоха да го гледат и съседите. Едни от тях го хулеха, други му се присмиваха, а трети викаха след него:

- Върни се! Върни се!

Между тях имаше двама, които решиха да го върнат насила. Единият се казваше Упорен, а другият Уводен. През това време човекът се беше отдалечил доста, но те твърдо решиха да го догонят и след не много тичане го настигнаха.

- Съседи мои, защо идвате? - ги попита човекът.

- За да те принудим да се върнеш с нас! - отговориха те.

- Това няма да стане никога! - отвърна човекът. Вие живеете в град Погибелово, където съм роден и аз. Предвиждам, че рано или късно, ако смъртта ви завари там, вие ще паднете по-ниско и от гроба, до мястото където има огън и жупел.

Затова, мои добри съседи, елате с мен!

- Как, да оставим ли всичките си приятели и всичките си удоволствия? - запита Упорен.

- Да! - каза Християн (това беше името на човека), защото всичко, което ще оставите, не може да се сравни ни най-малко с онова, което аз търся да придобия,⁷ и ако решите да дойдете с мене, за да го придобиете и вие, вярвайте, че ще сполучите, както ще сполуча и аз; има достатъчно за всички, дори и ще остане. Хайде, елате, за да се уверите в думите ми!

Упорен. Какви са тези неща, които търсиш, та заради тях напускаш целия свят?

Християн. Търся едно наследство, "нетленно, неоскверняемо и неувяхващо,"⁸ което е запазено в небето и там ще се даде в определено време на всички, които ревностно и искрено го търсят.⁹ Ако искате, прочетете това в моята книга!

Упорен. Махни тази книга и ни кажи, ще се върнеш ли с нас или не?

Християн. Не! Няма да се върна. Аз сложих вече ръката си на ралото.¹⁰

---

⁵ Матей 3:7.

⁶ Матей 7:13-14.

⁷ I Коринтяни 4:18.

⁸ I Петрово 1:4.

⁹ Евреи 11:16.

¹⁰ Лука 9:62.

Упорен. Щом е така, съседа Уводен, хайде да се върнем без него. Навсякъде има такива смахнати, които, като ги прихване, мислят че са по-мъдри от седем други, които могат по-добре да разсъждават!

Уводен. Не бързай да ругаеш така. Изглежда, това което приказва нашият добър съсед Християн и нещата, които търси той, са много по-добри от нашите. Сърцето ми ме тегли да отида с него!

Упорен. Как? И тебе ли те прихвана тази лудост? Слушай! Хайде да се върнем, кой знае къде ще те заведе този умопобъркан човек! Върни се! Събери ума си и се върни!

Християн. Ела с мене съседа Уводен, защото там наистина има такива неща за каквито ви говорих, дори още по-славни от тях. Ако не ми вярваш, ето, прочети това в Книгата. Истинността на всичко, което е написано в нея, Авторът ѝ е потвърдил с кръвта Си!

Уводен. Слушай, съседа Упорен, аз започвам да се убеждавам в това, което говори Християн. Затова реших да отида заедно с този добър човек и да участвам в това, което ще му се даде. Но, добри ми другарю, знаеш ли пътя към онова желано място?

Християн. Един човек, който се нарича Блавест, ми показва този път и ми каза да бързам да стигна до тясната врата, която е там насреща. Като стигнем, там ще ни посочат пътя по-нататък!

Уводен. Щом е така, съседа мой, нека да вървим!

Тогава двамата тръгнаха.

Упорен. Аз пък ще се върна у дома си. Не искам да стана другар на такива смахнати мечтатели!

Видях в съня си, че Упорен се върна, а Християн и Уводен вървяха през полето и разговаряха. Ето как започна техния разговор.

Християн. Много ми е приятно съседа, че се съгласи да дойдеш с мене. Ако Упорен чувстваше това, което аз изпитвах при ужасното описание на всичко онова, което ще стане, нямаше с такова презрение да ни обърне гръб и да се върне!

Уводен. Остави това Християне. По-добре ми разкажи какви са тези неща и как се получават там, където отиваме?

Християн. По-лесно ми е да си ги представям, отколкото да ги описвам. Ще ти прочета за тях в Книгата.

Уводен. Сигурен ли си, че думите на тази книга са абсолютно истинни?

Християн. Разбира се, че са истинни. Тя е от Онзи, Който не може да лъже!¹¹

Уводен. Добре! Какво има там?

Християн. Там ще ни се даде Вечен живот¹² и ще наследим едно безпределно Царство!

Уводен. Много добре! Какво още ще получим?

Християн. Там ще ни се дадат славни венци и бели дрехи, с които като се облечем, ще светим както свети слънцето!¹³

Уводен. Чудесно! А какво друго още има там?

Християн. Там няма да има нито плач, нито скръб, защото Господарят на онова място ще обърне всяка сълза от очите ни!¹⁴

Уводен. А кои ще бъдат другарите ни там?

---

¹¹ I Тимотей 1:2.

¹² Исаия 45:17; Йоан 10:27-29.

¹³ II Тимотей 4:8; Матей 13:43.

¹⁴ Откровение 4:4.

Християн. Там ще се съберем със серафими и херувими - същества, които ще ти е трудно да гледаш поради блясъка им. Ще се срещнем също с хиляди и хиляди души, които са отишли преди нас. Там няма злосторници, а всички са святи и живеят в любов помежду си. Всеки ходи пред Живия Бог и вечно стои с благоприятие пред Божието лице. Там ще видим Патриарсите със златни венци на главите,¹⁵ святите девственици със златни китари в ръце и всички човеци, които в този свят са били хвърляни в огън, рязани с триони, изядени от зверове, удавени в моретата, заради любовта, която са имали към Господаря на онова място. Всички ще ги видим там живи и облечени в небесно облекло.¹⁶

Уводен. Достатъчно е човек само да чуе тези неща, за да му привлекат сърцето! Но как се придобиват те? И как ще можем ние да участваме в тях?

Християн. Господ, Управителят на онова място, е написал всичко, което е необходимо да се знае за там, в тази Книга и ако ние пожелаем чистосърдечно да имаме нещата, които е описал, Той ще ни ги даде даром!

Уводен. Прекрасно, приятелю мой! Аз се радвам, че можах да чуя за тези неща. Нека вървим сега по-бързо!

Християн. Аз не мога да вървя бързо, както бих искал, защото ми пречи товара, който нося на гърба си!

Тогава видях в съня си, че преди още да свършат този разговор, пристигнаха до една дълбока и воняща тиня, която беше точно посред полето. Без да гледат пред себе си, изведнъж затънаха и двамата в нея. Тази тиня се наричаше Отчаяние. Дълго време газиха в нея, окаляха се твърде много и понеже Християн носеше тежък товар, почна да потъва.

Тогава Уводен му каза:

- Ах, съседе Християне, къде си сега?

- Истината е, че и аз самият не зная! - отговори Християн.

При този отговор, Уводен се разсърди и разгневен каза на другаря си:

- Това ли ти е блаженството, за което ми приказва толкова много? Как можем да се надяваме на нещо по-добро, когато свършим пътя, след като още в самото начало ни сполетя такова нещастие? Само да мога да се отърва от тази тиня и да изляза жив, на тебе ще оставя да имаш онова хубаво място. Аз не искам да го притежавам!

Като каза това, той се напрегна с всичка сила, и успявайки да излезе от тинята, пое назад към дома си.

Уводен се върна и Християн не го видя повече.

Християн остана сам в тинята на Отчаянието, като продължаваше да прави усилия да се доближи до онзи ѝ край, който беше по-далече от къщата му, но по-близо до тясната врата. В това си старание най-после успя да стигне дотам, но не можеше да излезе от нея заради тежкия товар, който беше на гърба му. Тогава видях в съня си, че един човек на име Помощник дойде при него и го попита:

- Какво правиш тука?

- Господине! - отговори Християн, един човек, когото наричат Благовест, ми заповяда да вървя по този път, като ми каза да отида до онази врата, там насреща, за да избегна Бъдещия гняв. Но като вървах за там, попаднах на това ужасно място!

Помощник. А защо не си внимавал да улучиш стъпалата?

Християн. Защото бях много изплашен, и тъй като бягах, без да гледам, обърках пътя и попаднах тука!

Помощник. Така ли? Тогава подай си ръката!

---

¹⁵ Откровение 14:25.

¹⁶ II Коринтяни 5:1-3.

Той я подаде. Помощник го хвана и го изтегли от тинята. Помогна му да стъпи на здрава почва и го остави да продължи пътя си.

Тогава аз се приближих до онзи, който го беше изтеглил от тинята, и попитах:

- Господине, щом пътят от град Погибелово до онази врата минава през това място, защо тази тиня не се очисти, та бедните пътници да могат да пътуват безопасно?

- Тази тиня е на такова място, че не може да се премахне - ми отговори той. - Това е много ниско място, в което непрестанно се стича мръсна вода, пълна с нечистотии. Тя наподобява грешното състояние на човека и затова с право се нарича Тиня на Отчаянието. След като грешникът разбере и почне да чувства ужасното си състояние, в душата му се явява страх, недоумение и предчувствия (които го отчайват); те всички се събират тука и тук остават, затова тази тиня е много лоша. Сам Царят иска да очисти това място, за да може да се минава безопасно.¹⁷ Царските работници под надзирателството на царските землемери от 2000 години насам работят да го очистят. Аз знам, че тук са хвърлени и потънали хиляди по хиляди коли добри съвети и здрави учения, които донасяха тук през всяко време на годината от всички краища на Царството. Разбиращите от тази работа казват, че ако това място можеше да се подобри, то именно тези съвети и учения са най-добрите неща и средства, които могат да направят това. Но въпреки всичко то пак си остана Тиня на Отчаянието. Каквото и да се прави, то ще си остане такова. По специална височайша заповед на Владетеля в средата на тинята са поставени няколко здрави стъпала, но по това време те са залети с много мръсотии, нещо което става винаги, когато се развали времето. Тогава каменните стъпала едва се виждат или ако се виждат, хората понеже им се вие свят, стъпват накриво и се окалват. Влезе ли се веднъж през тясната врата, там вече земята е много добра.

Точно тогава видях в съня си, че Уводен стигна у дома си. Съседите му дойдоха да го посетят. Едни му казваха, че е благоразумен, понеже се е върнал. Други го считаха за глупав, защото бе тръгнал с Християн, а трети му се присмиваха, че бил страхлив и казваха: "Тръгнем ли веднъж на път, не бихме се показали толкова малодушни да се върнем само защото имало някакви си малки пречки." Уводен беше гузен. Едва след време се поокопиха и те промениха приказките си, като започнаха да се подиграват с горкия Християн, който, разбира се, не беше между тях.

Вървейки самичък и дълбоко замислен, Християн забеляза, че в далечината през полето се приближава един непознат пътник. Те се срещнаха точно на кръстопътя. Името на този непознат господин беше Мъдромир, който живееше в град Плътоугоден - голям град близо до града, от който беше Християн. Този човек беше чул за Християн по-рано, защото неговото излизане от град Погибелово се беше разчуло не само в неговия, но и в околните градове, като беше станало тема за разговор във всички околни места. Господин Мъдромир можа да познае по бавното ходене, дълбокото тежко въздишане, и пъшкането, че този човек е Християн. Разбрал това, той го заговори:

Мъдромир. На добър час, приятелю! Накъде така толкова натоварен?

Християн. Наистина много съм натоварен и ми се струва, че никой друг злочест човек не е носил такъв тежък товар като мене. Ти искаш да знаеш къде отивам. Ще ти кажа, Господине! Аз отивам там, към онази тясна врата, защото се научих, че там ще ми се каже как мога да се освободя от тежкия си товар.

Мъдромир. Имаш ли жена и деца?

Християн. Имам! Но този товар толкова ми е дотегнал, че не мога да им се радвам както преди им се радвах. Дори понякога ми се струва, като че ги нямам!

---

¹⁷ *Исая 35:3-4.*

Мъдромир. Ще ме послушаш ли, ако те посъветвам нещо?

Християн. Ще те послушам, ако е добър съветът ти. Аз действително имам нужда от един благоразумен съвет!

Мъдромир. Аз бих те посъветвал да гледаш час по-скоро да се отървеш от този товар, защото докато той е на гърба ти, няма да можеш да успокоиш ума си, нито ще можеш да се наслаждаваш на добрините, които ти е дал Бог!

Християн. Господине, та аз искам точно това! Искам да се отърва от този тежък товар. Но сам, със свои сили, не мога да го махна. И в моя град няма кой да го отнеме от гърба ми, затова съм тръгнал по този път.

Мъдромир. А кой ти каза да тръгнеш по този път, за да се освободиш от товара си?

Християн. Един човек, който ми се видя, че е почтено и високопоставено лице. Името му, помня добре, беше Благовест!

Мъдромир. Проклет да е, че ти е дал такъв съвет. Няма по-страшен и по-труден път от този в цялата земя и ти, ако вървиш, сам ще видиш и ще разбереш това. А, личи си, че нещо се е случило вече с тебе, защото виждам колко си се окалял в Тинята на отчаянието. Но тази тиня е само началото на мъките и скърбите, които срещат всички, които минават по този път. Слушай ме! Аз съм по-стар от тебе! По този път, в който си тръгнал, ще срещнеш труд, болест, глад, препятствия, голота, мечове, лъвове, лами, тъмнина - с една дума смърт. Това е цялата истина, която много свидетели са потвърдили. Защо тогава трябва човек да погуби себе си така безсмислено, като се доверява на един, когото съвсем не познава?

Християн. Добре, Господине, но товара, който нося на гърба си е много по-страшен, отколкото всичко това, което ми разказваш. Не! Аз не искам да зная за нищо, което може да ме сполети по пътя. Желанието ми е да се отърва от този товар -- ето това е мъката ми!

Мъдромир. Как стана така, че този товар бе сложен на гърба ти?

Християн. Усетих го, като четях тази книга, която е в ръката ми!

Мъдромир. И аз така си мислех. С тебе се е случило точно това, което се случва с всички слаби хора. Когато започнат да се занимават с дълбоки работи, които съвсем не са за тях, изпадат в умствено побъркване като твоето. Не само стават като деца (каквото е станало с тебе), но преживяват и големи преमेждия и беди, уж за да спечелят нещо, което те самите не знаят какво е?

Християн. Но аз знам какво търся! Искам да се отърва от този тежък товар!

Мъдромир. Но защо търсиш това през този път, по който има толкова много беди? Ако имаш търпение да ме изслушаш, аз ще мога да те упътя в друг път, където ще намериш това, което търсиш, без да се измъчваш както сега. Вместо беди през онзи път ти ще намериш безопасност, приятелство и любов!

Християн. Моля ти се, господине, открий ми тази тайна!

Мъдромир. Добре, ще ти открия. Ей там в онова село (името, на което е Благонрав) живее един човек на име Държизакон, много благоразумен мъж, който се ползва с добро име между хората. Той е способен и готов да помага на хората в трудностите им, а особено да се отървават от товари като твоя. Аз зная, че на много хора е помагал. Освен това той може да лекува болестите на ума, вследствие на тежки товари, които носят хората. Ако отидеш при него, много ще сполучиш. Оттук до неговата къща няма и четвърт час. Ако той не е там, сигурно ще срещнеш неговия син, чието име е Политик. То е много добро момче и може да ти помогне както баща си. Съветвам те да отидеш там, за да се отървеш от товара си веднъж завинаги. След това, ако не ти се иска да се върнеш в отечеството си (което и сам аз не бих те съветвал да направиш), можеш оттам да повикаш жена си и децата си да дойдат. В това село има

много празни къщи и наема не е много голям. Прехраната също е евтина и добра и това, което ще направи живота ти весел, е доброто съседство на почтени хора, между които ще живееш!

След тези думи Християн се замисли дълбоко и реши, че ако всичко, което разказва този Господин, е истина, тогава най-мъдрото е да послуша съвета му. И побърза да го попита.

Християн. Господине, кой е пътят към къщата на онзи честен Господар?

Мъдромир. Виждаш ли онази висока планина насреща?

Християн. Да! Виждам я!

Мъдромир. Добре! Ще минеш покрай нея и като я изминеш, първата къща, която ще стигнеш, е неговата!

И така Християн се отклони от пътя си и тръгна по посоката, която води до г-н Държизаконовата къща, където се надяваше да намери облекчение от товара. Но като приближи до планината, тя му се видя толкова висока, така наведена над пътя, че от страх започна да се двоуми дали да върви по-нататък. Като се страхуваше планината да не падне на главата му и да го затрупа, той се спря там, чудейки се какво да прави.¹⁸ Товарът започна да му се вижда по-тежък, отколкото беше преди, когато вървеше в онзи път. В това време започнаха да изскачат пламъци от планината, които ужасиха Християн до толкова, че той започна да трепери, изби го пот и си помисли, че гори.¹⁹ Когато той искрено се разкая, че послуша съвета на г-н Мъдромир, изведнъж забеляза, че насреща му идва Благовест. Като го видя, той се изчерви от срам. А Благовест като наближи, го изгледа много строго, дори страшно и започна да му говори:

- Какво търсиш тука?

Християн замръзна и не знаеше какво да му отговори. Благовест продължи:

- Не си ли онзи човек, когото аз намерих да плаче вън от град Погибелово?

Християн. Аз съм същия, милостиви господине.

Благовест. Не те ли упътих в правия път към тясната врата?

Християн. Да, милостиви господине!

Благовест. Защо тогава си се отклонил така бързо от онзи път?

Християн. След като излязох от Тинята на отчаянието, срещнах един човек, който ми посочи, че ей там, в онова село, ще намеря един човек, който да ми отнеме товара.

Благовест. Какъв беше този човек?

Християн. Приличаше на Господар и много ми говори, докато най-после ме убеди да приема неговия съвет. Така стигнах до тука, но като погледнах тази планина как се е надвесила над пътя ми, аз се спрях от страх, да не би да падне и да ме затисне!

Благовест. Какво ти каза този човек?

Християн. Той ме попита къде отивам и аз му казах.

Благовест. След това какво ти каза?

Християн. Попита ме дали имам жена и деца. Аз му казах, че имам, но понеже ми е дотегнал много товара, който е на гърба ми, нямам предишната радост, която изпитвах с тях.

Благовест. После какво ти каза той?

Християн. Каза ми да гледам да се освободя от товара си колкото е възможно по-бързо. Аз му отговорих, че това е, което търся, и затова отивам при онази тясна врата. Зная, че там ще науча как мога да достигна до мястото, където има избавление и за мене. Той ми каза, че уж ще ми покаже друг, по-добър и по-къс път, където нямало толкова мъчности, каквито срещам по онзи път, който ми беше посочил ти, Господине.

¹⁸ *Исход* 19:16, 18.

¹⁹ *Евреи* 12:21.

Този път щял да ме заведе до къщата на някого си, който умее да освобождава от такива товари. И така, аз му повярвах и се отклоних от онзи път, като тръгнах по този, та дано по-скоро да се отърва от товара си. Когато стигнах до това място и видях тази планина, спрях се от страх, както ти казах вече, да не би да попадна в по-голяма беда и сега, право да ти кажа, не зная какво да правя!

Благовест. Спри се сега да ти кажа Божието Слово!

Християн го погледна разтреперан.

Благовест. "Гледайте да не отбягвате Оногова, Който говори. Защото, ако не останаха ненаказани ония, които отказаха да слушат оногова, който говореше на земята, колко повече ние, които се отвърщаме от Оногова, Който говори от небесата".²⁰ "А праведният чрез вяра ще живее; ако пък се отклони, душата Ми няма да благоволи към него".²¹ Тогава той обясни тези думи така: "Ти си този човек, който тичаш към тази беда като си отхвърлил съветите на Всевишния, напуснал си мирния и безопасен път, та си дошъл до мястото, където съвсем ще погинеш!"

Християн. Тежко и горко ми! Аз съм изгубен!

Тогава Християн падна полумъртъв до краката на Благовест.

Като го видя в това положение, Благовест го хвана за дясната ръка и му каза:

- Всеки грях и хула ще се прости на хората. Не бъди невярващ, но вярващ.²²

След тези думи Християн се посъживи и се изправи разтреперан. Благовест продължи да му говори:

- Слушай добре това, което ще ти кажа сега. Този, който си срещнал и те е излъгал, е някой си Мъдромир и с право е наречен така, защото той мъдрува и следва само светско учение.²³ Той постоянно се черкува в село Благонрав. Много обича това светско учение, защото чрез него се старее да избегне носенето на кръста.²⁴ С плътския си ум той се старее да се отклонява от моите пътища, макар че те са прави и добри. В съвета на този човек има три неща, от които ти трябва дълбоко да се гнусиш. Първо, че те е върнал от пътя. Второ, че се е старал ти да намразиш кръста, и, трето, че е отправил стъпките ти в онзи път, който води към смъртно наказание.

Първо. Трябва да се погнусиш от това, че те е отвърнал от пътя и от това, че ти сам си се съгласил да промениш пътя си. Това значи човек да отхвърли Божия съвет заради съвета на някой си Мъдромир. Господ казва: "Подвизавайте се да влезете през тясната врата (това е вратата, при която те пращах), защото тясна е вратата, която води към живота и малцина са тези които я намират".²⁵ Така този лукав човек те е отклонил от тази врата и от пътя, който води към нея и те е довел много близо до погибел. Следователно от това негово пъклено дело трябва да се гнусиш. Също трябва да се погнусиш и от себе си, защото си го послушал.

Второ. Трябва да се погнусиш и от старанието му, че те накара да намразиш кръста, защото трябва да предпочетеш кръста повече от всичките египетски съкровища.²⁶ Освен това Царят на славата е казал, че "Който иска да опази живота си, ще го изгуби"; и който иска да ходи след Него и не намрази баща си и майка си, жена си и децата си, даже и своя си живот, не може да бъде Негов ученик.²⁷ Сега пак ти казвам, че ти трябва съвсем да се погнусиш, когато някой се старее да те убеди да вярваш, че ще ти причини смърт онова, без което не можеш да получиш вечен живот.

²⁰ Евреи 12:25.

²¹ Евреи 10:38.

²² Матей 12:31.

²³ Йоан 4:5.

²⁴ Галатяни 6:12.

²⁵ Лука 13:24; Матей 7:13-14.

²⁶ Евреи 11:25-26.

²⁷ Марк 8:38.

Трето. Трябва да се погнусиш и от това, че той е отклонил стъпките ти в един път, който води към смъртно наказание. Затова трябва да разсъдиш кой е този, при когото те е изпратил, и колко неспособен е той да те отърве от товара ти. Този, при когото си тръгнал, за да получиш облекчение, е някой си Държизакон, син на една робиня, която и до днес е жива и заедно с децата си е в робство. А пък планината, от която си се изплашил, е нещо иносказателно.²⁸ Тя с децата си е в робство. Тогава как можеш да се надяваш, че именно чрез тях ще се освободиш от тежкия си товар? Този г-н Държизакон, не може да те освободи от товара ти. Досега никой не се е освобождавал чрез него. "Не можете да се оправдаете чрез делата на закона", защото "никой жив човек" не може чрез делата на закона да се освободи от товара си. Следователно този г-н Мъдромир е чужденец, г-н Държизакон е лъжец, а сина му Политик с усмихнатото си лице е лицемер. Те и тримата не са в състояние да ти помогнат. Вярвай ми, че всичко това, което си чул от Мъдромир, е било, за да те отклони от истинското ти спасение, като се отделиш от пътя, в който аз те бях упътил. След тези думи Благовест извика силно към небето за потвърждение на всичко, което бе казал, и внезапно избухна огън от планината, под която стоеше горкият Християн. Той чу думи, които направиха космите на главата му да настръхнат. Думите, дошли отгоре бяха тези: "Които упоават на делата на Закона, те са под клетва, защото е писано: проклет всеки, който не пребъде във всичко, което е писано в Книгата на Закона, за да го прави".²⁹

Като чу това, Християн не очакваше вече нищо друго освен смъртта си. Започна да плаче отчаяно и да проклена часът, в който бе срещнал г-н Мъдромир, като се самообвиняваше и се наричаше хиляди пъти безумен, че е послушал съвета му. Потъваше в срам, като си помислеше, че неговите (на Мъдромир) доказателства, който бяха плътски, го убедиха да напусне правия път. Тогава той се обърна към Благовест и му каза:

- Господине, как мислиш има ли още надежда за мене? Мога ли да се върна пак в онзи път и да отида до тясната врата? Няма ли да ме изпъдят оттам, да ме върнат засрамен? Дълбоко се разкайвам, че послушах съвета на онзи човек, но няма ли надежда да ми се прости този грях?

- Твоят грях е много голям - отговори Благовест, - защото ти си извършил две злини. Отстъпил си от пътя на доброто и си тръгнал в забранения път. Въпреки това човекът, който стои при тясната врата, ще те приеме, защото той е добродушен и обича всички човеци. Само внимавай добре да не се отклониш пак на друга посока и по този начин да погинеш още по пътя, когато яростта му се разпали.

Втора глава

Тогава Християн се върна назад. Благовест го гледаше със засмяно лице. Той прегърна Християн и като го целуна приятелски, му каза:

- Бог да ти е на помощ!

Тогава Християн тръгна с бързи крачки, като не поздравяваше никого по пътя, а когато го заговаряха, той не се спираше да им отговаря. Все му се струваше, че ходи по забранено място и не се почувства въвн от опасност, докато не влезе пак в пътя, от който се беше отклонил, когато последва съвета на господин Мъдромир.

След доста ходене, Християн стигна до тясната врата. Над вратата имаше надпис: "Хлопай и ще ти се отвори"!

---

²⁸ Галатяни 4:21-27.

²⁹ Галатяни 3:10.

Той похлопа няколко пъти. Излезе един сериозен старец на име Доброжелател, който го попита:

- Кой си ти? Откъде си? Какво търсиш?

Християн. Аз съм един беден и претоварен грешник. Идвам от град Погибелово и отивам за хълма Сион, за да се избавя от Бъдещия гняв. Научих, че пътят за там минава през тази врата. Моля те, Господине, пусни ме вътре!

- На драго сърце ти позволявам -- отговори Доброжелател и отвори вратата. Но когато Християн понечи да влезе, старецът го дръпна за ръката.

- Защо ме дърпаш? - попита Християн.

- Защото - каза старецът - тук, близо до вратата, има една силна крепост, на която началник е Велзевул. От там хвърлят стрели върху тези, които идват до вратата, с намерение да ги убият, преди да прекрачат прага й!

- Много се радвам! - отговори Християн разтреперан.

Когато Християн влезе вътре, старецът го попита:

- Ами кой те упъти да дойдеш тука?

Християн. Благовест ми каза да дойда тука и да похлопам, както и направих. Той ме увери също, че ти, Господине, ще ми кажеш какво трябва да правя.

Доброжелател. Ето, една отворена врата е пред тебе и никой човек не може да я затвори!

Християн. Едва сега започвам да жъна плода на труда си!

Доброжелател. Но защо си дошъл сам?

Християн. Защото никой от съседите ми не е разбрал опасността, която ги заплашва. Единствен аз разбрах какво ме очаква.

Доброжелател. Видя ли те някой от тях, когато тръгна?

Християн. Видяха ме! Най-напред ме видяха жена ми и децата ми. Те викаха след мене да се върна. Също и някои от съседите ми викаха с висок глас да се върна, но аз си запуших ушите и продължих пътя си!

Доброжелател. Нямах ли някои от тях, които да те разубеждават да се върнеш у дома си?

Християн. Имаше! Упорен и Уводен ме настигнаха по пътя, но като видяха, че не могат да ме разубедят, Упорен ми наговори всевъзможни хули и се върна, а Уводен вървя донякъде заедно с мене.

Доброжелател. А защо не дойде до тука?

Християн. Не знам! Ние вървахме заедно до Тинята на отчаянието, където и двамата затънахме. Тогава съседът ми Уводен се отчая и ми каза, че повече няма да се излага на бедствия, а когато успя да излезе от тинята, заяви:

- Задръж за себе си онази хубава земя! На мене не ми трябва!

И така той се върна, а аз продължих напред. Той последва Упорен, а пък аз пътя, който ме доведе до тази врата!

Доброжелател. Ах! Злочест човек! Такава ли е почитта му към Небесната слава, та не я счита за достойна да понесе мъчности и опасности, за да я придобие?

Християн. Относно Уводен аз ти казах цялата истина. Но, ако е нужно да кажа истината и за себе си, ще видиш, че не съм в нищо по-добър от него. Той се върна в къщата си, а аз се отклоних и тръгнах в път, който води към смърт. Това направих, следвайки плътоугодните съвети на господин Мъдромир!

Доброжелател. И тебе ли те сполетя неговата измама? Той сигурно те е канил да отидеш, да търсиш помощ от господин Държизакон! Те и двамата са прелъстител! Ти последва ли неговия съвет?

Християн. Доколкото можах изпълних съветите му. Отидох да търся Държизакон, но когато стигнах до планината, която е близо до къщата му, стори ми се, че тя ще падне върху главата ми и това ме принуди да се спра!

Доброжелател. Тази планина е погубила много хора и още много души има, които ще намерят смъртта си там. Добре, че си се отървал и не те е затиснала!

Християн. Наистина, аз сам не зная какво би станало с мене, ако за щастие не бе ме срещнал Благовест в момента, когато бях изпаднал в отчайващо и мрачно настроение. Съзнавам, че пак по Божия милост стана тая среща, иначе никога нямаше да стигна тук. Сега съм дошъл тука точно такъв, какъвто съм. Признавам, че заслужавах смърт там, под онази планина, вместо да се удостоя да бъда тук и при това да разговарям с Господаря си. О, колко е голяма тази милост към мене, да съм приет тук!

Доброжелател. Ние не пъдим никого, независимо какво е сторил, преди да дойде тук.³⁰ И така, скъпи Християне, ела с мене и ще ти покажа пътя, по който трябва да вървиш. Този път е правен от Патриарсите, Пророците, Христос и Неговите Апостоли. Това е най-правият път и никой друг път не може да се сравнява с него! Християн. Той не се ли отклонява някъде наляво или надясно? Няма ли човек като мене, който не го знае, да се обърка?

Доброжелател. Да, тук-там заобикаля. Има и много второстепенни пътища, които се събират в него, но тъй като те са криви и широки, ще ги разпознаваш много лесно. Истинският път е винаги прав и тесен.³¹

Тогава видях в съня си, че Християн го попита дали не би могъл да му помогне да свали товара си, защото още не се беше освободил от него и без чужда помощ не бе в състояние да го снесе. Доброжелател му каза:

- Колкото за товара ти, имай търпение да го носиш, докато стигнеш до спасителното място. Когато стигнеш там, товарът ти от само себе си ще падне и ще бъдеш освободен.

Докато Християн отново се приготвяше за път, Доброжелател продължи:

- Като изминеш едно малко разстояние от тази врата ще намериш къщата на Тълковника. Похлопай на неговата врата и той ще ти покаже някои важни неща! Тогава Християн се прости с приятеля си, който на раздяла му каза:

- Бог да ти е на помощ!

Доста път извървя Християн, докато стигна до къщата на Тълковника. Там той похлопа няколко пъти. След малко отвътре се чу глас:

- Кой чука?

Християн. Господине, аз съм пътник, един от познатите на добрия Господар. Казаха ми, за мое добро, да дойда при тази къща, затова искам да видя Господаря!

След малко Господарят дойде и попита Християн:

- Какво искаш?

Християн. Господине, аз идвам от град Погибелово и отивам към хълма Сион. Човекът, който стои до вратата, намираща се в началото на този път, ми каза, че ако дойда тук, ти ще ми посочиш някои важни неща, които ще ми бъдат от полза в пътуването.

Тълковник. Влез! Аз ще ти покажа всичко, което ще ти бъде полезно!

Тогава заповяда на слугата си да запали една свещ и повика Християн да върви след него. Влязоха в една отделна стая. Слугата, пак по негова заповед, отвори друга врата. Още при отварянето ѝ Християн видя окачен на стената портрет на човек със сериозно лице. Очите му бяха отправени към небето. В ръката си държеше най-добрата

³⁰ Йоан 6:37.

³¹ Матей 7:14.

Книга. Законът Божий бе написан на устните му, над главата Му висеше златен венец, а зад гърба му се виждаше светът. Сам Той (човекът) стоеше в такава поза, като че умоляваше да дойдат при Него всички.

Християн. Какво значи това?

Тълковник. Човекът, изобразен тук, е един от хилядите. Той може да ражда чада, да търпи мъките на раждането им и да ги кърми.³² Това, че го виждаш с очи обърнати към небето, държащ най-добрата Книга и имащ Законът Божий написан на устните си, е с цел да разбереш, че неговата работа е да открива пред грешниците тайни неща. А това, че стои в поза на умоляващ човеците да дойдат при Него, светът, лежащ хвърлен зад гърба му, и златният венец, който виси над главата Му -- показва, че той, като не гледа на настоящето, презирайки нещата на този свят, поради любовта, която има към службата на Господаря си, ще приеме слава в бъдещия свят.

Показах ти този образ най-напред, защото човекът, когото той представлява, е единственият, когото Господарят на онова място, където ти отиваш, е поставил да ти бъде пътеводител през всичките трудни места, които ще срещнеш по пътя. Затова гледай внимателно това, което ти показвам и пази добре в ума си всичко, което си видял, да не би да срещнеш по пътя някои, които преструвайки се, че те водят право, да те заведат в техния път, който води към смърт.

След това той хвана Християн за ръката и го заведе в една много голяма стая. Тя бе потънала в прах, тъй като никога не бе метена. Като я разгледаха, Тълковникът повика един човек да я помете. Но когато последният започна, толкова много прах се вдигна, че Християн щеше да се задави. Тълковникът, виждайки това, извика едно момиче, което стоеше наблизо и му каза:

- Донеси вода, за да напръскаш пода!

То веднага донесе вода и напръска пода, след което тя беше почистена много лесно.

Християн. Какво означава това?

Тълковник. Тази стая представлява човешко сърце, което никога не е било осветено чрез сладостта на Евангелската благодат. Прахът е всъщност греховното му естество и вътрешните разтления, които са осквернили целия човек.

Този, който започна най-напред да мете стаята е Законът, а момичето, което донесе вода и напръска вътре, е Евангелието. Ти видя, че щом първият започна да мете, прахът се вдигна толкова много в стаята, че той не само не можа да го очисти, но щеше и тебе да задуши. Това показва, че Законът чрез действието си, вместо да очисти сърцето от грях, само оживява и усилва греха, като го умножава в душата, понеже го открива и го забранява, ала не може да даде сила, която да го победи.³³ Момичето обаче, което ти видя след него, напръска стаята с вода и след това помете лесно. Това изяснява действието на Евангелието със сладкото му и многоценно влияние, когато влезе в човешкото сърце. Както момичето унищожи праха, като напръска стаята с вода, така чрез вярата в Христос, Когато намираме в Евангелието, се побеждава грехът и се очисти душата. Така тя става достойна Царят на славата да живее в нея.³⁴

Пак видях в съня си, че Тълковникът хвана Християн за ръката и го заведе в друга стая. Тя беше по-малка от първата. В нея имаше две малки деца. Всяко от тях седеше на столчето си.

По-голямото дете се казваше Нетърпелко, а по-малкото Търпелко. Нетърпелко изглеждаше много недоволен, а Търпелко, напротив, беше много спокоен.

Християн. Защо Нетърпелко е толкова недоволен?

³² Галатяни 4:19; I Коринтяни 4:15.

³³ Римляни 7:9; I Коринтяни 15:56; Римляни 5:20.

³⁴ Йоан 15:3; Ефесяни 5:26; Деяния 15:9; Римляни 16:25-26.

Тълковник. Защото наставникът им каза, че ще им даде най-добрите неща в началото на идващата година, а той ги иска сега. Търпелко обаче е склонен да чака дотогава.

Точно тогава видях, че някой дойде при Нетърпелко и му донесе една торба, пълна със скъпоценни неща, които изсипа пред него. Той започна да им се радва, като се присмиваше на Търпелко. Но докато го наблюдавах, забелязах, че за кратко време всичко разпиля и нищо не му остана освен едни дрипи.

Християн. Обясни ми, какво значи всичко това?

Тълковник. Тези две момчета са символи. Нетърпелко представя човеците в този свят. Търпелко представя човеците в бъдещият свят. Ти видя преди малко, че Нетърпелко иска всичко сега, т.е. в този свят. Такива са човеците от света. Те искат всичките си добрини сега и не могат да чакат до друга година, т.е. до другия свят, за да получат наградата си. Пословицата: "Едно птиче в ръката струва повече от две птици на дървото", има по-голяма власт над тях, отколкото имат всичките Божествени свидетелства относно добрините, които ще получат в бъдещия свят. Но както видя и ти, той ги разпиля много бързо и му останаха само дрипи. Така ще бъде с всеки такъв човек при свършека на този свят!

Християн. Сега виждам, че Търпелко е по-мъдър в много отношения. Първо, той търпи и чака за най-добрите неща и после, той ще се удовлетва от славата на своите неща, когато другият ще има само дрипи.

Тълковник. Можеш още да прибавиш, че славата на бъдещия свят не повяхва, а тукашните неща скоро преминават. Следователно Нетърпелко, който е предпочел да постави добрите неща на първо място, няма причини да се присмива на Търпелко. По-скоро Търпелко, поради това че е поставил най-добрите неща за най-накрая, има причина да се усмихва на Нетърпелко. Първото трябва да отстъпи мястото си на последното, защото на последното времето предстои да дойде. Последното обаче не отстъпва мястото си никому, тъй като след него няма какво да идва. И така, който си вземе дела веднага, ще го изхарчи рано, но който си вземе дела по-късно, той ще го има вечно. Затова и думите към Богатия бяха:

- Ти вече си приел своите добрини в живота; така и Лазар злините си, но сега той е на утешение, а ти си в мъки.³⁵

Християн. От това виждам, че е по-добре да не пожелавам сегашните неща, но да чакам бъдещите.

Тълковник. Точно така е, защото видимите неща са временни, а невидимите са вечни. Но тъй като временните неща са желателни за нашите плътски похоти, а пък бъдещите (т.е. вечните неща) са чужди на плътския ни ум, става много лесно прилепването към първите и отдалечаването от последните.

Тук видях в съня си, че Тълковникът хвана Християн за ръка и го доведе до едно място, където до една стена гореше огън. Един човек стоеше там и непрекъснато хвърляше вода в пламъците, за да го изгаси, но огънят все по-силно се разпалваше.

Християн. Какво е значението на това?

Тълковник. Това е Христос, Който с маслото на благодатта Си непрестанно съхранява това, което е започнал вече в сърцето. Чрез това средство душите на Неговите хора запазват у себе си благодатта, независимо от делата на Дявола.³⁶ Този пък, който, застанал зад стената, подклаждаше огъня, представя трудността изкушаваните да видят как се съхранява работата на благодатта в сърцето.

---

³⁵ Лука 16:25.

³⁶ II Коринтяни 12:9.

Видях, че Тълковникът пак го хвана за ръката и го заведе до едно прекрасно място, където имаше съграден великолепен палат. На върха му се разхождаха много хора, облечени в златни дрехи.

Християн. Можем ли да влезем тука?

Тълковникът го заведе до вратата на палата, пред която стояха много хора с желание да влязат, но не смееха. Не много далече от вратата друг човек стоеше до една маса, на която имаше тефтер и мастилница. Той записваше имената на тези, които искаха да влязат. До вратата стояха много въоръжени мъже. Те я пазеха готови да наранят всеки, който би посмял да влезе.

Това смая Християн. Докато наблюдаваше как всички се отдръпваха назад, заради страха от въоръжените, той видя че един човек със смело лице се приближи до мъжа, който записваше в тефтера, и му каза:

- Господине, запиши и моето име!

След като последният направи това, човекът изтегли сабята си, постави шлем на главата си и се спусна към вратата, нападайки въоръжените мъже. Те го посрещнаха със страшен удар, но човекът, без да се отчае ни най-малко, започна жестоко да сече. Когато беше вече наранил мнозина и получил много рани от нежелаещите да го пуснат вътре, той най-после успя да си пробие път през тях и влезе в палата. В този момент се чу глас от вътрешността и от върха на палата:

- Влезни, без страх влезни и вечна слава придобий!

Когато воинът влезе, те го облякоха с облекло подобно на тяхното. Тогава Християн се усмихна и каза:

- Наистина, струва ми се, че сам разбирам какво значи това.

Християн. Позволете ми сега да си отида!

Тълковник. Не! Почакай, имам да ти покажа още нещо!

Той го хвана пак за ръката и го заведе в една много тъмна стая, където седеше един човек, затворен в железен кафез. Човекът изглеждаше много натъжен. Той седеше там, гледаше в земята със скръстени ръце и от време на време въздишаше така дълбоко, като че му се късаше сърцето от мъка.

Християн. Какво е значението на това?

Тълковник. Влез в разговор с него!

Християн. Кой си ти?

Човекът му отговори:

- Аз не съм това, което бях едно време!

Християн. А какъв си бил едно време?

Човекът. По мое мнение и по мнението на близките ми аз бях безукорен и преуспяващ свидетел на вярата. Мислех, че непременно ще вляза в Небесния град и даже при самата мисъл, че ще стигна там, ми ставаше много приятно!

Християн. А сега какъв си?

Човекът. Сега съм съвсем отчаян. Затворен съм в отчаяние така, както съм затворен в този железен кафез. И не мога да изляза. Ах, не мога!

Християн. Но как попадна в това окаяно състояние?

Човекът. Престанах да бдя и да се въздържам. Пуснах юздите на похотите си. Съгреших против светлината на Словото и против Божиата милост. Оскърбих Духа и той си отиде от мене. Изкусих Дявола и той дойде при мене. Разгневих Бога против себе си, Той ме остави и така много вкамених сърцето си, че вече не мога да се покая! Тогава Християн попита Тълковника:

- Няма ли никаква надежда за такъв човек?

- Попитай него! - каза Тълковникът.

Християн се обърна към него:

- Няма ли никаква надежда за тебе и трябва ли все да седиш затворен в този железен кафез на отчаянието?

Човекът. Няма никаква надежда!

Християн. Защо да няма? Синът на Благословения е много благ и милостив!

Човекът. Да! Но аз съм Го разпнал втори път в себе си. Презрял съм лицето Му, потъпкал праведността Му и съм счел кръвта Му за нищо, като съм укорил Духа на благодатта. Следователно изключил съм себе си от Божиите обещания. Сега не ми остава нищо друго освен заплахи, уви, ужасни заплахи и трепетно очакване на Съда и неугасимия огън, който несъмнено ще ме погълне.³⁷

Християн. Но защо си стигнал до това плачевно състояние?

Човекът. Заради беззаконните похоти, сласти и печалби на този свят, в наслаждението от които аз очаквах да намеря радост и удоволствия. Сега всяко едно от тях ме пояжда и бодее като огнен червей!

Християн. Не можеш ли да се покаеш и да се обърнеш?

Човекът. Бог ми отрече покаянието. В Неговото Слово не намирам вече насърчение да вярвам. Сам Той ме е затворил в този железен кафез и всички хора по света не биха могли да ме освободят. О Вечност! Вечност! Как ще мога да се боря с мъките, които ще срещна във Теб!

Тогава Тълковникът каза на Християн:

- Помни винаги нещастieto на този човек и нека то постоянно да ти бъде едно предпазващо средство!

Християн. Съветът ти е добър. Това действително е много страшно. Бог да ми помага да бъда добър, трезвен и да се моля, за да избягвам причините, които са го довели до това окаяно състояние. Господине, не е ли време вече да тръгна по пътя си?

Тълковник. Постой още малко! Има нещо, което желая да ти посоча и тогава ще си тръгнеш.

Той го хвана за ръката и го заведе в една стая за спане. Там имаше един човек, който току-що бе станал от леглото си, и като се обличаше, трепереше и залиташе.

Християн попита:

- Защо трепери и залита този човек?

Тълковникът се обърна към човека и го помоли сам да отговори на Християн.

Последният започна да разказва:

- През нощта, докато спях, сънувах, че небето много се смрачи. Последваха ужасни гръмотевици и светкавици, които ме изплашиха до смърт. Гледайки нагоре, видях, че облаците се разтърсваха. Видях и Човек, седнал всред един облак, заобиколен с хиляди Небесни ангели. Всички те бяха облечени в огнен пламък, а самото небе като че гореше. Тогава чух висок глас, излизащ като от тръба: -- Станете вие мъртви и дойдете на Съд!

Камъните веднага се разцепиха, гробовете се отвориха и мъртвите, намиращи се вътре, излязоха. Някои от тях се радваха много, гледайки постоянно нагоре, а други се мъчеха да се скрият в горите. Тогава видях, че Човекът, Който седеше върху облака, разгърна Книгата и повика целия свят да се събере. Един силен пламък обаче, който излизаше отпред, държеше събраните на разстояние, далече от Него. Разстояние, каквото се запазва между съдията и обвиняемите.³⁸ Тогава чух Този, Който седеше върху облака, да заповядва на слугите Си:

- Съберете къклицата, сламата и плявата и ги хвърлете в огненото езеро!

Веднага се отвори бездна близо до мястото, където стоях. От нея изскачаха разгорени въглища и много, много дим. От дълбините ѝ се чуваха ужасни викове.

³⁷ Евреи 6:6; Лука 19:14; Евреи 10:26.

³⁸ Йоан 5:28; I Коринтяни 14:1; I Солунци 4:16.

И пак заповяда на същите служители:

- Приберете житото Ми в хамбара!

Изведнъж видях как много хора бяха грабнати нависоко в облаците. Аз обаче останах долу. Тогава потърсих някъде място да се скрия, но не можах, защото очите на Този, Който седеше върху облака, гледаха все към мене. Спомних си греховете, които бях вършил и съвестта ми ме обвини за всичко. Точно в това състояние се събудих от съня си.³⁹

Християн. Но защо си се уплашил толкова от този сън?

Човекът. Защото мислех, че е настанал Съдния ден, а аз не съм приготвен за него. Но най-много се уплаших от това, че ангелите прибраха мнозина, а мене оставиха и адската бездна отвори устата си точно на мястото, където стоях. Гризеше ме съвестта и си мислех: "Съдията гледа само мен и целия Му гняв ще се изсипе върху ми!"

След това Тълковникът каза на Християн:

- Разбираш ли тези неща?

Християн. Напълно ги разбирам и те ме поставят между надеждата и страха!

Тълковник. Добре! Помни ги всичките! Нека ти бъдат като остен, да те бодат в ребрата, за да вървиш напред в пътя, по който ще ходиш!

Тогава Християн започна да се стяга и приготвя за пътуването си.

Тълковник. Дано Утешителят да бъде всякога с тебе, скъпи Християне, и да те води в пътя, който извежда до Града!

И така Християн тръгна в пътуването си, пеейки:

Тук видях аз много неща,
велики и страшни за мен чудеса,
които ще могат да ме укрепят
да следвам аз вярно избрания път.

Дано да размислям всегда аз за тях
и веч да не бъда, какъв до днес бях.
Дано и признателен бъда всегда
на тебе, Тълковник, за таз добрина.

Трета глава

Видях в съня си, че пътят, по който трябваше да мине Християн, беше заграден от двете страни със стена, която се наричаше Спасение.⁴⁰ По него тичаше натовареният Християн, но с голям труд и мъки поради тежкия товар.

Тичайки така, той стигна до едно много стръмно място, на върха на което се виждаше да стърчи кръст. Малко по-надолу, точно до подножието на стръмнината, се намираще един гроб.

Видях в съня си, че когато Християн стигна до кръста, изведнъж тежкия му товар се отвърза от раменете му, падна от гърба му и започна да се търкаля надолу, стигайки до гроба. Там падна вътре и повече не се видя.

Тогава Християн, облекчен и весел, изговори от дълбините на сърцето си:

- Чрез скръбта Си Той ми даде успокоение и чрез смъртта Си - живот!

Той се спря за малко там. Гледаше наоколо и се удивяваше. Видя му се много чудно как така само с гледане към кръста той можа да се освободи от тежкия товар.

³⁹ Матей 3:12; Лука 3:17; I Солунци 4:16.

⁴⁰ Исаия 26:1.

Докато продължаваше да гледа всичко около кръста и гроба, ронейки сълзи от радост,⁴¹ пред него се явиха три пресветли сили, които го поздравиха:

- Мир на тебе!

Първата сила му каза:

- Твоите грехове са простени!

Втората сила му съблече дрипите и го облече в чисто облекло. Третата сила сложи на челото му белег, даде в ръката му свитък от пергамент с печат и му заповяда да гледа в него, докато върви по пътя, а когато стигне до Небесната врата, да го предаде. След това трите сили си отидоха.⁴²

Тогава Християн подскочи три пъти от радост и тръгна по пътя си, като пееше с глас:

Дотук дойдох от грях отегчен,
загубен, отвсякъде утеснен, огорчен!
Но чудо голямо стана! Намерих тук мир,
спокойствие и радост, излезнах на шир.

Душата ми тука прие свобода.
Товарът ми вече съвсем се отне!
О, свят е този гроб и тоз кръст ми е свят!
Пресвят е Този, Който на него е разпнат!

И видях пак в съня си, че той вървеше по пътя, докато прехвърли хълма. Там, под хълма, малко настрани от пътя, видя легнали и дълбоко заспали трима души с железни окови на краката.

Името на единия беше Простьо, на другия Лентьо, а на третия Смелчо.

Когато Християн видя, че лежат в такова състояние, се приближи до тях, за да ги събуди, като им каза:

- Вие сте като човеци, спящи на върха на мачтата на кораб, който плува в мъртво море, без дъно. Станете и бягайте оттука! Ако желаете, аз ще се опитам да ви помогна да се освободите от оковите си, ако е възможно!

Тогава прибави:

- Ако онзи, който обикаля и реве като лъв, мине от тука, вие ще станете жертва на острите му зъби!

Тези думи ги накараха да отворят очите си и като гледаха Християн, проговориха:

Простьо каза:

- Аз не виждам да има нещо за страх!

Лентьо прибави:

- Нека още малко да поспим!

А Смелчо, уверен в себе си, добави:

- Не се грижи за мене! Всеки да мисли за себе си и всеки себе си да гледа!

Тогава те се изтегнаха наново да спят, а Християн продължи пътя си. Много му беше мъчно, като мислеше за тези трима, които се намираха в толкова опасно състояние. Болеше го, че не искаха да оценят благоденствието, което доброволно им предложи той, като ги събуди и посъветва как да се освободят от оковите си. Докато мислеше и се смущаваше за тях, той видя други двама, които прескочиха стената от лявата страна на тесния път и приближиха до него.

---

⁴¹ Захарий 12:10.

⁴² Марк 2:5; Захарий 3:4; Ефесяни 1:13.

Името на единия беше Обрядолов, а на другия Лицемеров. Като се приближиха до него, той започна следния разговор с тях:

Християн. На добър час, господа! Откъде идете и накъде пътувате?

Обрядов и Лицемеров. Родени сме в земята на Суетната Слава, а отиваме за хълма Сион, за да придобием слава и похвала!

Християн. А защо не минахте през вратата, която е там, в началото на пътя? Не знаете ли, че е писано:

- Който⁴³ не влиза през вратата, а прескача от друго място, е крадец и разбойник?

Обрядов и Лицемеров. На всички наши съотечественици се вижда трудна работа да се ходи до онази врата, за да се влезе оттам в пътя. През нея много се заобикаля и затова, обикновено за по-лесно и по-бързо, прескачат през стената така, както направихме и ние!

Християн. Но това няма ли да се счете като престъпление против Господаря на града, в който отивате. Вие правите това, което е против Неговата изявена воля?

Обрядов и Лицемеров. Колкото за това не се тревожи. За да оправдаем постъпката си, ние посочваме обичая! Ако стане нужда, можем да доведем много свидетели, които ще засвидетелстват, че това си е обичай от хиляда години, даже и повече!

Християн. Ще може ли обаче обичаят ви да устои пред строгото изпитване на Съда?

Обрядов и Лицемеров. Един обичай, който е съществувал повече от хиляда години, несъмнено трябва да се приеме като закон, ако съдията е безпристрастен! Освен това, ако успеем да влезем в пътя, има ли значение как и откъде сме влезли? Важното е да сме вътре! Ти, който си влязъл (както се вижда) през вратата, на пътя ли си? Ами ние, които се прехвърлихме през стената, не сме ли в пътя? Ти да не си в по-добро състояние, отколкото ние?

Християн. Аз ходя според нареждането на Господаря си, а вие ходите по своите капризи. Господарят на земята ще ви гледа като крадци и разбойници. В края на пътя няма надежда, че ще ви оправдае. Сами сте влезли без Неговото наставление и сами ще излезете без Неговата милост!

На тези думи те не отговориха.

Видях ги, че вървяха по пътя разделени един от друг, без да разговарят за нищо. Само веднъж казаха на Християн, че колкото за Закона и обредите, те не се съмняват, че ще могат да ги изпълнят и опазят, така добре, както и той, а относно дрехата му прибавиха:

- Ние не виждаме никаква разлика между тебе и нас освен по дрехата, която е на гърба ти, но и тя като че ти е дадена от съседите ти, за да покриеш голотата си!

Християн. Чрез закони и обреди няма да се спасите, тъй като не влязохте през вратата. Колкото за дрехата, която нося на гърба си, тя ми е дадена от Самия Господар на мястото, на което отивам, и то, както казвате, за да покрива голотата си. Приех я в знак на Неговата благосклонност към мене, защото преди носех само парцали. Сега аз се утешавам с тази дреха. Когато дойда до портите на Града, Господарят ще ме счете между добрите, понеже имам на гърба си Неговата дреха, която Сам Той ми даде в деня, когато ми съблече парцалите.

Освен това може още да не сте забелязали, но аз имам и белег на челото си. Той ми е даден от най-близкия съдружник на Господаря ми в деня когато тежкия товар падна от моя гръб. Тогава ми дадох един свитък с печат, за да го чета по пътя и да се

---

⁴³ Йоан 10:1.

утешавам. Казаха ми, щом стигна до Небесната врата да го покажа, за да приемат и мене заедно с него. Страхувам се, че вие сте лишени от всички тези неща, защото не минахте през вратата.

На тези думи господин Обрядов и Лицемеров не отговориха нищо, само се спогледаха и се засмяха. След това видях, че всички продължиха пътя си. Християн вървеше сам напред, без да разговаря с никого. От време на време въздишаше дълбоко, а понякога лицето му изразяваше особена радост. При това често отваряше свитъка и прочиташе от него за насърчение.

Така вървяха всички, докато стигнаха до хълма Мъчнотия. Под него имаше извор. На същото място се събираха и други два пътя освен този, който идваше от тясната врата. Единият се отбиваше наляво, другият надясно под хълма, а тесният път продължаваше направо по хълма, нагоре. Тази стръмна пътека, която се изкачваше по хълма, се наричаше Мъчната Пътека.

Християн приближи до извора,⁴⁴ пи от бистрата вода и като се разхлади и ободри, започна да се изкачва нагоре, казвайки на себе си:

Не ме е страх от стръмния път,
към Вечен живот ме завежда той;
И нека е мъчно, но да победа.
А не с леснина да падна в беда!

Видях, че и другите двама дойдоха до това място, но като видяха колко стръмен и тежък е този път по хълма, предпочетоха да тръгнат по другите странични пътеки, мислейки, че те се съединяват от другата страна. Името на едната пътека бе Премеждник, а на другата Гибелник. Единият тръгна по Премеждник и стигна до една гора, а другият, като тръгна по Гибелник, стигна до едно просторно място пълно с канари и пропасти. Там той се препъна, падна ужасно и вече не стана.

Наблюдавах как Християн се изкачваше по хълма. Той вече не тичаше. Вървеше доста бавно, а най-после започна да пълзи на колене, тъй като пътеката беше много стръмна. Точно в средата на пътя имаше красив Павилион, построен от Самия Господар на хълма, който служеше за почивка на изморените пътници. Като стигна до него, Християн седна за малко да си почине. Той извади свитъка от пазвата си и започна да чете за утеха. След време спря да чете и заразглежда дрехата, дадена му в началото на пътя при кръста. Наслаждавайки се на хубавото си облекло, той задряма и след малко дълбоко заспа. Така унесен, той спа до късно следобед и не усети как свитъкът падна от ръцете му. Малко след това до него се приближи човек, който го побутна и виждайки, че се събужда, му каза:

- Иди при мравката, о, ленивец! Прегледай пътищата й, и стани мъдър.⁴⁵

Това стресна Християн. Той се събуди напълно. Скочи на краката си, тръгна да върви бързо и много скоро стигна на върха на хълма.

Когато стигна до върха, видя че срещу него тичаха двама непознати. Името на единия беше Страхливко, а на другия Съмненко. Като стигнаха при него, Християн ги попита:

- Какво се е случило? Защо бягате назад?

- Бяхме тръгнали за Сион! - отговори Страхливко. След като минахме онова мъчно място, колкото по-нататък отивахме, толкова повече стракове и премеждия срещаме. Накрая решихме да се върнем!

---

⁴⁴ *Исая* 42:10.

⁴⁵ *Притчи* 6:6.

- Не само това - каза Съмненко, - тука, много наблизно, право пред нас, са легнали два големи лъва. Спят ли, или са будни, не зная, но не посмяхме да минем покрай тях, да не би изведнъж да скочат и да ни разкъсат на парчета.

- Вие ме плашите - каза Християн. - Къде да отида, за да избегна опасността? Ако се върна в отечеството си, ще загина, защото знам, че то ще бъде изгорено с огън и жупел. Ако мога обаче да стигна до Небесния град, зная, че там ще бъда спасен. Ще се опитам да отида в Него! Назад ме чака само смърт! Ще продължа да вървя напред!

И така, Страхливко и Съмненко се затичаха надолу по хълма, а Християн продължи да върви по пътя си. Но след малко, припомняйки си думите на двамата, той потрепера от страх. За да се успокои, реши да извади свитъка и да прочете нещо от него за утешение. Бръкна в пазвата си, но, уви! Свитъкът не беше там. Това още повече ужаси Християн. Свитъкът му служеше за утеха и паспорт, с който щеше да мине през Небесната Порта. Той изпадна в голямо отчаяние и не знаеше какво да прави. Най-после се сети, че беше заспал в Павилиона и сигурно там е загубил свитъка си. Веднага падна на колене и започна да се моли на Бога, да му прости това невнимание. Като свърши молитвата си, той се върна назад да търси свитъка. Никой не може да опише скръбта на Християновото сърце по времето, докато се връщаше? Той плачеше, охкаше и се самообвиняваше за невниманието си така дълбоко да заспи на онова място. Та то беше само за малка почивка след голямата умора!

Връщайки се назад, Християн се озърташе на всички страни и гледаше много внимателно за свитъка, с който толкова пъти се беше утешавал. Като стигна до едно място, откъдето можеше да се види Павилиона, скръбта му се поднови. Съвестта му отново започна да го измъчва за сторената грешка, когато фатално изпадна в дълбокия сън.⁴⁶ Той ускори крачки и заплака с глас:

- О, колко съм нещастен! Каква страшна фаталност! Да заспя посред бял ден! Да заспя във време, когато има да се върши толкова много! Заради плътта си съвсем неправилно използвах онова място, което Господарят е предназначил само за малка почивка, но не и за заспиване. Колко път изминах напразно! Не стана ли същото и с Евреите, когато заради греховете си трябваше да извървят дълъг път през Червеното море и пустинята? Така и аз сега съм заставен със скръб и плач да се връщам по този път, който минах с радост и песен. Досега можех да извървя много километри! Вместо веднъж аз три пъти минавам по него. Уви! Може и нощта да ме завари тука. Денят вече преминава! Ох! Да не бях заспивал!

Най-после Християн стигна до Павилиона. Седна да си отпочине, но не можеше да спре сълзите си. Той жално плачеше за станалото. Като бършеше лицето си и се озърташе насам-натам, видя свитъка. Очите му светнаха. Разтреперан се наведе и бързо го грабна. Скри го в пазвата си. Радостта му бе неописуема. За него свитъкът беше гаранция за живот и паспорт за приемането му в желаното пристанище. Това го накара да го скрие в пазвата си. Той благодари на Бога, че отправи погледа му точно към онова място, където беше паднал свитъкът. С просълзени от радост очи Християн пак тръгна по пътя си.

Колко бързо и леко измина сега останалата част до върха на хълма! Когато достигна до върха на хълма, вече се беше мръкнало. Нощта още веднъж му припомни глупавото заспиване там, където не трябваше и той отново започна да плаче:

- О, фатален сън! Заради него сега ще замръкна на пътя! Как ще вървя в тъмнината, и то тук, където лежат онези страшни зверове!

Спомни си думите на Страхливко и Съмненко. Колко много се бяха наплашили те, след като видели лъвовете!

---

⁴⁶ Откровение 2:4; I Солунци 5:6-8.

"Аз зная, каза си Християн, че лъвовете ходят нощем, за да търсят храна, и ако случайно ме срещнат в тъмнината, нищо не може да ме спаси. Как бих могъл да избягна да не ме разкъсат на парчета!"

Говорейки си така и оплаквайки тежкото си престъпление, той продължаваше да върви. Малко по-натат, нещо го накара да повдигне очи. Право пред него, отдясно на пътя, се издигаше великолепен палат, който се наричаше Прекрасен.

Видях в съня си, че Християн забърза към него, като мислеше да влезе и да пренощува там, ако е възможно. Не беше изминал голямо разстояние, когато пътеката се стесни. Оставаша около двеста крачки до портата, където стоеше вратаря. Там забеляза два лъва, легнали от двете страни на пътеката. "Ето, помисли си той, опасността, която накара Страхливко и Съмненко да се върнат." (Лъвовете бяха вързани, но той не можеше да види веригите им.) Тази гледка го накара да замръзне на мястото си. Страх обзе цялото му същество. Като не виждаше пред себе си нищо друго освен смърт, той намисли да се върне. Но вратарят, чието име беше Бодрю, стоейки на портата, забеляза, че Християн се спря. Стори му се, че иска да тръгне обратно, и извика силно:

- Толкова ли е малка силата ти?⁴⁷ Не се страхувай от лъвовете. Те са вързани и са поставени тука за изпит на ония, които влизат в този палат -- да се види кой има вяра и кой няма. Върви по средата на пътеката и те няма да те засегнат.

Тогава видях, че Християн продължи да върви по средата на пътеката, треперейки от страх като гледаше лъвовете. Внимателно и страхливо следваше съвета на вратаря, чувайки силния рев на зверовете. Те обаче не му сториха нищо.

Като премина, плесна с ръце от радост и забърза да стигне до вратата, където го чакаше вратаря.

- Господине, каква е тази сграда? - попита Християн. Мога ли да пренощувам тука?

- Тази сграда е построена от Господарят на хълма. Той я направи за почивка и закрила на пътниците. А ти откъде си и накъде отиваш?

Християн. Идвам от град Погибелово и пътувам за хълма Сион. Тъй като вече се стъмни, искам, ако е възможно, да пренощувам тук тази вечер.

Вратар. Как се казваш?

Християн. Сега се казвам Християн, а преди името ми беше Безблагодатен. От Яфетовото племе съм, от онези които Бог покани да седят под шатрите на Сим.⁴⁸

Вратар. А защо толкова си закъснял? Слънцето отдавна залезе!

Християн. Можех да стигна по-рано, но окаят аз, позадрямах малко в Павилиона, който е по средата на пътя. Така се унесох в дълбок сън, че без да усетя, изгубих свидетелството си. После изминах доста път, докато разбера, че свидетелството не е у мене, и с болка в сърцето се върнах да го търся на мястото, където бях спал. Намерих го в Павилиона, но много закъсных.

Вратар. Добре, добре! Аз ще извикам едно от момичетата, които живеят в палата. Ако тя одобри твоите думи, може да те пусне да влезеш между другите от семейството, според законите на този дом.

Вратарят дръпна звънеца и веднага от дома излезе едно хубаво, смирено момиче на име Разсъдителност. То попита защо го вика.

- Този човек идва от град Погибелово и пътува за хълма Сион. Понеже е замръкнал точно тука и се чувства много уморен, попита дали не може да пренощува тази нощ при нас? Аз му казах, че ще те повикам, за да поговориш с него, и ако сметнеш за добре, според закона на този дом, да го приемеш.

⁴⁷ Марк 4:10.

⁴⁸ Битие 9:27.

Тогава Разсъдителност попита Християн:

- Откъде идваш и накъде отиваш? Какво видя и кого срещна по пътя?

Християн й разказа цялата история, както я беше разказал и на вратаря.

- Как се казваш? - попита Разсъдителност.

- Името ми е Християн. Моля те, разреши ми да пренощувам тази нощ тука, защото виждам, че Господарят на хълма е направил този дом за успокоение и защита на пътниците.

Момичето се поусмихна, но в очите й се виждаха сълзи:

- Ще повикам да те видят още две-три от нашите сестри.

Тя изтича до вратата и извика сестрите си: Разумност, Набожност и

Умилителност. Те, като дойдоха и поприказваха малко с Християн, го поканиха вътре. Представиха го на цялото семейство. При влизането му всички го поздравиха с хубавите думи:

- Влезни, ти, благословени от Господа. Този дом е съграден от Господаря на хълма, специално за пътници като тебе.

А той с наведена глава вървеше след сестрите. Въведоха го в една от стаите, подадоха му стол да седне и му предложиха нещо да пийне, докато се приготви вечерята. Набожност, Разумност и Умилителност решиха да седнат при него и да прекарат времето в разговор.

Набожност. Сега, скъпи Християн, като направихме това добро да те приемем в къщата си тази нощ, бъди и ти така добър от своя страна да ни разкажеш всичко, което ти се е случило по пътя. Нека да можем и ние с нещо да се ползваме от теб.

Християн. С най-голямо удоволствие. Много ми е приятно, че имате желание да ме слушате.

Набожност. Разкажи ни първо, какво те подбуди да предприемеш това житейско пътешествие?

Християн. Седейки у дома си, до ушите ми достигна страшен глас, че неизбежна гибел ще постигне онова място. Като разбрах това, аз реших да бягам оттам, за да спася живота си.

Набожност. Но как стана така, че като излезе от града, избра именно този път, а не друг?

Християн. Така е искал Бог! Когато се уплаших, че живота ми е в опасност и не знаех накъде да бягам, при мене дойде един човек на име Благовест. Той ме упъти да тръгна към Тясната Врата. Сам никога нямаше да я намеря. Благовест (когото, сигурно Бог изпрати при мене) ме упъти в този път, който ме доведе право във вашия дом. Набожност. А мина ли покрай къщата на Тълковника?

Християн. Да, да, минах покрай нея и бързам да ви кажа, че там видях много хубави неща, които ще помня докато съм жив. Особено тези трите:

Как Христос запазва благодатното дело в сърцето, даже и тогава, когато Сатана се опитва с всички сили да го унищожи.

Как един човек постоянстваше в греховете си, докато съвсем изгуби надеждата си за Божията милост.

И сънят на друг, който бе сънувал, че е настанал Съдния ден.

Набожност. Наистина, чудни неща! А той разказа ли ти съня си?

Християн. Да! Точно това беше много страшно за мене. Когато ми разказваше, сърцето ми се сви и аз го съжалих. Радостен съм, обаче, че чух неговия сън.

Набожност. Това ли е всичко, което видя в къщата на Тълковника?

Християн. Не, има и други неща. Той ми показва великолепен палат, където видях хора, облечени в златни дрехи. Видях и един дръзновен господин, как отиде с гола сабя и си проби път през въоръжените слуги, стоящи на вратата, и непускащи

никого вътре. Когато стигна с бой до входа, отгоре го извикаха да влезе, за да придобие вечна слава.

Всичко, което видях в къщата на Тълковника така ме смая, че година и повече бих стоял там, ако не ме чакаше толкова дълъг път.

Набожност. Какво друго видя по пътя?

Християн. Какво видях ли? Като вървах по пътя, забелязах Един, Който беше разпънат на дърво, облян в кръв. Като гледах към Него, товарът падна от гърба ми. Нека ви кажа, че този товар носех още от къщи и много ми тежеше. Едвам го мъкнех и постоянно пъшках. Само един поглед обаче към Онзи човек и. . . тежестта падна от гърба ми. Разбира се, това бе голямо чудо за мене, защото дотогава не бях виждал и не знаех, че може да стане така. Като продължавах да гледам към разпнатия на дървото човек (защото не можех да не Го гледам), внезапно пред мене се явиха три светли сили. Едната ме увери, че всички мои грехове са простени. Другата ми съблече дрипите и ме облече с тази хубава дреха, която виждате, а третата сложи белега на челото ми и ми връчи този свитък с печат. (Извади свитъка и им го показа.)

Набожност. Нищо друго ли не видя по пътя?

Християн. Тези неща, които ви разказах, са най-хубавите. Разбира се, има още много други. Например, малко настрана от пътя, по който вървах, видях трима души Простю, Лентю и Смелчо, които се бяха обтегнали на земята. Те бяха заспали дълбоко, а краката им бяха завързани с железни вериги. Мислите, че можах да ги събудя ли? Съвсем не.

Видях също Обрядов и Лицемеров точно в момента, когато се прехвърляха през стената на Спасението, за да отидат уж, според думите им, до хълма Сион. Те скоро се изгубиха, както и ги бях предупредил, че ще стане.

Много се измъчих, докато се изкачвах по хълма и със страх и трепет минах покрай лъвовете, които са на пътеката до вашия палат. Наистина ако не беше вратарят, онзи добър човек, стоящ до вратата ви, не знаех какво би станало с мене. Може би щях да се върна или пък лъвовете щяха да ме разкъсат. Сега благодаря на Бога, че съм тук. Благодаря и на вас, че ме приехте.

Тогава Разумност му зададе няколко въпроса:

Разумност. Не ти ли домъчнява понякога, когато си спомниш за отечеството, което си напуснал?

Християн. Много често мисля за него, но винаги с голям срам и отвращение. Право да ви кажа, бих се върнал, ако ми беше мило това, което оставих. Аз търся и желая по-добро отечество -- Небесното, и за там съм тръгнал.

Разумност. Не носиш ли със себе си някои от нещата, които си имал там и които си употребявал постоянно?

Християн. Нося някои, но против волята си. Особено, вътрешните ми плътски помисли, в които моите съотечественици и аз се удоволствахме. Сега всички те ме наскърбяват. И ако можех да избирам за себе си, каквото аз искам, никога не бих помислил повече за тях, но. . . когато искам да правя добро, злото се изпречва пред мене.⁴⁹

Разумност. Не усещаш ли понякога, че тези неща, които друг път са те смущавали и поставяли в недоумение, сега са победени?

Християн. Да! Чувствавам, но много рядко. И златни за мене са часовете, когато усещам в себе си тези славни победи.

Разумност. Спомняш ли си с какви средства са извоювани тези победи?

---

⁴⁹ Римляни 7:15-21.

Християн. Да, помня. Когато мисля за това, което видях на кръста; когато гледам към хубавата си дреха; когато разгръщам свитъка, който нося в пазвата си и когато ми се стопли сърцето от моите размишления за мястото, където отивам. Именно тогава усещам, че побеждавам всички желания на плътта.

Разумност. Кое те кара да желаеш толкова много да отидеш на хълма Сион?

Християн. Това, че се надявам там да видя жив Онзи, Когато видях мъртъв да виси на кръста. Надявам се, че като стигна в Сион, ще се освободя от всичките зли неща, които сега са вътре в мене и ми досаждат. Слушал съм да казват, че там нямало смърт,⁵⁰ и че ще живея между най-мили другари. Право да ви кажа, аз обичам Човека, Който висеше на дървото и бе облян в кръв, защото ме освободи от товара. Сега чувствам само вътрешната си болест, която много ме уморява. Затова ми се иска да отида по-бързо там, където нямало да има смърт и да бъда с онези другари, които постоянно пеели:

- Свят! Свят! Свят! Господ Вседържител!

Тогава Умилителност каза на Християн:

- Женен ли си? Имаш ли деца?

Християн. Имам жена и четири деца.

Умилителност. А защо не си ги довел със себе си?

Християн заплака:

- Ах! Колко ми се искаше да ги взема със себе си! Но те всички отказаха да тръгнат с мене. Даже и мен се опитаха да задържат, като ме убеждаваха да не тръгвам.

Умилителност. Но ти трябваше да ги убедиш да вървят, като им посочиш опасността, която ги очаква, ако останат в града.

Християн. Точно така направих. Разказах им какво ми беше открил Бог за разорението на нашия град. Всичко това обаче им се видя, като че разказвам басня и не искаха да повярват.⁵¹

Умилителност. Ти моли ли се Бог да благослови твоите съвети към тях?

Християн. Молих се, и то с голямо умиление и любов, тъй като много ги обичам.

Умилителност. Каза ли им за скръбта и страха, които си имал поради това, че гибел очаква града ви? Както изглежда, тази гибел е била ясна за теб.

Християн. Разбира се, че им казах, и то неведнъж. Те сами виждаха много пъти страхът, очертан по моето лице, сълзите, които обилно и горчиво проливах, търпението и помрачението ми, поради предчувствието от Страшния Съд и наказание, което висеше над главите ни. Но всичко това не можа да ги убеди да тръгнат с мене.

Умилителност. Какво казаха за себе си, като не искаха да дойдат?

Християн. Жена ми се страхуваше да не изгуби тоя свят, а децата ми се бяха предали на суетните младежки удоволствия. И така, едни с това, други с онова, всички ме оставиха да вървя сам.

Умилителност. Да не би ти със своя суетен живот да си угасил влиянието и силата на думите, с които си ги придумвал да тръгнат?

Християн. Наистина не мога да се похваля с живота си. Зная, че имам недостатъци. Приемам, че с поведението си човек може много лесно да събори това, което се старее да наложи с думи на другите, макар и да са за тяхно добро. Въпреки това аз мога да кажа, че съм се пазил, да не би чрез някое неприлично дело да ги отвърна от това пътешествие. Те дори ми казваха, че съм бил прекалено строг в обходата си с тях. Заради тях аз се отказах от много удоволствия и неща, в които не виждах нищо лошо. Даже, смея да кажа, че ако наистина ги е спряло нещо, което са

⁵⁰ Исая 25:8; Откровение 21:4.

⁵¹ Битие 19:14.

видели в мене, това е било голямото ми предпазване да не съгреша против Бога и да не обидя ближните си.

Умилителност. Вярно е, че "Каин намрази брат си, защото делата му бяха лукави, а на брат му - праведни".⁵² Ако жена ти и децата ти са се съблазнили в тебе по същата причина, с това те показват, че доброто не им е угодно, и "ти си избавил душата си от голяма отговорност".⁵³

Точно в този момент казаха, че вечерята е готова и те седнаха да вечерят.

На трапезата имаше сложени добри ястия. Целият им разговор, докато седяха на масата беше все за Господаря на хълма, затова, което беше направил и причината, за да го направи. От разговора им можах да разбера, че Той е голям победител, и че с голям риск за живота Си се е борил и умъртвил онзи, който държи силата на смъртта.⁵⁴ Аз много Го обикнах, защото те казваха (и това, като че го каза Християн), че Той постигна тази победа като проля кръвта Си. Но най-славното в тази борба е, че Той стори всичко това, подбуден от чиста любов към всички хора. При това имало някои, които са Го виждали и разговаряли с Него след като е умрял на кръста. Те разказали всичко, каквото са чули от Неговата уста и главно това, че Той обичал окаяните пътешественици така, както никой друг не ги е обичал.

За доказателство те дадох един пример, как Той съблякъл от Себе Си Небесната Слава, която имал от преди създаването на света. Това сторил, за да подари спасение и живот на житейските пътници. Дори казват, че сами са Го чули да казва, че не искал да живее Сам в Сион. Посочиха също и имената на много пътници, които Той направил князе, макар че били родени просяци.⁵⁵ Така продължиха да разговарят до късно през нощта и след като се предадох в ръцете на Господа за закрила, отидоха да си легнат. Християн бе настанен в една широка стая на горния етаж, чиито прозорци гледаха към изток. Названието на тази стая беше Мир. В нея той спа много спокойно до разсъмване, а при ставането си изпя благодарствена песен.

Сестрите не искаха да пуснат Християн да продължи напред, без да е видял всички редки и хубави неща, които се намираха в палата. Затова решиха да го разведат из стаите, като поговорят още малко с него. Заведоха го първо в кабинета. Там му показаха архивата от най-старо време. Между нея (както помня добре, че видях в съня си) се намираше родословието на Господаря на хълма, от което се виждаше, че Той е Син на "Вечния по дни". В тази архива бяха записани делата, извършени от Господаря и имената на много хора, които бе приел в службата Си. Имаше едно хубаво описание как Той ги е настанил в жилища, които не се развалят нито от времето, нито от естественото разпадане на всички неща в този свят.

След това му прочетоха за някои от най-похвалните дела, които мнозина от слугите на Господаря бяха сторили. Например как чрез вяра побеждавали царства, извършвали правда, получавали обещание, запушвали устата на лъвове, угасвали огньовете, избягвали остроето на ножа, оздравявали от болести, ставали силни на бой и обръщали в бяг чуждите войски.⁵⁶ От друга част на архивата, му прочетоха колко любвеобилен е Господарят им, като приема в своя Палат всеки, който уповава на Неговата благодат, дори и онези, които са вършили големи безчестия против Него и делата Му. В архивата имаше някои исторически описания, говорещи за забележителни неща - всички тях Християн прегледа добре. Не пропусна да види и пророческите

---

⁵² Йоан 3:12.

⁵³ Езекиил 3:19.

⁵⁴ Евреи 2:14-15.

⁵⁵ I Царе 2:8; Псалм 113:7.

⁵⁶ Съдии 3:31; 7:19.

книги, чието изпълнение е докарало страх и трепет върху враговете на Господаря, а на пътешествениците - утеха и наслада .

На другия ден го заведоха в оръжейния склад и му посочиха всевъзможните оръжия, които Господарят беше приготвил за пътниците: саби, щитове, шлемове, брони и обувки, които никога не овехтяват. В склада имаше достатъчно оръжие. С него можеха да се въоръжат всички пътешественици, посветени в служба на Господаря, дори и да са повече от звездите на небето.

Тук му показаха някои машини, с които слугите на Господаря бяха извършили чудесни неща. Показаха му жезъла на Моисей и кола, с който Яил уби Сисар. Грънците, тръбите и факлите, с които Геден разпъди Мадиянските войнства. Остена, с който Самегар уби шестстотин човека.⁵⁷ Видя челюстта, с която Самсон извърши такива големи чудеса, и камъка, с който Давид уби Голиат - Гетския исполин, както и меча, с който Господарят им ще погуби човека на беззаконието в деня, когато седне да съди. Всички тези и още много хубави неща, които му показаха, харесаха на Християн. Денят премина неусетно те отидоха в стаите си да спят.

На сутринта, когато Християн стана с намерение да продължи пътя си, те го помолиха да остане още един ден, като му обещаха, че ако времето е ясно ще му покажат Увеселителните планини. Тази гледка, казаха те, много повече ще те успокои, тъй като планините са близо до желаното място, където отиваш. Християн се съгласи и остана още един ден. Още сутринта те го качиха на покрива на палата и му казаха да гледа на юг. Отправил погледа си натам, той видя в далечината една чудно хубава планинска земя, покрита с дъбрави, лозя и всевъзможни плодни дървета и цветя, изобилно напоявана с бистри и буйни реки и извори.⁵⁸

- Как се нарича онази земя? - попита Християн.

- Това е Емануиловата земя. Тя е свободна за всички пътешественици, както е свободен и този хълм. Когато стигнеш там, ще видиш вратата на Небесния Град; ще ти я покажат и овчарите, които живеят там!

Най-после Християн реши да тръгне. Те се съгласиха, но му казаха:

- Нека преди това влезем още веднъж в склада за оръжие и тогава си заминим.

Така и направиха.

Щом влязоха в склада, веднага го облякоха от главата до петите в обшито бронирано облекло, за да бъде готов да се защитава, ако го нападнат някои злосторници по пътя. Така облечен, той излезе с приятелите си до вратата и попита вратаря дали е видял някой пътешественик да минава.

- Да, видях -- отговори вратаря, -- мина един покрай вратата.

Християн. Познаваш ли го?

Вратар. Попитах го за името му и той ми каза, че се казва Верен.

Християн. Така ли? Аз го познавам много добре. Той ми е съотечественик. Идва от там, където съм роден и аз. Колко, мислиш, е извървял напред?

Вратар. Предполагам, че е прехвърлил хълма, а може и да е слязъл вече долу.

Християн. Благодаря ти, скъпи ми вратарю. Господ да бъде с тебе и богато да те благослови за добрината, която ми показа.

Четвърта глава

---

⁵⁷ Съдиш 3:31; 7:19.

⁵⁸ Исая 32:16-17.

Когато Християн тръгна, любезните сестри Разумност, Набожност, Умилителност и Разсъдителност пожелаха да го придружат до полите на хълма. Докато вървяха заедно и си припомнях разговорите от изминалите дни, те бавно слизаха от хълма. Остана още малко, когато Християн каза:

- Както беше трудно изкачването, така трудно ми се видя и слизането!

- Така е - отговори Разсъдителност, - трудно е за човек да се крепи при слизането в "Долината на Смирението". Затова дойдохме да те придружим, докато слезеш от хълма.

При тези думи Християн се стресна и започна да върви с голямо внимание. Въпреки това падна два-три пъти, докато стигне долу.

Видях в съня си, че неговите добри другарки му дадоха един хляб, шише пълно с вино и малко грозде и сбогувайки се с него, го упътиха надолу по пътеката. Той тръгна сам по пътя, който минаваше през Долината на Смирението. Тук, в долината, Християн изпадна в беда.

Не бе вървял дълго, когато забеляза огромната, грозна фигура на един бяс, който идваше срещу него. Името на този бяс беше Аполон (Погубител). Християн се уплаши много. Подвоуми се дали да се върне, или да стои насреща му. Понеже нямаше на гърба си отбранително покривало и ако се обърнеше с гръб към бяса щеше по-лесно да бъде прободен от стрелите му, реши да застане срещу него и да се бори. "Дори, каза си той, ако мисля само за спасението на живота си и за нищо друго, пак по-целесъобразно е да стоя насреща му." И така Християн вървеше по пътя с бавни крачки, докато се срещна с

Аполон. Звярът беше много страшен на глед. Беше покрит целият с люспи като риба (и с тях се гордееше). Крилете му бяха като на ламя, краката му като на мечка, от пастта му излизаше огън и дим, а устата му беше като на лъв. Аполон се приближи до Християн, погледна го презрително и запита:

Аполон. Откъде идеш и къде отиваш?

Християн. Идвам от град Погибелово, където е събрано цялото зло и отивам на хълма Сион.

Аполон. От това разбирам, че си един от моите поданици. Цялата онази земя е моя и аз съм неин княз и бог. Как така си се осмелил да бягаш от царя си? Ако не се надявах, че пак ще ми слугуваш, веднага, с един удар, бих те повалил на земята.

Християн. Наистина, аз съм роден в твоята държава, но намерих службата ти тежка и заплатата такава, че от нея човек не може да живее, защото заплатата на греха е смърт.⁵⁹ Затова, като станах на възраст, тръгнах, както много други разумни хора са направили, да търся нещо по-добро.

Аполон. Никой град няма така лесно да изгуби поданиците си. И аз не искам да те изгубя. Понеже се оплакваш от службата и заплатата си, реши да се върнеш и аз обещавам, че ще ти дам от всичко, каквото се намира в нашата земя.

Християн. Но аз вече съм се споразумял да служа на друг - на Царя на Царете и сега е невъзможно да се върна при тебе.

Аполон. Ти си направил точно това, което казва пословицата: "От трън та на глог", но това не е нещо ново. Мнозина са се показвали Негови слуги, а като мине малко време, са Го изигравали и пак са се връщали при мене. Направи и ти същото, и ще видиш колко добре ще ти бъде.

Християн. Аз съм Му дал вярата си в залог, като съм се заклел да му бъда верен и лоялен поданик. Сега как мога да се откажа от това и да се върна назад? Те веднага ще ме обесят като предател.

---

⁵⁹ Римляни 6:23.

Аполон. Та нали ти направи същото и с мене? Ето, аз съм готов да забравя всичко, стига само да се върнеш при мен.

Християн. Не, съвсем не е същото с тебе. Защото, когато обещах да ти слугувам, помниш много добре, бях непълнолетен. Освен това смятам, че Князът на Когото слугувам сега, може да ме избави от онзи грях и да ми прости всичко, което съм правил като твой поданик. Право да ти кажа, о, опасни Аполоне, аз обичам Неговата служба. Доволен съм и от заплата, която дава Той. Обичам Неговите слуги, Неговата власт и Неговата земя много повече от своята. Затова, не ме разубеждавай повече. Аз съм вече Негов слуга и заявявам, че ще следвам само Него.

Аполон. Направи си добре сметката, докато още кръвта ти не е разгорещена, какво ще срещнеш по пътя, по който си тръгнал. Ти знаеш колко Негови слуги изпадат в мъчности и страдания, защото са престъпници против мене и моите заповеди. Колко много от тях са получили безчестна смърт! Ти казваш, че Неговата служба е по-добра от моята, но Той никога не е излязъл от мястото си, за да избави някой Свой слуга от ръцете ми. А колкото за мене, целият свят знае колко пъти, кога със сила, кога с хитрост, съм избавял от Него и от слугите Му ония, които са били уловени от тях, и които са ми слугували вярно. Така ще избавя и теб.

Християн. Ако Той, моят настоящ Цар, търпи сега и не излиза да ги избавя, това прави с цел да изпита любовта им - дали ще бъдат докрай привързани към Него. А колкото за лошите последствия и страдания, за които ти разказваш, това, според нашето разбиране, е най-ценното и най-славното нещо, защото съвсем не се надяваме на временно избавление, но очакваме да получим слава в другата земя, когато нашият Цар дойде в Славата Си, със сила и със Своите ангели.

Аполон. Ти обаче си бил неверен в служението си към Него. Как тогава се надяваш да получиш някаква заплата?

Християн. Можеш ли да ми кажеш точно в какво съм Му бил неверен, Аполоне?

Аполон. В какво ли? Та ти още при тръгването си се отчая и без малко щеше да затънеш напълно в тинята на Отчаянието. После се отклони по криви пътища, за да се освободиш от товара си, когато трябваше да търпиш, докато Сам Царят ти го премахне. А помниш ли как нехайно заспа, изгуби най-милото си нещо, и когато видя лъвовете, едва не се реши да се върнеш? Освен всичко това можеш ли да отречеш, че винаги, когато говориш за пътешествието си и за всичко, което си видял, чул и преживял, говориш го за слава - да кажат хората: "Ей, че великан! Какви велики неща е преживял!"

Християн. Уви! Всичко това, което казваш, и още много, което ти не спомена, е истина. Царят обаче, Комуто аз служа, и Когото почитам най-много от всички, е милостив, готов да прощава и да забравя всичко лошо, когато потърся Неговото прощение. И още, слушай какво ще ти кажа: Всички тези неща, които ти спомена, аз наследих в своята земя. С тях се родих, с майчиното мляко ги суках и докато бях там, непрестанно стенех и въздишах. А сега, като се покаях, Царят ми ги прости и аз съм спокоен.

При тези думи Аполон се разсърди много и извика:

- Аз съм враг на твоя Цар. Мразя лицето Му, законите Му и хората Му. Ако искаш да ти кажа самата истина, нарочно излязох да те срещна.

Християн. Аполоне, внимавай какво правиш! Аз съм вече в Царския път -- пътя на святостта! Затова ти казвам: Пази се!

Тогава Аполон се разкрачи, запречи цялата широчина на пътеката и каза:

- Аз ни най-малко не се смущавам от тази работа, но ти многознайнико се пригответи да умреш, защото, кълна се в ужасния вертеп на Ада, че от тука по-нататък няма да ти позволя да пристъпиш нито една крачка. Ей сега ще ти извадя душицата.

И Аполон внезапно изстреля в гърдите на Християн една огнена стрела. Християн, държейки щит в ръката си бързо и изкусно я отби и остана невредим. Схващайки момента, когато трябва да се защитава, той измъкна меч си, спусна се върху Аполон и независимо, че последният успя да го нарани в главата, ръката и крака, не изгуби дръзновение, но се бореше юнашки. Това жестоко сражение продължи повече от половин ден и силите на Християн значително отпаднаха поради раните, които беше получил.

Аполон използва това отслабване, нападна Християн, улови го здраво в ръцете си и го събори на земята. При падането си Християн изпусна от ръката си меч. Виждайки това, врагът му извика:

- Ето, сега си в ръката ми!

И притискайки го към земята, започна да го души.

Християн много се изплаши. Видя живота си изгубен.

По Божия промисъл обаче стана така, че когато Аполон вдигна ръка, за да нанесе последния удар, с който непременно щеше да умъртви този добър човек, Християн успя да грабне отново меч си и да извика:

- Не се радвай, враже мой! Аз паднах, но виж, ще стана пак.⁶⁰

И още не изказал последната дума, той скочи, замахна силно със сабята си, нарани смъртоносно Аполон, и го принуди да се отдръпне назад. В следващия миг, не оставяйки врага му да се съвземе, Християн се хвърли отново върху него с думите:

- Във всичко това надвидам с помощта на Онзи, Който ме е възлюбил.⁶¹

Неочакваният за Аполон обрат в борбата го принуди да разпери крилата си и да излети далеч в пространството.

Християн вече не го видя.⁶²

Нито един човек не е видал и чул онова, което видях аз в това сражение. Никой не може да си представи виковете и ужасния рев, които надаваше Аполон през цялото време на борбата, както и въздишките и стенанията, раздиращи сърцето на Християн! През цялото време, до момента в който усети, че бе пробол Аполон с двуострия си меч, нито веднъж не го видях с весело лице. Едва след нараняването на звяра той се усмихна и погледна към Небето. Изповядвам, че този бой наистина беше най-ужасното зрелище, което съм виждал през живота си.

Когато битката свърши, Християн въздъхна и каза:

- Сега, тук на това място, ще въздам благодарност на Онзи, Който ме избави от лъвови и ми помогна в борбата против Аполон.

Така и направи.

Тогава пред него се яви една ръка, която държеше няколко листа от Дървото на Живота. Християн ги взе и ги сложи върху раните, които беше получил в битката. След полагането на листата раните веднага оздравяха. Като седна да похапне малко хляб и да пийне от шишето, което му бяха дали сестрите, той отново подкрепи силите си продължи пътешествието си. Сега обаче с гол меч в ръце, "Защото, казваше си той, кой знае, дали някой друг неприятел няма да излезе отнякъде".

С Аполон не се срещна повече, и докато премина тази долина, нищо лошо не му се случи. На края й започваше друга, която се наричаше "Долината на Смъртната Сянка". Християн не можеше да я избегне, защото пътят за Небесния Град минаваше

---

⁶⁰ *Михей 7:8.*

⁶¹ *Римляни 8:37.*

⁶² *Яков 4:7.*

право през нея. Самата долина беше много пуста. Пророк Еремия е писал за нея така: "Пустиня, място на пустота и пропасти. Място на безводие и Смъртна сянка. Място, през което не е минавал, и на което не се е заселвал човек".⁶³

В тази долина Християн преживя още по-големи страдания, отколкото в битката с Аполон. Ще ви разкажа за тях по-надолу.

В съня си видях, че когато той стигна до границата на долината на Смъртната Сянка, срещна двама човека, които бързо се връщаха назад. Те бяха потомци на онези съгледвачи, които донесоха лъжливи сведения за добрата Ханаанска земя.⁶⁴

- Къде отивате? - попита Християн.

- Назад! Назад! - отговориха те. Ако ти е мил животът и търсиш спокойствие, ще направиш същото и ти.

- Какво се е случило, та се връщате назад? - попита Християн.

- Какво ли? Слушай да ти разкажем. Ние вървахме по същия път, по който вървиш и ти. Стигнахме много далече - толкова колкото можахме. И ако бяхме продължили да вървим още малко по-нататък, нямаше да можем да се върнем тука и ти нямаше да узнаеш тези ценни за тебе сведения.

- Добре де, добре! Но какво срещнахте? - попита Християн.

- Едва бяхме навлезли в долината на Смъртната Сянка, когато за щастие забелязахме пред себе си страшна опасност. За малко щяхме да попаднем в нея. Добре че бяхме внимателни!

- Хубаво! Но какво видяхте? - пак ги запита Християн.

- Какво видяхме ли? Видяхме долината, черна като катран. Видяхме змейовете и ламите долу в бездната и чухме непрестанното ридание и плача на страдащи от неописуеми мъки хора, убити духом, седящи в железни окови. А над Долината се бяха надвесили черни облаци на отчаяние. Върху тях се забелязваха разперените крила на Смъртта. С една дума: мястото е ужасно и съвсем непроходимо.⁶⁵

- Въпреки всичко, което ми казахте - отговори Християн - още не мога да видя, че това не е пътят, който ще ме изведе на желаното място.⁶⁶

- Добре де, дръж този път за себе си; ние не го искаме - казаха те и се разделиха с него.

Християн продължи пътуването си в същата посока, държейки изваден меча си от страх да не бъде нападнат ненадейно.

Видях в съня си, че отдясно, по цялото протежение на Долината, имаше дълбока яма. В нея през всички векове, "слепците, като са водили слепи", са падали фатално и завинаги погивали. От лявата страна се простираше едно опасно блато с ужасно тинеста вода. Паднеше ли човек в него, нямаше къде да намери опора за краката си, тъй като то нямаше дъно. В него, някога паднал Цар Давид и несъмнено щял да се удави, ако не го извадил един много силен човек.⁶⁷ Пътят беше много тесен и това всяваше страх у Християн. Причиняваше му и доста страдания. Когато се стъмваше, той се отдалечаваше от дясната страна, където беше ямата, но с това пък се приближаваше към блатото - не по-малка опасност; а решише ли да се отдалечи от блатото, се доближаваше до ямата. Едно малко невнимание при ходенето би му коствало живота. Вървейки така, аз го чух да въздиша дълбоко, защото не стига, че отляво и отдясно зееха грозната яма и блатото, но и самата пътека беше толкова мрачна, че той не

---

⁶³ Еремия 2:6.

⁶⁴ Числа 13:22.

⁶⁵ Йов 3:5; 10:22.

⁶⁶ Псалм 44:18-19.

⁶⁷ Псалм 69:14.

можеше да види къде стъпва. В средата на тази долина, съвсем близо до пътя, се виждаше устието на Пъкъла.

- Какво ще правя сега? - си каза Християн.

Той виждаше непрестанно излизащите от Пъкъла пламъци и дим, придружени с големи искри и страшни гласове. Тъй като сабята му беше безсилна да се бори против тях, той намери за добре да я сложи в ножницата, и да извади другото си оръжие, което се наричаше Молитва. (Ефесяни 6:19). Чух го да вика:

- О, Господи! Моля Ти се, Господи, избави ме! Опази душата ми, Господи.⁶⁸

Той продължаваше да се моли със същите думи дълго време, а пламъкът наближаваше все повече и повече, и все по-ясно се чуваха страшните гласове. Струваше му се, че още малко и ще бъде смазан, разкъсан на парчета, стъпкан като калта на улицата.

Няколко часа той гледаше ужасната сцена и слушаше грозните звукове. Като стигна до едно особено място, му се стори, че вижда много чудовища да идват срещу него. Спря се и започна да мисли какво да направи, за да избегне опасността. Една страшна мисъл за връщане заработи в съзнанието му, но същевременно си казваше: "Минал съм вече половината път и претърпях немалко беди. Да се върна назад? Ами откъде да знам, дали няма да срещна по-страшни неща!" Реши да върви напред.

Забеляза обаче, че чудовищата се приближават все повече и повече, и когато пристъпиха съвсем близо, той извика колкото му глас държи:

- Аз ще вървя със силата на Господ Бог!

Чувайки тези думи, чудовищата веднага се дръпнаха назад и вече не доближиха до него.

Едно нещо не мога да не кажа. Видях, че Християн беше много смутен. Дори не познаваше собствения си глас! Като стигна до устието на огнената пропаст, едно от лукавите чудовища изскочи, изправи се зад него и без той да го забележи, започна да шепти на ухото му гнусни и хулни думи. Горкият Християн! Мислеше, че тези хули излизат от неговата уста. Дотолкова не разпознаваше гласа си! И това, разбира се, беше най-голямото страдание за него. Такова нещо не беше преживявал досега. Колко много се измъчваше, като си помисли, че хули Онзи, Когото по-рано обичаше с цялото си сърце! Не се сещаше да си запуши ушите, нито пък можеше да разбере откъде идват тези страшни хули.

Докато ходеше в това окаяно състояние, Християн дочу глас на човек, който като че ли вървеше далеч пред него и казваше:

- Даже и в Долината на Смъртната Сянка, ако ходя, няма да се уплаша от зло, защото Ти си с мене.⁶⁹

Тези думи предизвикаха силна радост у Християн поради три неща:

Първо, той разбра, че освен него в Долината има и други пътници, които се боят от Бога.

Второ, той позна, че там с тях беше Бог, макар и те като него да се намираха в същото мрачно и ужасно състояние. "Защо да не бъде и с мене - каза си той - при все, че аз не можах да Го видя по-рано поради многото препятствия на мястото".⁷⁰

И трето, Християн се надяваше да стане другар на човека пред него, ако го настигне. Затова, като ускори крачките си, започна да вика. Този, който беше пред него, изглежда не знаеше как да му отговори, защото досега самият той мислеше, че е сам.

Скоро след това започна да се развиделява. При вида на новия ден Християн въздъхна и си каза:

---

⁶⁸ Псалм 116:4.

⁶⁹ Псалм 23:4.

⁷⁰ Йов 9:11.

- Той обърна Сянката на смъртта в светла зора.⁷¹

Когато се разсъмна съвсем, той се обърна назад не от желание да се върне, но за да погледне какви беди беше преминал в тъмнината. Сега много ясно можа да види онази грозна яма, която беше от дясната страна на пътя, блатото, което беше от лявата страна и колко тясна беше пътеката помежду им. Видя и змейовете и ламите в бездната, но вече отдалеч, защото, откакто се зазори, те не смееха да приближат. Тогава си спомни думите, писани в свитъка:

- Той открива из тъмнината дълбоките работи и изважда на видело Мрачната сянка.⁷²

Избавлението от всичките беди по този страшен път, стопли сърцето на Християн и той можа спокойно да огледа опасностите, от които толкова много се страхуваше в тъмнината. Изгряването на слънцето беше Божия милост към него, защото, ако първата част на Долината на Смъртната Сянка беше страшна, то втората част, през която му предстоеше да мине, беше още по-опасна. От мястото, където стоеше, до края на Долината, целият път беше осеян с примки. Толкова много ями имаше по него, че ако сега беше тъмно, както беше, когато мина първата част на пътя, и хиляда живота да притежаваше, всички щеше да изгуби. За щастие слънцето беше вече изгряло и Християн възкликна:

- Светилникът ми свети над главата и с неговата виделина ходя през тъмнината.⁷³

С тази светлина той стигна до края на долината.

Видях в съня си, че точно там бяха разпиляни костите и смазаните трупове на хора, минали по-рано през това място. Като размишлявах, питайки се каква е причината за гибелта им, забелязах пред себе си една пещера, където в старо време седели два исполина - Папа и Поган, под властта и тиранството на които тези човеци (чиято кръв, кости и пепелта от труповете им покриваха земята) били жестоко убити. Християн обаче мина покрай пещерата без никакви затруднения и пречки - обстоятелство, което в началото ме учуди много, но след това разбрах, че единият исполин, Поган, отдавна бил умрял, а другият, Папа, макар и жив, от ударите, които получил на младини, бил станал съвсем немошен, с вдървени крака и ръце, и всичко което можел да прави, било да седи пред пещерата и да наблюдава минаващите пътници, хапейки костите си от яд, че вече не е в състояние да ги настигне и убие.

Видях, че Християн, като вървеше по пътя, забеляза стареца, който седеше пред пещерата, но не знаеше какво да мисли за него. А исполинът, като не можеше да го доближи, само викаше:

- Вие няма да тръгнете в правия път, докато не изгорят още няколко от вас.

Християн не му отговори. Дори не го погледна. Вървеше по пътя си невредим.

Пета глава

Като измина известно разстояние, Християн стигна до една могила, направена нарочно за улеснение на пътниците -- да могат от там да виждат какво има напред по пътя. Той се изкачи на нея, погледна напред и забеляза, че на не голямо разстояние върви Верен.

- Хей! Хей! Чакай да ти стана другар! - извика Християн.

---

⁷¹ Амос 5:8.

⁷² Йов 12:22.

⁷³ Йов 9:3.

- Не мога! Бягам да спася живота си! Отмъстителя на кръвта ми ме гони! - отговори Верен.

Това малко разгневи Християн. Той ускори крачките си, настигна бързо Верен и го подмина, така че "последният стана пръв". Тогава Християн се усмихна горделиво, защото беше изпреварил брат си и като не внимаваше къде стъпва, ненадейно се спъна и падна така лошо, че не бе в състояние да мръдне от мястото си, докато не го настигна Верен и му помогна да стане.

Видях в съня си, че те тръгнаха заедно с искрена любов, разговаряйки за всичките неща, които бяха видели по пътя.

Християн. Почтени и любезни мой братко Верене! Много се радвам, че те настигнах и че Бог е приспособил духовете ни един за друг, така че да можем заедно, като другари да преминем този приятен път.

Верен. Аз се надявах, мили ми приятелю, да те имам за другар още от града ни, но ти ме изпревари и затова бях принуден да вървя до тука сам.

Християн. Колко време след мене стоя в Погибелово?

Верен. Останах, докато стана вече невъзможно да се стои, защото наскоро след твоето излизане се заговори много оживено, че градът ни ще бъде изгорен с огън от небето и ще бъде превърнат в прах и пепел.

Християн. Нима нашите съседи приказваха това?

Верен. Да, да, то беше в устата на всички!

Християн. И въпреки това освен тебе, никой не се помръдна от мястото си? Как си обясняваш факта, че пред лицето на опасността побягна само ти?

Верен. Те само приказваха, но никой не искаше да вярва. Често пъти в разпалени спорове чувах да споменават твоето име с подигравателен тон, и колко глупав си бил, че си предприел толкова дълго пътешествие. Но тъй като аз вярвах и продължавам да вярвам, че нашият град ще бъде опожарен с огън и жупел отгоре, избягах.

Християн. А чу ли да се приказва нещо за съседа ми Уводен?

Верен. Чух, че бил заедно с тебе до Тинята на Отчаянието, където паднал и затънал. Беше се доста изпоцапал и не искаше никой да знае за това.

Християн. Какво му казваха съседите?

Верен. Какво да му казват? Всички му се смеят! Откакто се върна, стана за подигравка между хората. Едни му се присмиват, други го презират и никой не му дава работа. Сега е седем пъти по-зле, отколкото беше преди да тръгне с тебе от града.

Християн. Но защо му се присмиват толкова, когато самите те презират пътя, от който се върна той?

Верен. Защото не устоя на думата си. "У-у-у! - викат след него. - Да ти се не види и пътя, и ти самия - изменник!" Изглежда, че и Сам Бог е допуснал противниците да му се присмиват и да го имат за поговорка, защото се върна от пътя.⁷⁴

Християн. Ти не се ли срещна с него да поприказваш за тези работи, преди да тръгнеш?

Верен. Веднъж само го срещнах на улицата, но той премина на отсрещния тротоар и се престори, че не ме вижда. Явно беше, че е гузен и се срамува за извършеното.

Християн. Аз имах голяма надежда за него, но сега се опасявам, че ще остане в града и ще загине както всички други. Колко вярно е това:

- Кучето се върна на бълвоча си и окъпаната свиня се върна да се въргала в тинята.⁷⁵

---

⁷⁴ Еремия 29:18-19.

⁷⁵ II Петрово 2:22.

Верен. И аз се страхувам, че той ще погине. Кой обаче може да попречи на това, което има да стане?

Християн. Нека да го оставим и да си поговорим за неща, които засягат нас. Разкажи ми, моля, какво ти се случи по пътя? Сигурно си преживял такива неща, които при други обстоятелства биха се разказвали като някакво чудо?

Верен. Аз избягнах Тинята на Отчаянието, където ти затъна и без никакви препятствия успях да стигна до тясната врата. Но по пътя срещнах някаква жена на име Похотка, която за малко щеше да ме хвърли в голяма беда.

Християн. Радвам се, че си се измъкнал от нейните примки. Тя е изкушавала Йосиф много преди тебе, но и той като тебе е успял да избяга. За малко да изгуби живота си заради нея.⁷⁶ И какво ти направи?

Верен. Ти знаеш ли какъв ласкателен език има тя? Много настояваше да отида с нея, като ми обещавахе всевъзможни удоволствия.

Християн. Всевъзможни удоволствия? Не вярвам! Тя не е в състояние да ти обещае такова удоволствие, каквото ти дава спокойната съвест.

Верен. Ти ме разбираш какво искам да кажа. Тук става дума за плътско и похотливо удоволствие.

Християн. Слава Богу, че си успял да се освободиш от нея. "Оня, на когото Господ се гневи, ще падне в нейната яма".⁷⁷

Верен. Не знаей дали съм се освободил напълно от нея.

Християн. Как? Аз не искам да вярвам, че си готов да се подадеш на ласките ѝ.

Верен. Не, не съм се осквернил с нея, защото винаги, когато ме ласкаеше, аз си спомнях думите на една стара книга:

- Стъпките ѝ достигат до ада.⁷⁸

Тези думи ми помогнаха да затварям очи и да избягвам омайния ѝ поглед.⁷⁹ От това, разбира се, тя се ядосваше много и ме хулеше, а аз продължавах да вървя напред.

Християн. Някакво друго нападение не преживя ли по пътя?

Верен. Да! Когато стигнах до ръта, наречен Мъчнотия, срещнах един стар човек, който ме попита:

- Кой си ти? Къде отиваш?

Аз му отговорих, че съм пътешественик и отивам в небесния Град. Тогава старецът ми каза:

- Виждам, че си честен човек. Ще бъдеш ли благодарен от заплатата, която ще ти дам?

Тогава го попитах как се казва и къде живее. Той ми отговори, че се казва Адам първи и живее в град Прелъстител.⁸⁰ Попитах го каква е работата, която ми предлага и каква заплата ще ми даде. Той ми каза, че работата е много задоволителна, а колкото за заплатата, щял да ме направи наследник на имота си. Попитах го още каква е къщата му и има ли други слуги. Той ми отговори, че в неговата къща има от всичките сладости, които може да предостави светът. Слугите му били негови деца. След това поисках да разбера колко деца има. Отговори ми, че има три дъщери:

"Похотта на плътта, Пожеланието на очите и Гордостта на живота".⁸¹

Даже ми предложи да ме ожени за една от тях, ако разбира се поискам. Попитах го докога ще трябва да живея при него и той ми каза, докато съм жив.

---

⁷⁶ Битие 39:11, 13.

⁷⁷ Притчи 22:14.

⁷⁸ Притчи 5:5.

⁷⁹ Йов 31:1.

⁸⁰ Ефесяни 4:22.

⁸¹ Йоан 2:16.

Християн. И какво решихте със стареца?

Верен. В началото бях готов да отида с него, защото ми приказваше сладко, но докато го наблюдавах, забелязах, че на челото му има надпис:

- Да съблечете стария човек с делата му!

Християн. И какво от това?

Верен. Тогава разбрах, че думите му са само ласки и че ако вляза в къщата му, той ще ме направи роб. Затова му казах да не хитрува повече, тъй като никога няма да приближа вратата на неговата къща. Тогава той се разсърди много и се закани, че ще изпрати след мене някой, който да направи пътя ми труден.

Тръгвайки си, усетих, че ме улови и дръпна назад с огромна сила, и като помислих, че откъсна част от тялото ми, неволно извиках:

- Ах! Колко окаян съм аз.⁸²

И започнах да се изкачвам по хълма.

Когато стигнах до средата на пътя, се обърнах назад, за да видя дали някой не ме следи. Тогава забелязах, че един непознат човек бързаше след мене. Той ме настигна до едно място, където имаше беседа.

Християн. Знам, знам това място. Там седнах да си почина и така дълбоко заспах, че изгубих свитъка, който криех в пазвата си.

Верен. Мили братко, чуй какво ще ти кажа. Като ме настигна, непознатият с един удар ме свали като мъртъв на земята. Когато се съвзех, го попитах:

- Защо ме удари така?

Той отговори:

- Защото тайно си се съгласил да служиш на Адам първи. - И ме ритна толкова силно в гърдите, че аз си помислих: този път ще ме довърши. Тогава започнах да го моля:

- Имай милост към мене!

- Милост?! Аз не познавам такова нещо! - отговори той и със следващия удар ме повали отново на земята.

Вече не се съмнявах, че беше решил да ме убие, когато благодарение на един човек, който мина по това време, аз бях освободен от него.

Християн. Кой беше този човек?

Верен. В първия момент не Го познах, но като си тръгваше, забелязах, че имаше белези от рани върху ръцете и ребрата, и от това заключих, че е Нашият Господ. След това продължих да се изкачвам по хълма.

Християн. Човекът, който те е настигнал и е искал да те убие е Мойсей. Той не жали никого и няма милост към онзи, който е престъпил неговия закон.

Верен. Това зная много добре, защото не се срещам за първи път с него. Най-напред той ме посети, когато си седях спокойно у дома, и каза, че ще изгори къщата ми, ако продължавам да седя там.

Християн. Ти забеляза ли къщата, намираща се на хълма, където си срещнал Мойсей?

Верен. Разбира се, видях я много добре. Видях и лъвовете, преди да стигна до нея, но те май бяха заспали по това време, защото беше около обяд. Преди да се свечери, минах покрай вратаря и прехвърлих хълма.

Християн. Да! да! Той ми каза, че те е видял, когато си минал. Много съжалявам, че не си влязъл в оная къща, защото там щеше да видиш много интересни неща, които до деня на смъртта си нямаше да забравиш. Но кажи ми, моля те, не срещна ли някого в Долината на смирението?

---

⁸² Римляни 7:24.

Верен. Да, срещнах Неблагодарен, който се опита да ме разубеди, да се върна с него. Той се връщал, защото тази долина била съвсем безчестна. Каза ми, че ако не се върна ще пропъдя всичките си приятели: Горд, Високоумен, Славолюбив, Миролюбив и много други като тях. Уверяваше ме, че всички те ще се съблазнят в мене, ако бъда толкова глупав да мина през тази Долина.

Християн. А ти какво му отговори?

Верен. Казах му, че тези лица, които спомена, макар че са мои роднини, съвсем се отказаха от мене, откакто станах пътешественик. Това ме принуди и аз да се откажа от тях и вече ги считам, като че никога не са били от нашия род. Казах му още, че колкото за тази долина, той не мисли добре, защото поговорката казва: "Преди въздигане има смирение, а преди падане - горделив дух." Затова му казах, че ми е добре, и че ще мина през тази долина, за да стигна до мястото, където най-мъдрите са стигнали, и не искам да избира това, което той счита най-достойно за почит.

Християн. Някой друг срещна ли в долината?

Верен. Да! Срещнах и Срамко. Но от всички хора, които срещнах по пътя си, той имаше като че ли най-неправилно име. На другите можеш да оспориш твърденията им с малко доказателства, и казвайки им "не", да ги отпратиш. Но този безочлив Срамко, като започнеше да приказва, не можеше да бъде спрял.

Християн. Та, какво ти каза?

Верен. Говори ми против вярата. Каза, че е съвсем срамно, низко и безчестно човек да мисли за духовните неща и да се възхищава от тях. Това било малодушие и човек, ако внимава върху делата и думите си, ще ограничи своята свобода, която е велика придобивка на храбрите духове в днешно време, а така ще стане за присмех на света. Каза също, че големците, богатите и мъдрите не са на моето мнение и ако някой се съгласял да го приеме, това ставало, след като изгубвал ума си или по принуждение.⁸³ Освен това той укоряваше неблагородното състояние на повечето от онези, които пътуват по Небесния път, като изтъкваше тяхното невежество и липсата им на всякакво разбиране за естествените науки. Така той продължаваше да критикува много неща, и то много по-изразно, отколкото бих могъл да го представя аз. Например той твърдеше, че било срамно за човека да се разплаква и натъжава от проповедта на когото и да било и да се връща възхитен от църква у дома си. Срамно било също да се иска прошка от съседа, когато си го обидил, или пък да върнеш онова, което си взел несправедливо. Благочестието, от една страна, отчуждавало човека от големците поради някои грехове (които той наричаше с умалителни имена), а, от друга страна, го карало да се сприятеля с нищожните само заради това, защото са от същото вероизповядващо братство.

- Всичко това не е ли срамно? - питаше той.

Християн. А ти какво му отговори?

Верен. Какво ли? Истината е, че отначало не знаех какво да му отговоря. Дотолкова ми дотегна с приказките си, че почувствах кръвта ми да нахлува в главата и за малко щях да се откажа от пътешествието. Тогава започнах да мисля върху думите: "Онова, което е високо в човеците, то е мерзост пред Бога".⁸⁴

Той ми каза всичко за хората - какви са, какво са правила, но нищо не спомена за Бога и Неговото Слово. Продължавах да разисквам в себе си, че в Съдния ден няма да ни съдят за живот или смърт по думите на досадниците от този свят, но ще ни съдят по мъдростта и закона на Всевишния. Следователно, мислех си аз, каквото Бог казва, че е добро, е добро, макар и всички хора да са против това. Бог обича благочестието и се радва, когато вижда чувствителна съвест. Тези, които стават безумни за Царството

⁸³ I Коринтяни 1:26; 3:18.

⁸⁴ Лука 16:15.

небесно, са най-мъдрите, и бедният, който обича Христос, е по-богат от най-големия богаташ в света, който мрази Христа. Като знам всички тези неща, казвам ти Срамко, махни се от мене! Ти си враг на моето спасение. Да се сприятеля ли с теб против върховния си Владетел и Господар? Тогава как ще мога да Го гледам в очите, когато дойде? Ако сега се срамувам от пътищата Му и слугите Му, тогава как мога да очаквам благословение от Него?

Наистина този Срамко е много дързък злодей. Едвам се освободих от него. Беше се прилепил до мен и постоянно ми шепнеше за някои слабости и недостатъци на религията. Аз трябваше да го спирам и уверявам, че напразно се мъчи да ме разубеждава, защото онези неща, които той презираше, за мене бяха славни. Така успях да се измъкна от този ужасно досаден човек.

Християн. Брате, много се радвам, че си устоял против този злонамерен човек. Всичко, каквото каза за него, е и мое лично мнение, а особено това, че от всички други той носи най-неправилно име. Виждаш ли колко смело е тръгнал по този път, за да ни убеждава да се срамуваме от всичко, което е най-добро и да станем за присмех на хората. И колко е дързостен! Но ние трябва да му се противопоставяме докрай. Защото с цялото си самохвалство той издига само безумния и никой друг. Соломон казва: "Мъдрите ще наследят слава, а издигането на безумните ще е безчестие".⁸⁵

Верен. Аз мисля, че за да можем да устоим против Срамко, трябва да повикаме на помощ Този, който желае да сме "храбри да защитаваме истината, докато сме на света".

Християн. Да това е вярно. Друг срещна ли в онази долина?

Верен. Никого не срещнах повече, а по пътя до долината на Смъртната сянка времето беше чудесно -- грееше силно слънце.

Християн. Това е било благодат за тебе. Защото с мене беше съвсем обратното. Когато влязох в онази долина, водих ужасна битка с омразния бяс Аполон. Той се нахвърли свирепо върху мене и аз си помислих, че ще ме убие, особено когато ме събори на земята, притискайки ме с краката си, за да ме смаже. В този момент изпуснах мечата от ръката си и не бях в състояние да се защита. Тогава викнах към Бога и Той чу молбата ми и ме избави от всички беди. Отново ободрен и обнадежден, аз влезнах в Долината на Смъртната сянка и почти половината път изминах в тъмнина. Мислех си, че там ще ме убият, но в нощта пътя ми бе осветлен и останалата част от него изминах много лесно и спокойно.

В съня си видях, че Верен се обърна настрани и видя един човек, вървящ наблизо до тях. Той беше доста висок и отдалеч изглеждаше приятен на външен вид. Казваше се Говорян. Верен го поздрави:

- На добър час, приятелю! Къде отиваш? Навярно за Небесната земя?

Говорян. Да, да. Там отивам.

Верен. Там е идеално място и понеже и ние сме тръгнали за там, надявам се, че ще бъдем добри другари по пътя!

Говорян. На драго сърце, готов съм да ви бъда другар!

Верен. Хайде, ела да вървим заедно и да прекараме времето си в разговори за някои полезни неща.

Говорян. Много ми е приятно да говоря за добри неща. Радвам се, че срещнах хора, които са готови за такъв разговор. Защото искам да ви кажа, че много малко са тези, на които им е приятно да прекарват времето си, разговаряйки така, когато са на път. Повечето обичат да говорят за излишни и безполезни неща, а това винаги ми е причинявало много скръб.

---

⁸⁵ Притчи 3:35.

Верен. Наистина това е много скръбно. Хората мислят, че има по-достойни неща за човешкия език, отколкото да говорят за Божиите работи?

Говорян. Много те харесвам, Верене, защото думите ти са пълни с доказателства. Има ли нещо по-сладко и по-полезно от това да говорим за Божиите неща? Кои неща биха били по-сладки от тях? Например ако човек се наслаждава да говори за историята, за тайнствеността на нещата или ако обича да говори за чудотворения, чудеса и знамения, къде ще ги намери така усладително изложени и сладко написани, както са в Свещеното Писание?

Верен. Това е вярно. Моето желание е да се възползваме от разговор именно за тези неща.

Говорян. Та това е същото, което казах преди малко. Много е полезно да говорим за тях, защото по този начин можем да придобием ясни разбирания за много неща. Като разговаряме, ще разберем суетността на световното и ползата от небесното. Така можем да научим за нуждата си от новорождение, за недостатъчността на нашите дела, за нуждата ни от Христовата правда и т.н. и т.н. Освен това можем да научим какво значи да се покае човек, да вярва, да се моли, да страда и още много други. Човек така научава за своето спокойствие, какви големи обещания и утешения дава Евангелието. Това дава сила на човека, да може да устоява на лъжливи мнения, да защитава истината и да наставлява и поучава неуките.

Верен. Всичко това е истина и аз се радвам да чуя от тебе тези неща.

Говорян. Липсата на това е причина за мнозина да не виждат своята нужда от вяра и благодатно действие в душата им за придобиване на вечен живот. Повечето в живота си са съвсем невежи относно изпълнението на Закона, а така, разбира се, никой не може да получи Царството небесно.

Верен. Позволи ми да те прекъсна. Небесното разбиране за тези неща е дар от Бога. Никой човек не може да го постигне чрез собствени усилия или чрез говорене за тях.

Говорян. Разбирам това много добре, защото човек не може нищо да приеме, освен ако не му се даде от небето. Всичко е дар на Божията благодат, а не от нашите дела. Аз мога да ти приведа стотици доказателства от Свещеното Писание в потвърждение на това.

Верен. Добре, сега нека определим само едно нещо, върху което да разговаряме.

Говорян. Както искаш! За мене е все едно. Аз мога да разисквам върху всякакви неща, небесни или земни, нравоучителни или евангелски, свещени или светски, минали или бъдещи, чужди или наши, нужни или случайни, стига това да е за полза.

Това озадачи Верен. Той се приближи до Християн, който вървеше малко по-настрани от началото на разговора с Говорян и му каза шепнешком:

- Какъв чудесен другар си намерихме! Наистина, той е добър пътешественик!

Християн се усмихна и каза:

- Този човек, когото ти толкова харесваш, би могъл да прелъсти двадесет, които не го познават.

Верен. Ти познаваш ли го?

Християн. О, да! Дори го познавам по-добре, отколкото сам той се познава!

Верен. Е, добре! Кажи ми кой е?

Християн. Той живееше в нашия град. Чудно ми е как не го познаваш?

Всъщност градът ни е голям - може и да не го познаваш.

Верен. Чий син е? В коя махала е живял?

Християн. Той е син на Сладкодумко и живееше в Брацолевската махала. Всички го знаят като Говорян от Брацолевската махала. Независимо, че езикът му е толкова приятен, той си остава за мене голям съблазнител.

Верен. Ти мислиш така, но мен ми се струва, че е много смирен човек.

Християн. Такъв е за онези, които не го познават отблизо, защото външно умее да се показва добър, но когато е у дома си, той е ужасен. Ти го наричаш скромен и това ми напомня за работата на един живописец. Гледайки рисуваните от него образи отдалече, ти изглеждат много хубави, но погледнеш ли ги съвсем отблизо, веднага забелязваш грозота им.

Верен. Ти се шегуваш, нали? Виждам, че се усмихваш.

Християн. Боже, опази! Макар че се усмихвам, уверявам те най-искрено, че не се шегувам, нито пък искам да обвинявам някого без причина. Искам да ти кажа още някои неща, за да го опознаеш по-добре какъв е. Този човек е готов да се присламчи към която и да е група и да влезе във всевъзможни разговори. Както приказва с тебе, така ще приказва и в кръчмата и колкото повече ракия сложи в стомаха си, толкова повече ще има от тези неща в устата си. Няма място за благочестието в сърцето и къщата му, а да не говорим за поведението му. Всичко каквото има, е на езика му, а благочестието му се състои просто в дрънкане.

Верен. Ако е така, тогава аз съм се излъгал в този човек.

Християн. Излъгал си се, брате, бъди уверен в това. Припомни си пословицата:

- Говорят, но не вършат. Царството Божие не се състои в думи, но в сила.⁸⁶

Наистина той приказва за молитва, за покаяние, за вяра и за новородение, но само знае да приказва за тях, а всъщност нищо не е познал. Аз съм го наблюдавал и у дома му и навън, и зная, че това което казвам за него е истина. Неговата къща от гледна точка на благочестието е блудкава, както белтъкът на яйцето. Там няма нито молитва, нито друго нещо, което да показва, че е станало истинско покаяние за грях. Животното според естеството си слугува на Бога много по-добре от него. Той е станал за укор и присмех пред всички, които го познават.⁸⁷

Всички казват за него така:

- Навън е светец, а у дома - дявол.

Дори и нещастното му семейство мисли същото за него. Той е такъв скъперник, толкова много мъмри слугите си и така жестоко и несмислено се отнася с тях, че те се чудят как да му угодят и как да му говорят. Тези, които имат взаимоотношения с него казват:

- По-добре е човек да има вземане-даване с езичник, отколкото с него, защото от езичника ще получиш това, което ти се полага. Този Говорян, стига да може, винаги ще ги излъже, измами и изиграе. Освен това той така възпитава и синовете си. Ако например види в тях "глупава страхливост" (както обича да нарича чувствителната съвест), им казва, че са будали и дебелоглави. Не иска да им повери никаква работа, нито пък да ги похвали пред други. Ако ме питаш, той с нечестният си живот е бил причина за мнозина да се препънат и да паднат. Ако Бог не му забрани, ще стане причина да погинат още много души.

Верен. Добре, брате, принуден съм да вярвам не само за това, защото го познаваш, но и защото разсъждаваш за другите така, както трябва един богобоязлив човек да разсъждава. Виждам, че говориш не от зломислие против него, но защото това, което казваш, е истина.

Християн. Ако не го познавах, може би и аз щях да мисля за него така, както мислеше ти. Ако пък бях чул за него само от онези, които са противници на благочестието, бих го счел за клевета (каквато често се чува от устата на лукавите, против имената и вярата на добрите хора), но всичките тези неща и многото други, които не съм ти казал, мога да ги докажа от моето лично познанство с него. Добрите

⁸⁶ Матей 23:3; I Коринтяни 4:2.

⁸⁷ Римляни 2:23-24.

хора винаги са се срамували от него. Никой от тях не може да го нарече брат или приятел. Достатъчно е само да изговориш името му пред тях, за да се изчервят от срам.

Верен. Виждам, че едно нещо е да се говори, а съвсем друго нещо е да се върши. За в бъдеще ще гледам по-добре да разграничавам тези две неща.

Християн. Наистина различни са и разликата помежду им е толкова голяма, колкото душата се различава от тялото. И както тялото без душата е мъртва мърша, така и говоренето без живеене не е нищо друго освен мърша. Душата на благочестието е практическата част, защото: "Чисто и непорочно благочестие пред Бога и Отца е това: да преглежда човек сирачетата и вдовиците в утеснението им и да пази себе си неосквернен от света".⁸⁸ Говорян не знае това. Той заблуждава душата си като мисли, че само със слушане и говорене човек става добър християнин. Слушането е само сеенето на семето, а говоренето не е достатъчно да покаже, че наистина има плод в сърцето и живота ни. Бъди уверен, че в съдния ден хората ще се съдят само по плодовете им.⁸⁹ Тогава няма да ни питат:

- Вярвал ли си?

Но ще ни питат:

- Вършил ли си това, което си слушал и говорил?

Ще бъдем съдени и според това. Нали си чел, че краят на този свят се уподобява на жетва⁹⁰ и естествено е хората с нетърпение да очакват плода. Далеч съм от мисълта да омаловажа вярата, но говоря така, за да ти посоча колко нищожно ще е в Онзи ден Говоряновото изповядване.

Верен. Това ми напомня Мойсеевото описание за чистото животно. Това, което има раздвоено копито и преживя, а не онова, което има само раздвоено копито или само преживя. Заекът преживя, но понеже няма раздвоено копито, е нечист. Точно това е Говорян. Той само преживя, т.е. търси наука, дъвче Словото, но не си раздвоява копитото, т.е. не отделя пътя си от този на грешниците, и както заека има крак на куче или на мечка, затова е нечист.

Християн. Според мене ти изказа истинското Евангелие. Ще добавя още нещо: някои, които са изкусни и способни говорители, Павел ги нарича "Мед що звънти и кимвал що дрънка".⁹¹ Или както на друго място ги обяснява, бездушни вещи, които издават глас, но са без истинската, евангелска вяра и благодат, които се изявяват в благочестив живот. Бездушни вещи, които никога няма да бъдат приети в Небесното царство. Те никога няма да влезнат между тези, които са чада на живота, макар гласът им (на ония, които само говорят, а не практикуват) да е ангелски глас.

Верен. Слушай, досега не ми беше приятно неговото другарство, но отсега нататък съвсем се отвращавам от него. Какво да направим сега, за да се освободим от присъствието му?

Християн. Послушай съвета ми. Направи това, което ще ти кажа, и твоето другарство много скоро ще стане неприятно за него, освен ако Бог подбуди сърцето му и го обърне.

Верен. Какво трябва да направя?

Християн. Иди при него и започни разговор върху вътрешната сила на благочестието. След като приеме да разговаряте за това, а аз съм сигурен, че ще се съгласи, попитай го дали това нещо е осъществено в сърцата му, в поведението му и в дома му.

Тогава Верен се приближи при Говорян и го попита:

---

⁸⁸ Яков 1:27.

⁸⁹ Матей 13:23.

⁹⁰ Матей 13:30.

⁹¹ I Коринтяни 13:1, 3.

- Ей, приятелю, как пътуваш? Как си сега?

Говорян. Благодаря на Бога, много съм добре. Аз очаквах досега да имаме дълъг разговор.

Верен. Добре, щом искаш, нека започнем сега и понеже ми даваш възможност аз да предложа предмета на разговора ни, предлагам да бъде следния:

- Чрез какво се изявява спасителната Божия благодат, след като тя влезе в сърцето на човека?

Говорян. От това заключавам, че разговорът ни ще бъде за силата на нещата. Много добре! Това е добър предмет и съм готов да разискваме по него. Ще ти дам накратко моя отговор. Първо, когато Божията благодат влезе в сърцето, тя извиква силно против греха. Второ, ...

Верен. Не, не, почакай малко? Едно по едно ще ги разглеждаме. Аз бих казал, че благодатта се изявява, като принуждава душата да се погнуса от греха.

Говорян. Е, че каква разлика има между извикване и погнуса от греха?

Верен. О, разликата е голяма. Човек например може да вика против греха само за интерес, но да се погнуса от сърце и душа против него, това не може да стане по друг начин освен чрез благочестиво отвръщане от него. Слушал съм много да викат против греха, като са на амвона, но те го търпят в дома, в поведението си и в сърцето си. Йосифовата господарка на висок глас викаше против греха, показвайки, че е много свята, но всичко това беше само за да прикрие нечистотата си.⁹² Много викат против греха, както майката навиква детето, което държи в скута си с лоши имена, но пак го прегръща и целува.

Говорян. Виждам, че искаш да се хванеш за думите ми.

Верен. Аз ли? Съвсем не. Само искам да сложа ред. Но какво е второто нещо, чрез което ще докажеш благодатното действие в сърцето?

Говорян. Това е разбирането на Евангелските тайни.

Верен. Този признак трябваше да се постави на първо място. Но дали е на първо или на последно място, това е без значение, защото е възможно някой да има правилно разбиране за евангелските тайни и пак в душата си да няма никакво благодатно действие. Човек може много да разбира и пак да не е чадо Божие.⁹³

Когато Христос каза:

- Знаете ли всички тези неща?

Учениците му отговориха:

- Знаем ги.

А Той прибави:

- Блажени сте, ако ги правите.

Забележи, Той не каза блажени сте, като знаете тези неща, но каза, "блажени сте, като ги вършите".

Човек може да знае като ангел цялата истина и пак да не е християнин. Следователно твоят знак не е истински. Знанието може да задоволи говоряновци и самохвалковци, но само живеенето - делата, задоволяват Бога. Не че сърцето може да е добро без знание, но съгласи се, че има два вида понятия - едното е сухо, което остава само в ума, а другото се придружава с вяра и любов и то подбужда човека да върши от сърце Божията воля. От тези две понятия първото е достатъчно за говоряновците, но истинският християнин без второто не е доволен. "Вразуми ме и ще пазя законът Ти; ей ще го пазя с все сърце".⁹⁴

Говорян. Ти пак се хващаш за думите ми. Това не е за назидание!

---

⁹² Битие 39:15.

⁹³ I Коринтяни 13:2.

⁹⁴ Псалм 119:34.

Верен. Добре тогава, кажи ми някой друг знак, чрез който се открива благодатното дело.

Говорян. Не искам. Аз виждам, че каквото и да кажа ние няма да достигнем до съгласие.

Верен. Добре, позволи ми тогава аз да го кажа.

Говорян. Както искаш, свободен си.

Верен. Работата на Божията благодат в сърцето на човека се изразява и у онзи, в когото работи, и у другите, с които той общува.

Първото нещо, което ще му се открие, е убеждението, че той е грешник, и преди всичко осквернението на естеството му и неверието, за които грехове той непременно ще бъде осъден, освен ако получи милост от Бога чрез вяра в Исуса Христа. Това пък ще предизвика срам от греха и необходимостта от Спасител. Ще се породи особен глад и жажда за духовните неща. Според силата или слабостта на вярата му в Спасителя ще бъде и любовта му към святостта; такива ще бъдат и радостта и спокойствието му. Ще се усили желанието му да познава Исуса по-добре и да Му слугува, докато е на земята. Но дори и да казва, че благодатното действие се открива така, пак много рядко, човек може да заключи, че това е от благодатта, тъй като сегашните му влечения и злоупотреби с разума го довеждат до съвсем криво схващане на тази работа. Поради това в онзи, в когото се извършва тази работа, е необходим много здрав и бистър разум, преди да може с доверие да заключи, че благодатта работи.⁹⁵

На другите тази работа се извява така:

Първо, чрез едно искрено изповядване на вяра в Исуса Христа.

Второ, чрез живот, който съответства на вярата и изповядването, т.е. живот на святост - святост в сърцето, в поведението, в дома - такава святост, която ще го накара да се гнуса от греха и от себе си като грешник. Също да проповядва святост пред света не само с устни, но чрез действително покоряване на Божието Слово във вяра и служение на другите.⁹⁶

А сега господине, ако имаш нещо да кажеш против това кратко описание на благодатното действие, кажи го, ако нямаш, тогава позволи ми да ти предложа втори въпрос.

Говорян. Не искам да споря сега, а само ще слушам. Какъв е вторият въпрос?

Верен. Въпросът ми е: ти усещаш ли в себе си това, което ти казах, че е първа част на тази благодатна работа? Твоят живот и поведение свидетелстват ли това? Твоето благочестие само в думи ли е, само на език ли е, или е и на дело? Моля те, ако искаш да ми отговориш не казвай нищо повече от това, за което знаеш, че Всевишният Бог би казал "Амин" и това, което съвестта ти ще оправдае. Защото не е достоен онзи, който хвали сам себе си, но онзи, когото Бог хвали. Освен това, ако кажа за себе си, че съм такъв и такъв, а поведението ми и съседите ми кажат, че лъжа, правя голям грях.

Тогава Говорян се поизчерви, но след малко се осмели и отговори:

- Ти говориш за вътрешно изпитване, за съвест, за Бога и как трябва човек да се обръща към Бога за прощение, когато е говорил грешно. Аз съвсем не очаквах, че ще започнеш такъв разговор, нито пък съм разположен да отговарям на подобни въпроси. Също мисля, че не съм длъжен да ти отговарям, освен ако се наемаш да ми станеш учител и изповедник, макар че дори и да приемеш това, аз няма да се съглася. Моля те, кажи ми, защо задаваш такива въпроси?

Верен. Защото видях, че много обичаш да говориш и не знаех дали имаш нещо повече, отколкото сухо понятие по религиозните въпроси. Право да ти кажа, чух за

⁹⁵ Псалм 38:18; Еремия 31:19; Йоан 16:8; Римляни 7:24; Марк 16:16; Галатяни 2:16; Откровение 1:6.

⁹⁶ Йов 42:5-6; Псалм 50:23; Езекиил 20:43; Матей 5:8; Йоан 14:15; Римляни 10:10; Езекиил 36:25; Филипяни 1:27.

тебе, че си човек, чието благочестие се състои само в приказване, а поведението ти показва, че устното ти изповядване е чиста лъжа. Хората казват за тебе, че си за укор между християните, и че религията страда от твоето безбожно поведение. Дори казват, че някои са се препънали поради твоето беззаконно ходене и има опасност още много да погинат. Ти искаш на едно и също място да съхраняваш благочестие, користолюбие, нечистота, лъжа, кълнене, празнословие, пиянство и т.н. и т.н. За тебе с пълно право може да се приспособи пословицата, която се приписва на блудница: "тя е за срам на всичките жени" - така и ти си за срам на всички, които изповядват християнската вяра.

Говорян. След като си готов да вярваш на слухове и така пристрастно съдиш, трябва да заключи, че ти си сърдитко или меланхолик и не си достоен да водиш разговор с когото и да е, така че сбогом!

Тогава Християн се приближи до Верен и му каза:

- Казах ли ти, че ще стане така? Видя ли, че твоите думи и неговите желания не се съгласуват? Той е съгласен да напусне другарството ти, но не и да поправи живота си. Както ти предказах, той си отиде. Нека си върви. От това обаче губи само той. Вместо ние да го пъдим той ни улесни, като сам си отиде. Ако продължаваше да върви с нас, такъв какъвто е, щеше да е голям порок на дружината ни. Апостолът ни казва ясно:

- От такива се отдалечавай.

Верен. Все пак радвам се, че имах случая да поговоря с него, защото той все някога ще поразмисли върху тези думи. Всеки случай аз се отнесох добре с него, с голяма откровеност, и сега ако погине, ще бъде чист от кръвта му.

Християн. Добре направи, че му говори така откровенно. Такава откровеност се среща много рядко днес, затова и нещата са достигнали дотам, че религията вече вонява в носа на множеството. Тези говоряновци, чието благочестие се състои само в приказване, а поведението им е съвсем зацапано, влизайки в благочестиви общества, учудват света, опозоряват християнството и наскърбяват искрените. Желал бих всички хора да се отнасят с такива така, както ти сега се отнесе. Ако всички правят така, те или ще се съобразяват с благочестието, или няма да имат достъп в средите на светиите.

И така, двамата продължаваха да вървят, разговаряйки за нещата, които бяха видели по пътя. Унесени в разговора си, те изминаха лесно доста път, въпреки че минаваха през пустиня.

Шеста глава

Бяха преминали почти цялата пустиня, когато Верен ненадейно се обърна назад и виждайки че след тях върви човек, тутакси го позна.

- О! - извика Верен на брата си. - Виж кой идва след нас.

- Това е моят добър приятел Благовест.

- Той е и мой приятел - отговори Верен. - Нали ти казах, че той ме упъти към тясната врата.

Настигайки ги, Благовест поздрави:

- Мир вам, мои възлюбени.

Християн. Добре дошъл! Добре дошъл, добри ми Благовесте! Като те гледам, си спомням за твоето благодеяние към мене и твоя непрестанен труд за моето вечно добро.

Верен. Хиляди пъти добре дошъл! Твоето другарство, о сладкодумний Благовесте, е много желано за нас, бедните пътници.

Благовест. Как сте, мои приятели? Какво преживяхте и какво срещнахте по пътя, откакто се разделихме? Как се обхождате помежду си?

Християн и Верен му разказаха всичко, което им се бе случило по пътя, и през колко мъки и трудности бяха достигнали до това място.

Благовест. Много се радвам, че сте излезли победители над изкушенията и трудностите, които сте срещнали по пътя. Макар че сте имали много слабости и сте правили грешки, радвам се, че продължавате да вървите по пътя до днес. Казвам ви, че се радвам, и то не само заради вас, но и заради себе си. Защото аз съм посял, а вие сте пожънали и идва денят, когато и този, който е посял, и тези, които са пожънали, ще се веселят заедно.⁹⁷ Защото, който изтърпи докрай и не се уморява, навреме ще пожъне.⁹⁸ Ще ви се даде венец, и то нетленен. Така тичайте, че да го получите.⁹⁹ Има някои, които са тръгнали за този венец, и са извървели доста, но ето че някой друг застава пред тях и го отнема. Дръжте това, което имате, да не би някой друг да вземе вашия венец.¹⁰⁰ Вие не сте извървели толкова далеч, та стрелите на Дявола да не могат да ви настигнат. Не сте се съпротивили още до кръв в борбата си с греха.¹⁰¹ Имайте винаги Царството пред себе си, и пазете непоколебима вярата си за невидимите неща. Не взимайте със себе си нищо от това, което е в този свят. Най-вече пазете сърцата си и отбягвайте похотите, защото те са най-прелъстителните от всички неща в този свят и са много лукави. Окуражете сърцата си и се утешете, защото цялата Небесна сила е с вас.

Християн побърза да му благодари за насърчителните думи и каза, че би желал да им поговори още за всичко, което ще им бъде от полза през останалата част от пътуването им. Дватамата настояваха много да не ги напуска, защото го считаха за пророк, който може да им предскаже какво ще срещнат, по какъв начин да противостоят и как да победят всички пречки и мъчности по пътя. Благовест продължаваше да им говори:

- Драги ми синове, вие сте чули истинските думи на Евангелието, че трябва през много скърби и мъчности да влезете в Царството небесно. Във всеки град ви очакват окови и скърби и не трябва да се надявате, че пътуването ви за в бъдеще ще бъде лесно. Вие сте изпитали върху себе си какво значи човек да стои за истината и без съмнение ще срещнете не малко изпитания. Както виждате, малко път ви остава и ще влезете в един град. Там ще ви нападнат силни врагове, които упорито ще се стремят да ви убият. Един от вас (или и двамата) трябва с кръвта си да засвидетелствува вярата, която изповядвате. Но ако останете верни до смърт, Царят ще ви даде венеца на живота. Който умира с насилствена смърт и в големи мъки, той ще получи много повече отколкото други. Не само ще стигне по-бързо до Небесния град, но ще се освободи от много беди, които други ще срещнат по останалия път. Когато стигнете в града и видите, че думите ми се сбъдват, спомнете си за мене, вашия приятел, като се държите мъжествено и предайте душите си на Бога като на верен Създател.

Видях в съня си, че двамата спътници, излизайки от пустинята, видяха града. Името му беше Суета, а в него през цялата година имаше голям панаир, наречен Суетен панаир. Наричаха го Суетен панаир, защото градът, в който става, "е по-лек от самата суета",¹⁰² и защото всичко, което идва, и всичко, което се продава там, е суетно, както казва мъдрецът: "Всичко, което идва, е суета".¹⁰³

---

⁹⁷ Йоан 4:36.

⁹⁸ Галатяни 6:9.

⁹⁹ I Коринтяни 9:24, 27.

¹⁰⁰ Откровение 3:11.

¹⁰¹ Евреи 12:4.

¹⁰² Псалм 62:9.

¹⁰³ Еклесиаст 11:8; 1:2,14; Исаия 40:17.

Този панаир не се устройва отскоро, а е установен от стари времена. Ще ви разкажа историята му.

Преди близо пет хиляди години няколко пътници пътуваха за Небесния град, както вие сега пътувате. Веелзевул, Аполон, Легион и другарите им виждайки, че пътят на пътешествениците минава през град Суета, решиха да уредят панаир, на който през цялата година да се продава всякакъв вид суета. Там започнаха да се продават къщи, ниви, художествени произведения, чиновнически кариери, почести, светски степени за заслуги, титли, царства, удоволствия, развратници и от двата пола, деца, господари, слуги, живот, тела, кръв, сребро, бисери, скъпоценни камъни и др.

На панаира постоянно се срещат фокусници, хитреци, маймуни, лукавци, уличници, развратници, измамници, комарджии и пр.

Тук човек може да види всичко (и то без пари) - кражби, убийства, блудства, комарджилък и др.

И както на другите по-малки панаири има особени улици и площади, наименувани според вида на стоката, която се продава там, така и в този има особени места, улици и площади, където определени видове стоки се намират по-лесно. Там например има британски, френски, италиански, испански и немски пазари. На тях се продава всякакъв вид суета. И тук, както на останалите панаири, има стоки, които се търсят и купуват най-много. Римската стока се харчи най-бързо, нейната търговия е най-успешна и само английският и някои други народи не налитат на нея.

Както вече казах, пътят за Небесния град минава през града, в който става този сладострастен панаир, и всеки, който пътува за Небесния град и не иска да мине през това място, трябва съвсем да излезе от света. Когато сам Князът на князете е минал през този град, пътувайки за отечеството Си в деня на най-големия панаир, Веелзевул, главният господар на панаира, го поканил да купи от неговите суети. Обещавал Му даже да го постави господар над целия панаир, ако му се поклони. Освен това, понеже Той бил снетен за почетно лице, Веелзевул сам го развел от улица в улица и за кратко време Му показал всичките царства на света, само и само да може да Го прелъсти да си купи от неговите суети. Но Царят не пожелал стоката му и напуснал града, без да се докосне до нищо.

Нашите двама пътници се отправиха към града и навлязоха предпазливо в панаира. Когато ги забелязаха, стана нещо необикновено. Всички хора се смутиха и в целия град настана ужасно объркване. За това имаше не малко причини:

Първо, новодошлите бяха облечени съвсем различно от другите, които търгуваха на панаира. Всички учудено ги наблюдаваха, като едни ги взеха за обезумели, други мислеха, че са полудели, а трети ги считаха за чужденци.

Второ, панаирджиите се чудеха не само на облеклото им, но и на езика, защото разбираха много малко от говора им. Дватамата, естествено, говореха на ханаански език, а хората, които бяха на панаира, бяха от този свят и тъй като говореха с езика на света, бяха съвсем чужди за пътешествениците.¹⁰⁴

Но третото, на което най-много се чудеха, беше, че пътешествениците съвсем не оцениха стоките им. Те дори не ги и погледнаха. Когато продавачите викаха, подканяйки ги да си купят нещо, те запушваха ушите си с пръсти и казваха: "Отвърни очите ми да не гледат суета"¹⁰⁵ и гледаха нагоре, с което посочваха, че тяхната работа и търговия е на небето.¹⁰⁶

Един човек пък, като виждаше обходата и обноските им, се подсмиваше и питаше:

---

¹⁰⁴ I Коринтяни 2:7-8.

¹⁰⁵ Псалм 119:37.

¹⁰⁶ Филипяни 3:20-21.

- Е, какво ще си купите?

Но те го изгледаха строго и отговориха:

- Ние купуваме истината.¹⁰⁷

Тези думи станаха причина за по-голямо презрение. Започнаха да ги подиграват, ругаят и укоряват, а някои дори казваха да ги набият. Тогава се вдигна голям шум, стана ужасна бъркотия, и целият панаир се смути. Веднага известиха за това на господаря на панаира, който, като се яви на мястото, заповяда на най-доверените си приятели да уловят и разпитат хората, станали причина да се размири панаира.

И така пътешествениците бяха изправени да отговарят за постъпките си. Тези, които бяха поставени за съдии, ги попитаха:

- Откъде идвате? Къде отивате? И защо сте облечени в такова необикновено облекло?

- Ние сме пътници - отговориха им те - чужденци сме на този свят. Тръгнахме за своето си отечество - небесния Ерусалим,¹⁰⁸ и не сме дали никаква причина, нито на гражданите, нито на търговците, да ни хулят, злословят и да ни пречат в пътуването. Освен ако това е причина, че като ни попитаха "каково ще си купите", ние отговорихме "купуваме истината".

Съдиите ги счетоха за полудели и за смутители на панаира, и затова, след като ги биха и изпоцапаха с кал, ги затвориха в кафез, за да ги гледат всички панаирджии. С това искаха да ги опозорят. В кафеза престояха доста време и бяха предмет за присмех, злоба и отмъщение, а големецът се смееше, възхищавайки се на онова, което им сториха. Но пътешествениците понасяха търпеливо всичко и на никого не казаха лоша дума, а, напротив, само благославяха с добри и благи думи. По-разумните панаирджии започнаха да се карат със злосторниците, забранявайки им да закачат пътешествениците, но лошите човеци се спуснаха върху тях и считайки ги на страната на затворниците, искаха и тях да сложат в кафеза. Последните обаче се стараеха да ги убедят, че доколкото могат да видят, пътешествениците са смирени и трезвени хора и на никого не са сторили зло. Те твърдяха, че на панаира има други хора, чието място е в кафеза, а не на тези двамата. И двете страни си казаха много разгорещени думи, които в крайна сметка ги доведоха до сбиване. Тогава пак изведоха пътешествениците пред съдиите, като ги наклеветиха, че те били причина за побоя и смущението сред панаира. Съдиите заповядаха пак да ги бият, да им сложат железни вериги на вратовете и да ги разведат из града, за да видят хората какво ще постигне всеки, който посмее да се събира и разговаря с тях.

Християн и Верен постъпваха много мъдро, като с кротост и търпение понасяха всички хули и присмехи. С това си държание те спечелиха, макар и малко, но добри приятели. Това разсърди още повече противниците им и те намислиха да ги убият. Върнаха ги отново в кафеза със стиснати в клада крака, да чакат нова заповед.

Докато бяха там, спомняйки си думите на техния верен приятел Блавест, Християн и Верен, се насърчаваха един друг. Утешаваха се с мисълта, че онзи, който страда за истината, ще получи по-добро. Чувстваха се щастливи, че бяха удостоени да страдат. Предали себе си на грижата на всемъдрото разположение на Онзи, който владее всичко, те предпочитаха да стоят в това положение.

След известно време пак ги изведоха, за да бъдат съдени. Разбира се, обвиненията идваха само от техните неприятели. Името на съдията беше Мразидобро. Обвинителният акт беше един, общ и за двамата, с малка разлика в някои думи. Между другото там пишеше и това:

---

¹⁰⁷ Притчи 23:25.

¹⁰⁸ Евреи 11:13-16.

"Тези са противници и смутители на търговията ни. Те разбъркаха града ни. Направиха раздори и привлякоха към себе си цяла партия, за да защитят пъклените си планове. С това те презряха закона и името на нашия Княз.

Тогава Верен започна да се оправдава:

- Аз се противях само на онова, което е против Този, който е по-висок от най-високите. Аз съм мирен човек. Съвсем не съм способен да смущавам. Тези, които застанаха на наша страна, направиха това, след като видяха нашата невинност и истина. Колкото за царя, за когото говорите, аз се отричам от него и от всичките му ангели.

Дадоха думата и на свидетелите, да дадат своите показания против виновния.

Изправиха се трима свидетели: Завистников, Суеверков и Лакейников. Попитаха ги дали познават задържания и какво имат да кажат по това, в което се обвинява. Завистников. Господарю, аз от дълго време познавам този човек и под клетва ще кажа пред съда, че той е един ...

Съдията. Чакай! Първо ще положиш клетва.

След като се закле според законния ред, Завистников продължи:

- Господарю! Този човек, независимо че носи хубаво име, е един от най-нищожните хора на нашата земя. Той не почита нито царя, нито народа, нито законите, нито обичаите ни. Прави всичко, каквото си иска, и омайва хората със своите бунтовнически идеи, които нарича "начала на вярата и благочестието". Веднъж дори го чух да твърди, че християнството било противно на обичаите на нашия град Суета и че нямало и не може да има съгласие между двете. С това си твърдение той осъжда не само всички наши похвални дела, но и самите нас, които ги правим.

Съдията. Имаш ли още нещо да кажеш?

Завистников. Бих могъл да кажа още много неща, но не искам да отегчавам съда. Ако е нужно, след като другите свидетели се изкажат, мога да продължа.

- Бъди на разположение на съда - каза съдията.

Тогава повикаха Суеверков.

Съдията. Какво знаеш за този човек?

След полагане на традиционната клетва свидетелят каза:

Суеверков. Господарю, не познавам отблизо този човек, нито пък искам да го познавам, но едно знам, че е голям развратник. Това разбрах от кратките разговори, които имах с него през дните, откакто е в нашия град. Като разговаряхме, той ми каза, че нашата вяра не е нищо и че с нея човек не можел да угоди на Бога. А от това негово изказване, ваше превъзходителство, много добре знаете какво следва: ние напразно следваме нашата религия, още сме в греховете си и най-после ще бъдем осъдени. Това е, което имах да кажа.

Влезе Лакейников. След като се закле, каза:

Лакейников. Господарю и всички вие, които сте тука, аз познавам този човек от дълго време и съм слушал за него много неща, които не са за казване. Той е злословил негово високо благородие, нашият княз Веелзевул, и с презрение е говорил против неговите приятели, негово господство Стария човек, н.г. Плътоугодников, н.г. Разкошников, н.г. Любословов и почтения господин Лакомов, заедно с всички други наши благородни лица. Той ми каза в разговора, който имах с него, че ако му се даде възможност, не би оставил нито един от тях жив. Нещо повече, не се уплаши даже да похули тебе, господарю, който сега си поставен да му бъдеш съдия. Той те нарече "безбожен злодеец" и изрече много други унижителни имена и хули по твой адрес.

Когато Лакейников свърши, съдията се обърна към подсъдимия и каза:

- Ти, предателю, еретико и подлецо, чу ли какво свидетелствуваха тези почтени граждани против тебе?

Верен. Позволете ми да кажа няколко думи за свое оправдание?

Съдията. Я го виж, безсрамника! Ти не си достоен да живееш повече, а имаш нахалството да искаш позволение, за да се оправдаваш! Веднага трябва да те убият. Но, за да видят всички колко сме милостиви, давам ти думата, да видим какво има да кажеш за свое оправдание.

Верен. В отговор на клеветите на г-н Завистников, ще кажа само това: аз му казах, когато разговаряхме, че правило, закон, обичаи или народ, които са противни на Божието Слово, са противоположни на християнството. Ако с това съм казал нещо нередно, покажете грешката ми. Колкото за втория свидетел, г-н Суеверников и за неговото свидетелствуване против мене, ще спомена само, че в богомолството е нужна една чиста, искрена и силна вяра, която е невъзможна без Божествено откровение за Божиата воля. Затова всичко в богомолството, което не е съгласно с Божественото откровение, е човешка измислица, която никого няма да ползува за вечен живот. По отношение на третия свидетел, г-н Лакейников, искам да знаете, че князът на града, заедно с всичките си приятели и привърженици, чиито имена той спомена, са по-достойни за пъкъл, отколкото за този град. Това е, което имах да кажа за мое оправдание и сега нека Господ бъде милостив към мене.

Тогава съдията се обърна към членовете на гражданския съвет (които заседаваха) и каза:

- Господа съветници! Вие виждате този престъпник, който е смутил целия град. Чухте свидетелството на трима достойни граждани против него. Чухте също неговия гузен отговор и неговата изповед. Сега върху вас лежи отговорността да го обесите или да го освободите. Аз обаче считам за мой дълг, като председател на съда, да ви кажа какво постановяват нашите закони в случаи като този.

В дните на Фараон Велики, който, както знаете, беше слуга на нашия цар, се създаде един закон, който гласи: "За да не може тези, които са от друга вяра, да се размножават, да станат силни и да завладеят царството, трябва мъжките им деца да се хвърлят в реката, за да се удавят." В дните пък на Навуходоносор Велики, за когото също знаете, че беше друг слуга на царя ни, се издаде закон за поклонение на неговия образ и всички, провинили се спрямо този закон, трябваше да се хвърлят в огнена пещ. В дните на Дария се издаде закон за призоваване единствено на неговото име като бог, а всички които признават друг бог, трябва да бъдат умъртвени чрез хвърлянето им в рова на лъвовете.

Този престъпник е нарушил всички тези закони и с думи, и с дела. Господа, тука имаме доказано злодеяние. Вие чухте какво казаха свидетелите, а и самото му изказване пред вас относно вярата ни го изобличава и обвинява като предател. Следователно според нашите закони той трябва да се накаже със смърт.

Тогава членовете на гражданския съвет се оттеглиха на съвещание в следния състав: Слепцов, Недобров, Зломисленов, Похотников, Разпусников, Надутотглавов, Високоумов, Враждебников, Лъжецов, Немилосърдов, Виделомразов и Непримирников. Всеки един от тях даде своето честно мнение по делото. Разбира се, всички бяха против Верен и единодушно решиха да представят вината му пред съдията:

Слепцов. Г-н Председателю! Аз ясно виждам, че този човек е еретик.

Недобров. Такъв човек не бива да съществува на света!

Зломисленов. Дори не мога да го гледам.

Похотников. Аз никога не съм могъл да го търпя.

Разпусников. Той постоянно е осъждал живота ми, аз не искам да го срещам.

Надутотглавов. Да го обесим! Да го обесим!

Високоумников. Какъв низък мазник е той!

Враждебников. Сърцето ми се повдига против него.

Лъжецов. Злодеец е!

Немилосърдов. Обесването му е малко наказание!

Виделомразов. Да го махнем, за да не се вижда вече.

Непримирников. Целия свят да ми дават, аз не бих могъл да се примиря с него, затова незабавно да го осъдим на смърт.

Резолюция: Осъжда се да се върне отново в кафеза и там най-жестоко да бъде умъртвен.

Според присъдата той беше бит, удряха го с камъни, рязаха го с ножове, после го промушиха със сабите си и като го вързаха на един кол, го запалиха. Скоро той изгоря и от него остана само пепел.

Така свърши живота си Верен.

Видях, че зад многото хора, събрани да го гледат, стоеше една колесница с впрегнати коне. Тя чакаше за Верен, когото щом умъртвиха, бе качен в колесницата и отнесен нагоре в облаците с тръбен глас - по най-правия път към Небесната врата.

А Християн отново бе вкаран в затвора и там остана известно време. Онзи обаче Който владееше над всичко и имаше в ръката си силата на тяхната ярост, така преобърна нещата, че Християн бе освободен от затвора и продължи пътя си.

Като вървеше, той пееше:

Ти, Верене, наистина вярно стоя.
До смърт Господаря си изповяда.
За Него умря ти. Сега вече Той
Прие те при Себе Си във вечния покой.

Тук, в този безверен и суетен град,
Твоите мъчители викат от яд.
Но пей ти там, Верене, сега радостен!
Те убиха тебе, но ти си вечно жив.

Седма глава

Забелязах в съня си, че Християн не вървя дълго сам. Настигна го един от жителите на града и го помоли да му стане другар. Той се казваше Надежден. Думите и поведението на Верен и Християн, когато страдаха в панаира на суетата, бяха повлияли върху него и той бе пожелал да стане като тях. Един умря в свидетелството за истината, а друг излезе от пепелта му, ставайки другар на Християн. Думите му бяха, че имало още много от панаирджиите, които искали да тръгнат с тях.

Много скоро след излизането им от панаира видях, че настигнаха един човек, вървящ пред тях. Той носеше името Користолюбив.

- Откъде си и накъде отиваш, господине? - попитаха те.

- Идвам от град Благоговор и пътувам за Небесния град, отговори той.

Християн. От Благоговор ли си? Че в този град има ли добри хора?¹⁰⁹

Користолюбив. Мисля, че има.

Християн. Моля те, кажи ми как да те наричам?

Користолюбив. Не се познаваме, но ако вървиш по този път, ще се радвам на другарството ти.

Християн. Чувал съм, че този град Благоговор е богато място.

Користолюбив. Това е вярно. Аз имам много богати роднини там.

Християн. Кои са твоите роднини?

---

¹⁰⁹ Притчи 26:25.

Користолюбив. Почти всички в града са ми роднини, но най-близките са Времеслужник и Благоговор (от неговите прародители градът носи името си), Гладилко и Двоелик. Свещеникът на нашата махала, поп Двоеуст, ми е вуйчо. Право да ти кажа, аз съм от добра фамилия. Дядо ми беше каикчия и беше много интересен; когато гледаше наляво, караше вдясно и обратно. По-голямата част от имота си аз спечелих с този занаят.

Християн. Женен ли си?

Користолюбив. Да, женен съм. Жена ми е много добродетелна. Дъщеря е на г-жа Преструвница и като знаеш това, можеш да си представиш колко почтена е нашата фамилия. Жена ми разбира всичко и знае как да се държи с всеки -- от царя до говедаря. Вярно е, че ние се различаваме малко по вярата си от ония, които са строги в живота си, но разликата е много малка и се състои предимно в две неща. Първо, никога не вървим срещу вятъра и, второ, ние сме най-ревностни тогава, когато благочестието ходи със сребърни обувки. Обичаме да вървим заедно с него, когато грее слънцето и хората го хвалят.

Тогава Християн отстъпи малко настрана към другаря си Надежден и му каза:

- Струва ми се, че този е Користолюбив от град Благоговор и ако наистина излезе, че е той, ще си имаме за другар най-големия лукавец, който може да се срещне по света.

Надежден му отговори:

- Попитай го пак за името му. Няма защо да се срамува от него.

Християн се приближи при Користолюбив и му каза:

- Господине, ти говориш, като че знаеш повече от целия свят и ако не бъркам, струва ми се, че познах твоето име. Не се ли казваш Користолюбив от град Благоговор.

Користолюбив. Не! Това е само прякорът ми. С него ме наричат някои хора, които ме ненавиждат. Аз обаче го търпя, както много добри хора преди мене са търпели и са го носили.

Християн. Сигурен ли си, че не си давал никога причина да те наричат с това име?

Користолюбив. Никога! Никога! Най-голямото зло, което някога съм извършвал, и за което биха могли да ме нарекат с това име е, че винаги съм бил съгласен с общото мнение и от това винаги съм печелел.

Християн. Действително ти си точно онзи човек, за когото бях чул и право да ти кажа, страхувам се, че това име ти прилича повече, отколкото което и да е друго име.

Користолюбив. Ти си свободен да мислиш каквото си искаш. Аз не мога да ти забраня, но у мене ще намериш един способен съдружник, ако ме приемеш за другар.

Християн. Слушай, ако тръгнеш с нас, трябва да вървиш против вятъра, а както разбирам, това е съвсем противно на твоето мнение. Освен това трябва да познаваш благочестието, когато ходи в дрипави дрехи, а не да си с него само когато е в лачени обувки. Трябва да стоиш при него и когато е оковано в желязо, и когато пее свободно из улиците.

Користолюбив. Няма да те оставя ти да ми заповядваш нито да господарувам над вярата ми. Остави ме да си бъда свободен и пак да другарувам с тебе.

Християн. Не! Ако не искаш да ходиш, както ходим ние, нито една крачка повече няма да направиш с нас.

Користолюбив. Аз никога не отстъпвам от старите си правила на живот, защото те не са вредни, а, напротив, много полезни. Ако не ходя заедно с вас, трябва да правя това, което правих, преди да ви настигна - да вървя самичък, докато ме настигне някой, който ще се радва на моето приятелство.

В съня си видях, че Християн и Надежден го оставиха самичък и вървяха на разстояние от него. След време, като се обърнаха назад, видяха трима души да вървят след Користолюбив и когато го настигнаха, той им се поклони до земята. Те също го поздравиха. Имената на тримата бяха Държисвят, Сребролюбов и Печелников. Те всички познаваха Користолюбив от по-рано, тъй като в младостта си заедно бяха учили при учителя Стисников от град Спечелево. Този учител проповядваше изкуството да се печели било със сила, с хитрост, с лакомство, лъжа, с преструване или преобличане в благочестие. Тези господа бяха изучили толкова добре уроците на своя учител, че всеки един от тях бе способен сам да бъде учител.

След като се поздравиха, г-н Сребролюбов каза на Користолюбив:

- Кой са онези там по пътя, пред нас?

Користолюбив. Това са двама чужденци от далечна страна, които са тръгнали по свой начин за Небесния град.

Сребролюбов. Ах! Защо не ни почакаха, да им станем другари? Предполагам, че те, ние и ти, господине -- всички пътуваме за същото място.

Користолюбив. Да, така е, но тези хора, които вървят пред нас, са толкова строги, така обичат своите си мнения и толкова много подценяват мнението на другите, че колкото и да е благочестив човек, пак не може да постигне съгласие с тях по всички въпроси и те ще го изключат от другарството си.

Печелников. Това не е добро. Ние сме чели за някои "прекалени светци", чиято строгост ги кара да осъждат всички други освен себе си. Моля те, кажи ни в какво именно не бяхте съгласни?

Користолюбив. Според своето упорито убеждение, те вярват, че са длъжни винаги да продължават пътешествието си, а аз чакам вятъра. Заради Бога те излагат всичко на опасност, а аз се старая по всякакъв начин да запазя живота си и пътя си. Те постоянно поддържат своето си мнение независимо, че другите са против тях, а аз защитавам благочестието дотолкова, доколкото обстоятелствата са благоприятни за моя интерес. Те изповядват благочестието, независимо дали е облечено в дрипи или укор, а аз го изповядвам само тогава, когато то ходи в лачени обувки и е похвалвано от хората.

Държисвят. Добре, добре. Ти дръж това мнение, добри ми Користолюбив, защото аз считам от своя страна за безумен всеки, който, имайки свободата да държи своето си, става толкова глупав, че го изгубва. Нека да бъдем "разумни като змиите". По-добре е "да съберем сеното си, докато грее слънцето". Погледни пчелата, през зимата не работи, а се труди само тогава, когато вижда, че може да има хем полза, хем удоволствие. Бог праща понякога дъжд, после хубаво и ясно време. Те, ако са толкова глупави да ходят на дъжда, много им здраве, ние нека сме благодарни, че можем да ходим в хубаво време. Колкото за мене, аз обичам повече онова благочестие, което върви заедно с Божиите добри благословения за нас, защото кой човек, управляван от разума си, може да си въобрази, че Бог, като ни е дал добрите неща в този свят, желае да ги държим за Него? Авраам и Соломон се обогатиха с благочестието си. Йов казва, че добрият човек "ще събира злато като прах", затова, ако тези, които вървят пред нас са такива, каквито ги описа, ние не бива да сме като тях.

Печелников. Мисля, че всички сме съгласни с това и не е необходимо повече да приказваме.

Сребролюбов. Да! Коментарът е излишен! Който не вярва нито в разума, нито в Писанието (а виждате, че и двете са на наша страна), той нито знае интересите си, нито пази живота си.

Користолюбив. Братя мои! Ние всички, както виждате, вървим по един и същи път, водещ до едно и също място, и за да можем да освободим умовете си от лоши неща, позволете ми да ви предложа един въпрос:

- Представете си, свещеник, търговец или който и да е, който има пред себе си една работа, от която може да спечели добрини за този свят. Но той не може да получи тези добрини, ако не стане привидно ревностен привърженик на вярата, нещо което по-рано не е бил. Въпросът ми е, не му ли е простено, ако употреби това средство, за да постигне целта си, и все пак не остава ли той добър и почтен човек?

Сребролюбив. Аз вникнах много добре във въпроса ти и с благоволението на тези господа ще се опитам да ти отговоря. Първо, нека човека, за когото говорим, да бъде свещеник. Да кажем, че е достоен човек, който има малък доход от енорията си. Той обаче е хвърлил око върху друга енория, която е по-голяма и по-богата. Вижда и средство, чрез което може да я получи -- да работи повече, да проповядва по-ревностно и по-често, и да видоизмени учението си според нравите на ония хора. Според мен няма никаква причина човек да не може да постъпи така, ако го поканят. Та той дори може да направи много повече от това и пак да е честен човек. И вижте защо:

1. Желанието му да притежава по-голям доход е законно. Две мнения по този въпрос няма. Самият Божий промисъл му предлага това. Така че той може спокойно да го получи, без да огорчава съвестта си.¹¹⁰

2. Освен това желанието му да придобие онзи доход го прави да е по-загрижен и по-ревностен проповедник. Следователно това го принуждава да бъде по-добър човек и по-рационално да разработи таланта си. Няма съмнение, че това е по Божията воля.

3. А колкото за компромиса, който е готов да направи по отношение на учението си, като го приспособи към нравите на онези хора, това е силно доказателство, че той има доброто желание да угоди на хората и това го прави да е още по-способен за свещеническия му сан.

4. Следователно заключавам, че свещеникът, когато размени своя малък доход с по-голям, не трябва да се осъжда като сребролюбец, а, напротив, трябва да се счита за прогресиращ. И понеже той умножава дарбите си и труда си, на него трябва да се гледа като на човек, който честно следва призванието си.

Нека сега разгледаме случая, ако човекът е търговец.

Да предположим, че неговата търговия е малка и има случай да я увеличи като стане благочестив. Той може да се ожени за богата жена или пък да привлече повече и по-добри клиенти. Отново не виждам причина, защо да не може законно да направи това. Така че:

1. Добро нещо е човек да стане благочестив и не е важно с какви средства ще постигне това.

2. Да се ожени за богата жена и да привлече повече и по-богати клиенти - това съвсем не е против законите.

3. Онзи който става благочестив и придобива всички тези неща, придобива добро и сам той става добър; богата жена, добри клиенти, добра печалба - всички тези придобивки го правят благочестив -- какво по-добро може да има от това?

Следователно да стане човек благочестив, за да придобие всички по-горе изброени неща, е много добро и полезно нещо.

Всички одобриха думите на г-н Сребролюбив, похвалиха го за мъдрото му разсъждение и мислейки, че никой не ще се съпротиви на такъв отговор, решиха да настигнат Християн и Надежден, които се бяха противопоставили на Користолюбив преди малко и не бяха отишли много далеч, та да им представят тези неща. Извикаха

---

¹¹⁰ I Коринтяни 10:27.

им да спрат и да почакат, като се разбраха не Користолюбив, а г-н Държисветов да предложи въпроса за разискване, предполагайки, че към него ще погледнат с друго око и няма да му отговорят с оня огън, който бе запален вече между тях и Користолюбов.

Като ги настигнаха и поздравиха, г-н Държисветов предложи въпроса на Християн и другаря му, молейки ги да отговорят, ако могат.

Тогава Християн им каза:

- Един благочестив младенец може много лесно да отговори на десет хиляди подобни въпроси. Ако е незаконно някой да следва Христа за хляб,¹¹¹ колко по-гнусно е да направите Него и Неговото благочестие стъпало за придобиване на светски блага. С такова мнение могат да се съгласят само езичниците, лицемерите, магьосниците и дяволите.

Вижте езичниците - същото разсъждение! Когато Емор и Сихем хвърлиха око върху дъщерите и говедата на Яков, и видяха, че няма друг начин да ги придобият, освен чрез обрязването си, казаха: "Ако всеки мъж от нас се обреже, както те настояват, ние ще успеем да вземем говедата им, имотът им и дъщерите им. Не е ли това, което търсим?" И така благочестието им стана стъпало, за да постигнат целта си. Прочетете цялата тази история в Битие 34 глава.

Лицемерните фарисеи имаха подобно благочестие. С дълги молитви и религиозни преструвки те ограбваха домовете на вдовиците и сираците. Разбира се, те ще приемат и по-голямо осъждение от Бога.¹¹²

И Дяволът -- Юда имаше подобно благочестие. Той беше религиозен поради кесията, за да може да вземе всичко, каквото имаше в нея, но беше отхвърлен и стана син на погибелта.

Така и Симон магьосникът се гордееше със същото благочестие. Той искаше да приеме Святия Дух, за да печели повече пари, и си получи наказанието точно както Петър му каза.¹¹³

Следователно можем да заключим, че който е благочестив заради този свят, той ще е готов в определени моменти заради света да отхвърли благочестието. Вижте Юда - стана благочестив, за да спечели света, и тогава, заради света продаде благочестието заедно с Господаря си. Така че, ако отговоря на вашия въпрос одобрително, както предполагам че вие сте отговорили, то подобен отговор ще бъде езически, лицемерен и дяволски. Вашата награда ще бъде според делата ви.

Тези думи ги поразиха. Те стояха мълчаливи и се споглеждаха, незнаейки какво да кажат на Християн. Надежден, разбира се, одобри здравото учение, което се съдържаше в отговора на другаря му, така че между тях настъпи гробно мълчание. Това принуди г-н Користолюбов и другарите му да останат назад, а Християн и Надежден отминаха. Тогава Християн се обърна към другаря си и му каза:

- Ако тези хора не могат да устоят пред човешка критика, какво ще правят пред Божия съд? И ако не могат да отговорят на въпроси, задавани от "пръсни съдове" (човеци), какво ще правят, когато ги изобличи пламъкът на пояждащия огън?

И така Християн и Надежден, продължавайки да вървят по пътя, стигнаха до едно красиво поле, наречено Спокойствие. Навлязоха в него с голямо благодарение и радост и понеже то не беше много обширно, скоро го преминаха. В края му се издигаше малък хълм, наречен Печалба, под който хълм имаше сребърна рудница. В стари времена някои пътници се отбиваха от любопитство да я видят, но щом влизаха в нея, пръстта под краката им се сруташе и те или загиваха, или се нараняваха и оставаха инвалиди.

---

¹¹¹ Йоан 6:26.

¹¹² Лука 20:46-47.

¹¹³ Деяния 8:19-22.

Тогава видях в съня си, че малко встрани от пътя стоеше боляринът Димо, който викаше пътниците да се отбият и видят рудницата. Като видя Християн и другаря му, той се провикна:

- Хей, елате насам, да ви покажа нещо!

Християн. Какво толкова ще ни покажеш, та да си заслужава да се отклоним от пътя?

Димо. Тук има сребърна рудница и някои копаят в нея и търсят богатство. Ако дойдете, с малко труд ще забогатеете.

Надежден. Хайде да отидем и да видим.

Християн. Аз не искам. По-рано съм чувал за това място и знам колко хора са погинали в него. Съкровището, което търсят там, е само една примамка, която е голяма пречка в пътуването.

Тогава Християн се обърна към Димо и извика: "Не е ли опасен пътя до рудницата? Не е ли ставал препятствие на мнозина в пътешествието им?"

Димо. Не е опасен, освен за небрежните (при изговарянето на тези думи той се изчерви).

Тогава Християн се обърна към Надежден и каза: "Ние нямаме работа там; нека да продължим пътя си."

Надежден. Аз съм уверен, че когато Користолобив стигне на това място и ако този човек го покани, както кани нас, той непременно ще се отбие, за да види рудницата.

Християн. В това не се съмнявам, защото неговите начала го водят към онзи път и много вероятно е той да свърши там.

Димо продължаваше да вика: "Хайде де, няма ли да дойдете да видите рудницата?"

- Димо, отговори му Християн, ти си неприятел на правите пътища на Господаря на нашия път и си осъден вече от съдиите на Негово Величество.¹¹⁴ Отклонил си се и искаш и нас да въвлечеш в подобно осъждение. Ако се отбием, нашият Цар ще разбере за това и вместо дръзновени ще застанем пред Него посрамени.

Димо. И аз съм от вашето братство. Ако ме почакайте малко, ще дойда с вас.

Християн. Как се казваш? Името ти не е ли така, както го извиках?

Димо. Така е. Името ми е Димо. Аз съм Авраамов син.

Християн. Аз те познавам добре. Геезий беше твой праядо, Юда е баща ти и ти също вървиш в техния път. Чисто дяволска е измамата, която сега употребяваш. Баща ти се обеси като предател и ти не си достоен за по-добра награда.¹¹⁵

В това време Користолобив и другарите му стигнаха въпросното място и при първото повикване на Димо се отклониха при него. Какво стана с тях, в ямата ли паднаха, докато гледаха от брега надолу, или слязоха да копаят и се задушиха долу на дъното от сгъстения въздух, намиращ се там - не се разбра, едно обаче беше сигурно, че те вече не се видяха по този път.

Видях в съня си, че като излязоха от полето, пътниците стигнаха до едно място, където стърчеше стар паметник. Той имаше чуден вид и приличаше на жена, превърната в стълб. Любопитството им ги накара да се спрат при него, за да го разгледат. Наблюдаваха го и се удивляваха, без да могат да продумат нито дума за него, докато накрая Надежден забеляза надпис над главата на статуята. Надписът беше с необикновени думи и понеже той не беше много учен, не можа да го разбере. Показа го на Християн, който беше по-начетен и го попита дали разбира написаното. Последният се взря в надписа, започна да срича думите и не след дълго отгатна значението му.

¹¹⁴ II Тимотей 4:10.

¹¹⁵ 4 Царе 5:20-27; Матей 26:14-15; 27:3-5.

- Помнете Лотовата жена!

Това бе надписът над главата на каменния стълб.

Той го прочете на другаря си и двамата заключиха, че този е соленият стълб, в който бе превърната жената на Лот. Когато бягали от Содом, тя се обърнала назад, за да види какво става в града им.¹¹⁶

Този стълб им даде нов предмет за разговор.

Християн. Ах, брате мой! Това за нас е навременен урок, след като Димо се опита да ни отклони от пътя и да ни отвлече към оня хълм, който се нарича Печалба. Ако бяхме отишли там след поканата му, както ти почти беше готов да отидеш, без съмнение щяхме да станем за срам и позор, та да ни гледат всички, които ще минат след нас.

Надежден. Съжалявам, че се показах толкова глупав и чудно ми е, че не станах като Лотовата жена, защото каква е разликата между моя и нейния грях? Тя само се обърна назад да погледне за последен път Содом, а аз изявих желание да отидем на самото място да гледаме. Но именно в такъв случай се вижда колко е голяма Божиата благодат и аз се срамувам, че подобен грях се е бил загнездил в сърцето ми.

Християн. Нека добре да забележим всичко, което виждаме тук, и нека ни послужи за урок. Това ще е от голяма полза за в бъдеще. Тази жена избегна една жестока присъда като не остана в Содом, който бе изгорен с огън и жупел отгоре, въпреки това тя погина по пътя - поради желанието да погледне още веднъж стария град - и бе превърната в солен стълб.

Надежден. Наистина нека това бъде за нас добър пример и напомняне да бягаме от греха, и знак, какво ще сполети онези, които искат само да погледнат. . . . Корей, Датан Авирон и 250-те души, които бяха с тях, погинаха така в греха си¹¹⁷ и станаха пример за другите да се пазят от подобно нещо. Едно обаче не мога да разбера - как Димо и неговите другари рискуват да стоят там и да търсят някакво съкровище, след като тази жена се е превърнала в солен стълб само заради едно обръщане назад. За нея не е писано, че се е отклонила от пътя, а само и се е обърнала. При все това нейното наказание е поставено на толкова видно място, че да може всеки да го види.

Християн. Да, за чудене е. Това показва доколко е развратено сърцето им. Не зная на какво да ги уподобя. Дали на тези, които и пред очите на съдията обират джобовите на другите или пък на онези които под бесилката крадат кесиите на хората. Казват, че Содомските жители били много грешни -- съгрешили против всичките Божии милости.¹¹⁸ Това тяхно поведение подбудило Божието негодувание и им донесло такова горещо наказание, каквото може само огъня от небето. От това става ясно за всеки, който би желал да разбере, че за всички, които така грешат, след като имат толкова многобройни примери, наказанието им ще бъде едно от най-строгите.

Надежден. Така е, това е цялата истина, но колко голяма е Божиата милост! Благодаря на Бога, че нито ти, особено пък аз, не станахме такъв позорен пример. Това е голяма причина да благодарим на Бога и да се боим от Него, като винаги "помним Лотовата жена".

Тогава видях, че стигнаха до красивата река, която Давид нарече "Божия река", а Йоан "Реката на водата на живота".¹¹⁹ Пътят им минаваше покрай тази река. Християн и неговия другар пиха от водата, която съживи и развесели уморените им духове. По двата бряга на реката имаше зелени плодородни дървета. Двамата откъснаха листа и ядоха за лекарство против различните болести, които се появяват у пътниците поради

¹¹⁶ Битие 19:26.

¹¹⁷ Числа 16:31-32; 26:9-10.

¹¹⁸ Битие 13:10-13.

¹¹⁹ Псалм 65:9; Откровение 22:1.

разпалената им кръв. На двата бряга на реката имаше зелени буйни ливади, изпъстрени с прекрасни цветя, кремове -- и чудо, тези ливади бяха зелени през цялата година. Тук те легнаха да си починат и заспаха. Когато се събудиха, отново браха от плодовете и ядоха от тях до насита, пиха от сладката и бистра вода и пак легнаха да спят. Така изминаха няколко дни и нощи, през които двамата от време на време пееха тази песен:

За верните пътници тихо текат
Тез бистри води край Небесния път;
И в тази ливада от всякакъв род
Дърветата за тях завързват плод.
На тези неща, който знае ценността,
Да купи таз нива всичко ще продаде.¹²⁰

Като си отпочинаха добре, те отново тръгнаха по пътя за Небето, тъй като пътешествието им още не беше свършило.

Тогава видях в съня си, че пътят им се отдалечаваше малко по малко от реката и това им причини голяма тъга, но не смееха да излязат от него. Сега пътят им стана неравен и труден, и краката им така се умориха, че това се отрази зле дори върху душите им.¹²¹ Така, като се движеха с наведени глави и копнеейки да навлязат в по-добър път, забелязаха, че малко по-напред, от лявата страна на пътя, има ливада, заградена с ограда. Името ѝ беше "Заобиколната поляна". Тогава Християн каза на приятеля си:

- Ако покрай тази ливада минава пътя ни, по-добре да вървим по нея.

Приближавайки оградата той надникна през нея и видя, че от другата страна върви пътека успоредна на техния път.

- Точно според желанието ни! - възкликна Християн - Тук пътят е по-лесен. Ела да вървим от тази страна.

Надежден. Но какво ще правим, ако тази пътека ни отдалечи от нашия път?

Християн. Няма такава опасност. Виж, те вървят успоредно.

Надежден се убеди в думите на Християн и двамата прескочиха оградата. Щом навлязоха в ливадата и тръгнаха по пътеката, стори им се, че там се върви по-лесно.

Пред себе си на известно разстояние те забелязаха човек. Той се казваше Суетаупованов.

- Хей, къде извежда тази пътека? - извикаха след него те.

- До Небесната врата - отговори им той.

- Виждаш ли - каза Християн, - нали ти казах, че сме на правия път?

Така продължиха да вървят след непознатия. Но ето, настъпи нощта. Спусна се такава тъмнина, че не можеха да виждат нищо пред себе си, нито зад тях. В тъмнината г-н Суетаупованов, не виждайки на крачка пред себе си, падна в една дълбока яма. Ямата бе нарочно изкопана от Княза на онова място, за да лови в нея самонадеяните безумци.¹²² Суетаупованов не можа повече да излезе от нея.

Християн и Надежден чуха шума от падането му и извикаха високо, за да разберат какво точно става. Но никой не им отговори. До ушите им достигна само едно подземно пшкане.

- Къде се намираме, братко? - попита Надежден.

Християн млъкеше. Беше се уплашил, защото той бе причина да се отклонят от пътя. За тяхно нещастие започна да вали дъжд придружен с гръмотевици. Потехоха буйни води и пътуването им стана още по-трудно.

¹²⁰ Матей 13:44.

¹²¹ Числа 21:4.

¹²² Исаия 9:16.

- Ох! Защо не вървах по пътя си, а се отклоних след тебе - каза Надежден.

Християн. Кой е мислил, че тази пътека ще ни отдалечи от нашия път?

Надежден. Аз още в самото начало много се страхувах и не исках да тръгна, но нали си по-стар, последвах съвета ти.

Християн. Не ми се сърди. Съжалявам, че станах причина да се отклоним от пътя и заради мен попадна в такава беда. Прости ми, братко. Моля те, прости ми. Не го направих с лоша мисъл.

Надежден. Не се отчайвай, приятелю, аз ти прощавам, като вярвам, че това ще ни бъде за добро.

Християн. Радвам се, че имам за другар такъв милостив брат, но не трябва да стоим тука, нека се опитаме да се върнем назад.

Надежден. Не, не! Трябва да вървим напред.

Християн. Добре, но нека аз да вървя напред. Ако има някаква опасност, по-напред аз да влезна в нея, защото аз съм причината да се отклоним от правия път.

Надежден. Ти няма да вървиш напред, защото си смутен и може пак да объркаш пътя.

В този момент един глас достигна до ушите им:

- Насочи сърцето си към пътя, към пътя, по който си ходил.¹²³

През това време водите бяха придошли много и връщането им беше опасно, но те решиха да опитат. Тръгнаха назад. Всред гъстия мрак и дълбоките води те падаха и ставаха, но все вървяха назад. С голяма мъка достигнаха до оградата. Там се сгушиха на завет да чакат зазоряването и така уморени, те заспаха.

Недалеч от мястото, където спяха, имаше крепост, наречена Крепостта на съмнението. Неин господар беше исполин на име Отчаяние. Тази сутрин Исполинът се беше събудил много рано и разхождайки се из имението си, случайно забеляза заспалите Християн и Надежден. Със силен и жесток глас той ги събуди и ги попита откъде са и какво търсят в неговия имот. Те му отговориха, че са пътници, заблудили се в тъмната нощ.

- Вие сте извършили голямо зло, като сте тъпкали земята ми и сте спали в имението ми - каза Исполинът. - Затова сега трябва да дойдете с мене.

И понеже той беше много силен, трябваше да отидат с него. Те дори не се опитаха да му отговорят, понеже сами виждаха, че бяха сгрешили. Исполинът ги подкара пред себе си и ги отведе в крепостта. Затвори ги в мръсна и влажна тъмница, която вонеше ужасно. Там останаха четири дни, без да получат нито зальк хляб, нито капка вода. Отникъде не влизаше светлина и никой не попита за тях. Бяха далече от приятели и познати. Скръбта на Християн беше двойна. Той съзнаваше, че неговата необмислена смелост ги доведе до това ужасно страдание.

Исполинът Отчаяние имаше жена на име Недоверка. Като си лягаха, на четвъртата нощ след затварянето на Християн и Надежден, той й каза, че е уловил двама пътници и ги е хвърлил в тъмницата, защото му стъпкали нивите. Попита я какво да направи с тях. Най-напред тя разпита подробно какви са тези хора, откъде са дошли, накъде отиват, после даде своя съвет:

- Като се събудят, бий ги безмилостно.

На сутринта Исполинът си приготви тояга от глог и слезе в тъмницата. Още с влизането си започна да вика по тях като на кучета, въпреки че нямаше никакъв повод за това. После започна да ги бие с тоягата по гърба, по краката, по главата, където се случеше. Като се умори, той ги остави безпомощни да се окайват в бедствието си и да

---

¹²³ Еремия 31:21.

плачат в скръбта си. Целия този ден двамата приятели не бяха в състояние да проговорят нито дума. Само въздишаха, пъшкаха и горчиво плачеха.

На другата вечер, когато жената на великана разбра, че затворниците са още живи, нареди му да ги посъветва да се самоубият.

На сутринта Исполинът влезе при тях, за да изпълни желанието на жена си. Като видя тежките рани, които им беше причинил от боя миналия ден, той се обърна с жестоко лице към тях и каза:

- Няма никаква вероятност за вас да излезете от тука и не виждам друг по-добър изход от това положение, освен да посегнете на живота си с нож, въже или отрова. За какво ви е този живот, когато толкова много горчивини има да изпитате?

- Не! Ние искаме да ни пуснеш - едва продумаха те.

Това го разяри много и той се спусна върху тях, за да ги доубие, но неочаквано го хвана една от неговите спазми (той страдаше от време на време от тази болест) и бе принуден да ги остави. Бедните пленници започнаха да мислят помежду си няма ли да е по-добре да послушат великана, да направят ли както ги съветваше той или не.

Християн. Брате, какво да правим? Животът ни тук е окаян и не знам кое е по-добре: така ли да продължаваме или да се самоубием? Чувствувам, че душата ми по-скоро иска задушаване, отколкото живот и гробът ми се струва по-лек, отколкото тази тъмница.¹²⁴ Да послушаме ли съвета на Исполина?

Надежден. Сегашното ни състояние наистина е много страшно и смъртта би била много по-приятна и по-желателна, но нека помислим малко, какво е казал Господарят на онази земя, закъдето пътуваме:

- Не убивай!

Ако е забранено да отнемаш живота на друг, колко повече е забранено да отнемеш своя собствен живот? Освен това този, който убива другия, убива само тялото му, а който убива себе си, убива и тялото и душата си. Още нещо: ти говориш за спокойствието, което е в гроба, но забравил ли си адските мъки, които преследват всички убийци?

- Защото никой човекоубиец няма да влезе във вечния живот.

Помни още, че животът ни не е в ръката на този Исполин. Аз бях чул, че и други хора са попадали в тази тъмница като нас и са се измъквали от неговите ръце. Кой знае, Бог, който е сътворил света и държи всяко дихание в ръката си, може да ни избави от ръцете на този исполин Отчаяние. Може да го накара да забрави някога да заключи вратата на тъмницата или пък когато дойде да ни измъчва, може пак да го прихване болестта му и тогава аз съм решил да направя всичко, за да избягам от тука. Глупав бях, че не го направих още преди, но, брате мой, нека потърпим още малко и ще дойде времето, когато ще се освободим, само не трябва и да помисляме дори за самоубийство.

С тези думи Надежден успокои своя приятел и така те останаха в тъмницата целия ден в същото окаяно, плачевно състояние.

Надвечер Исполинът пак влезе в тъмницата, за да види дали пленниците са изпълнили съвета му. Намери ги ни живи ни умрели от глад и от тежките рани от боя. Но въпреки че бяха много изтощени, все пак те бяха живи и това така го разяри, че извика:

- Понеже не послушахте съвета ми, сега ще видите, че е било много по-добре съвсем да не бяхте се раждали.

Тези думи ги ужасиха много и Християн съвсем отпадна духом. Като дойде на себе си, те отново започнаха да разговарят какво трябва да направят - да изпълнят ли

---

¹²⁴ Йов 7:15.

съвета на Исполина или не? Християн бе склонен да го изпълни, но Надежден пак го насърчи:

- Брате мой! Не помниш ли колко си бил смел досега? Аполон не можа да те смаже и всичко, което си чул и видял в Долината на Смъртната сянка не е могло да те сломи. Какви беди, страхове и съмнения са минали през главата ти, и винаги си излизал победител. Виждаш, че и аз съм в същото положение, в което си и ти, въпреки че съм много по-слаб от тебе физически. Исполинът е наранил и мене, и аз като тебе не съм нито ял, нито съм пил толкова дни. Двамата еднакво копнеем за светлината. Въпреки всичко това аз не се отчайвам. Потърпи още малко! Спомни си как безстрашно си се държал на Суетния панаир и не си се уплашил нито от веригите, нито от затвора, нито от смъртта. Затова по-добре нека да потърпим още малко, вместо да приемем смърт, която не подхожда на християни.

Като се стъмни и Исполинът и жена му се прибраха в стаята си, тя го попита пак за затворените, дали са послушали съвета му. Той ѝ отговори:

- Дебелоглави са тези злодеици! Готови са да претърпят всевъзможни мъки, но не и да се самоубият.

- Изведи ги утре в крепостния двор - каза тя - и им посочи костите и главите на онези, които вече си погубил и им дай да разберат, че до края на тази седмица ще ги разкъсаш, така както си направил с другарите им преди тях.

На сутринта Исполинът отиде при затворниците и ги изведе в крепостния двор. Показа им каквото беше казала жена му и им каза:

- Някога и тези бяха пътешественици като вас и влязоха в моята земя, така както направихте и вие, но аз ги разкъсах на парчета. Слушайте, така ще направя и с вас, преди да се минат десет дни. Запомнете добре това! Хайде сега пак вътре в дупката!

И ги подкара с удари към тъмницата.

Цялата събота те прекараха в плач и въздишки. През нощта, когато госпожа Недоверка и мъжът ѝ се прибраха в спалнята, Исполинът започна зачудено да разказва как нито ударите му, нито съветите му са в състояние да ги довършат.

- Боя се - каза жена му - да не би да се надяват на някого да дойде да ги пусне или пък може би имат в себе си някакъв инструмент, с който се надяват да разбият вратата и така да избягат.

- Какво приказваш, мила? - каза Исполинът. - Още утре ще ги обискирам.

Цялата събота вечер Християн и Надежден прекараха в молитва. Малко преди съмване, добрият Християн, смаян и сънлив, извика:

- Колко съм бил глупав! Да лежа в тази мръсна и влажна тъмница, като мога да изляза, когато поискам! Аз имам в себе си един ключ, който се нарича Обещание и съм уверен, че с него мога да отключая всяка врата в тази крепост на Съмнението.

- Това известие е чудесно! - каза Надежден. - Извади го по-скоро, брате мой, и дай да го изпробваме!

Християн извади ключа от пазвата си и опита да отключи тъмничната врата. Ключът се завъртя веднъж и вратата се отвори. Християн и Надежден излязоха мълчешком. Отключиха външната врата на крепостния двор и така стигнаха до желязната врата. И макар тя да беше много голяма и тежка, същият отвори и нея. При отварянето на желязната врата обаче се вдигна малко шум, който събуди исполина Отчаяние, но докато се облече и излезе да ги гони, Християн и Надежден бяха вече избягали далече по пътя. Исполинът искаше да ги догони, но краката му съвсем не държаха и той се отказа от намерението си.

Така стигнаха до царския път и се успокоиха, защото вече бяха далече от имението на исполина Отчаяние.

Като прескочиха оградата, те спряха да помислят какво да направят, за да предпазят другите пътници, да не попаднат в същата участ. Решиха да поставят един стълб с надпис:

- Този е пътят към крепостта на Съмнението, над която владее страшният исполин Отчаяние, който презира Царя на небесната земя и търси да погуби неговите святи пътешественици.

Мнозина след тях, които са минавали по същия път, са прочитали този надпис на стълба и така са избягвали бедата.

А Християн и Надежден, ходейки сега по царския път, далече от опасността, пееха тази песен:

От пътя си ние се отбихме
И с този прескърбен опит видяхме,
Че твърде тежко е за пътника
Да тъпче забранената земя.
Нека внимават тези що следват,

И с усърдие да вървят,
Добре е да бодърстват,
Да не би като нас да пострадат
В тази страшна крепост на Съмнение
Да станат пленници на Отчаяние.

Осма глава

Така продължаваха пътя си, докато стигнаха Насладителните планини, които принадлежат на господаря на ръта мъчнотия, за който приказвахме по-рано. Като се изкачваха на тези планини, те се възхищаваха на градините, цветята и лозята. Изкъпаха се в бистрите води на потока, пиха от студената му вода и ядоха сладко грозде. На върха на планината срещнаха овчари, които пасяха овцете си. Двамата приятели приближиха до тях и ги запитаха:

- На кого принадлежат тези Насладителни планини и чии са овцете, които пасат тук?

Овচারите. Тези планини са на Емануиловата земя и от тука се вижда Неговият град. Тези овце са Негови и Той е дал живота Си за тях.¹²⁵

Християн. А този ли е пътят към Небесния град?

Овচারите. Да, да! Вие сте на правия път.

Християн. Далече ли е още той?

Овচারите. Много е далече за онези, които не са верни.

Християн. Има ли някоя опасност по пътя?

Овচারите. Няма никаква опасност за онези, които са безстрашни, а "престъпниците ще пропаднат в него".¹²⁶

Християн. Има ли по пътя хубаво място, където да можем да си починем?

Овচারите. Господарят на тези планини ни е заповядал "да не забравяме никога да приемаме гости", затова всичко добро в нашата земя е за вас: Заповядайте.¹²⁷

И видях в съня си, че овচারите започнаха да ги разпитват:

- Откъде идвате? Как сте намерили този път? Как сте могли да постанете в него? Малко от онези, които тръгват, стигат до тука.

---

¹²⁵ Йоан 10:11, 15.

¹²⁶ Осия 14:9.

¹²⁷ Евреи 13:2.

Когато чуха отговора им, овчарите се зарадваха много, обикнаха ги като свои и им казаха:

- Добре сте дошли на Насладителните планини.

Овчарите, на които имената бяха: Вежлив, Опитенов, Бодров и Искренов, хващайки Християн и Надежден за ръце, ги заведоха в шатрите си. Там ги нахраниха с всичко, с което земята им изобилствуваше и ги помолиха да останат при тях по-дълго време, за да се опознаят и за да могат да се полюбуват на Насладителните планини. Те с радост се съгласиха да останат и понеже вече беше късно през нощта, легнаха да спят.

Тогава в съня си видях, че на сутринта овчарите повикаха пътешествениците и им предложиха да се разходят с тях по планината. Така заедно се наслаждаваха на величествените изгледи, които виждаха от върха на планината.

Овчарите решиха да им покажат и някои чудни неща и затова ги заведоха най-напред на върха, наречен Хълмът на Заблудението. Като погледнаха надолу по стръмнината, Християн и Надежден забелязаха най-долу няколко смазани човека, които явно бяха паднали от върха на планината.

- Какво значи това? - попита Християн.

- Не сте ли чели - отговориха овчарите - за онези, които се заблудиха, защото слушаха Именей и Филет и не вярваха във възкресението на тялото?¹²⁸

- Да, да. Чели сме.

- Тези, които виждате смазани долу, са те. Не са погребани, за да служат за урок на други, да се пазят и да не отиват по-нависоко и толкова близо до края на хълма.

Тогава ги заведоха до върха на друг хълм, който се наричаше Предпазване и им посочиха нещо в далечината. Като се възряха, те видяха някакви хора да вървят насам-натам между гробове. Разбраха, че това са слепци, защото се спъваха от гробовете и не можеха да излязат от тях.

- Какво значи това? - попита Християн.

- Под тези планини не забелязахте ли една ливада, на лявата страна на пътя?

- Да - отговориха те - видяхме я.

- Там има една пътека, която води право до Крепостта на съмнението. На тази крепост господар е исполина Отчаяние. Тези хора (сочейки към онези в гробищата), едно време пътуваха като вас и стигнаха до това място. И понеже правият път там не беше равен, те решиха да се отклонят от него и да преминат през ливадата. Така и направиха. Но исполина Отчаяние ги улови и ги хвърли в Крепостта на съмнението. След като ги държа известно време затворени в тъмницата на крепостта, той им извади очите и ги пусна да се скитат и блъскат между онези гробове. Така се сбъдват думите на Мъдреца:

- Човек, който се отклони от пътя на разума, ще стигне в събранието на мъртвите.¹²⁹

Християн и Надежден се спогледаха и заплакаха, но не казаха нищо на овчарите.

Тогава видях в съня си, че овчарите ги заведоха на друго място, в една долина, където имаше хълм с врата от едната страна. Те отвориха вратата и ги помолиха да надзърнат вътре. Вътре беше много тъмно и пълно с дим. На двамата пътника им се стори, че чуват фучене и виковете на хора, които са в мъка. Миришеше на жупел.

- А това какво значи? - попита Християн.

- Това е адската пътека, през която влизат лицемерите, т.е. такива, които като Исав продават първородството си и като Юда продават Господаря си; и като Александър хулят Евангелието; и като Анания и жена му Сапфира лъжат и мамят.

¹²⁸ II Тимотей 2:17-18.

¹²⁹ Притчи 21:16.

- Виждам - каза Надежден, - че всички тези са се правили на пътешественици за Небесния град, нали?

Овчарите. Да, така е! Даже много време са вървели по пътя.

Надежден. Докъде са могли да стигнат, преди така окаяно да загинат?

Овчарите. Някои са заминавали тези планини, други не са ги стигали.

Християн и Надежден се спогледаха и си казаха:

- След като е така, ще трябва да викаме към Силния за сила.

Овчарите. Наистина, сила ще ви е необходима и занаят.

По това време пътешествениците бяха решили вече да си тръгнат. Овчарите не ги спираха, но понеже стояха на един висок връх, предложиха да им покажат портите на Небесния град, ако са свикнали да гледат през техния далекоглед.

Двамата приятели с благодарност приеха това предложение и всички се изкачиха на най-високата точка на върха, наречен Ясен, където овчарите им дадоха далекогледа. Веднъж-два пъти се опитаха да гледат през него, но щом си спомнеха страшните работи, които бяха видели тука, ръцете им се разтреперваха и пред очите им се премрежваше. Но при все това стори им се, че виждат нещо като порти и малко от славата на онази Земя.

Когато си тръгваха, един от овчарите им даде писмо-пътеводител, а другият им каза:

- Пазете се от Ласкателя.

Третият им каза:

- Пазете се да не заспите в Омайната земя.

А четвъртият им каза:

- Бог да ви бъде на помощ!

И с това се събудих от съня си.

Девета глава

Пак заспах и в съня си видях двамата пътника, да слизат от планината и да тръгват по царския път към Града.

Малко по-надолу от планината, от лявата страна се простираше Високоумската земя. Оттам, към пътя, по който вървяха пътниците, се присъединяваше малка крива пътека. Тука те срещнаха един енергичен момък на име Невежко.

- От коя страна идваш и накъде отиваш? - го попита Християн.

Невежко. Аз съм роден в онази земя, която е вляво от този път и отивам за Небесния град.

Християн. А как мислиш да влезеш през портите на Града? Там може да се сблъскаш с някакво препятствие?

Невежко. Разбира се, както всички добри хора.

Християн. Но какво ще кажеш при портата, за да те пуснат?

Невежко. Аз познавам волята на Господаря и съм живял добре. Плащам на всеки каквото дължа. Моля се, давам десятък, правя милостини и в край на краищата напуснах отечеството си, заради мястото където отивам.

Християн. А мина ли през Тясната врата, която е в началото на този път или си влязъл тука през тази странична пътека? Страхувам се, че колкото и хубаво да мислиш за себе си, когато дойде денят да се преглеждат сметките, ще те обвинят, че си крадец и разбойник и няма да те пуснат да влезеш в Града.

Невежко. Господа! Вие сте ми свършено чужди. Аз не ви познавам. Следвайте си благочестието на вашата страна, а аз ще следвам моето си. Надявам се всичко да

излезе на добре. Колкото за Тясната врата, за която приказвате, целият свят знае, че тя е много далече от нашата земя. Не вярвам да се намери в нашите места човек, който да знае пътя към нея. Но защо трябва да го знае, след като, както виждате, от нашата земя започва хубава зелена пътека, която води право до този път.

Виждайки, че този момък е много високоумен, Християн пошепна на Надежден:

- По-голяма надежда има за безумния, отколкото за него. Когато безумният тръгне на път, мъдростта го изоставя и той казва на всички, че е безумен.

Не зная да разговаряме ли още с него, или да минем напред, като го оставим сам да мисли върху това, което сме му казали и после да го изчакаме, за да се опитаме наново да му покажем истината.

- Да, нека Невежко мисли за всичко, което сме му казали - каза Надежден - и дано не отхвърли добрия ни съвет, за да не остане невеж в онова, което е за негово най-голямо добро. Бог е казал, че които са безумни, макар и да има Творец, Той няма да ги спаси. Аз мисля, че не е добре сега да му кажем всичко. Да го оставим засега сам, а друг път пак ще поговорим.

И така те минаха напред, а Невежко вървеше след тях. Но ето че след малко навлязоха в един тъмен дол, където видяха човек, когото седем дявола бяха вързали с много яки въжета и влачеха назад към вратата, която видяха под хълма.¹³⁰ Добрият Християн и неговият приятел се уплашиха много. Спряха се, за да разгледат вързания човек. Стори им се, че може да е господин Отстъпление от град Отричане, но не можеха да видят добре лицето му, защото той вървеше с наведена глава, като крадец, уловен на местопрестъплението. Надежден забеляза, че на гърба му имаше закачена хартия с надпис:

- Похотлив изповедател и проклет отстъпник.

- Това ми напомня - каза Християн - нещо, което са ми разказвали за един добър човек по тези места. Наричали го Маловеров от село Искреново. Ето какво се е случило с него: От широката врата надолу се простира един дол, наречен "Долът на мъртвеца", заради многото убийства извършени там. Този господин тръгнал на дълго пътешествие като нас и като стигнал до това място, седнал да почине и заспал. Точно по това време покрай него минали трима яки злодейци, братята Слабодушко, Недоверко и Гузен. Като видели Маловеров, се спрели до него. Добрият човек се събудил от шума и ставайки сънлив на крака, тръгнал да върви, но те му заповядали строго да спре. Маловеров замръзнал на мястото си и пребледнял като платно.

- Дай кесията си - извикал му Слабодушко.

Маловеров не направил това, понеже не искал да загуби парите си. Тогава върху него се нахвърлил Недоверко, бръкнал в пазвата му, измъкнал кесията, пълна със сребро, и извикал:

- Влѣхви! Влѣхви!

В това време Гузен ударил Маловеров с тояга по главата, като го повалил почти мъртъв на земята. Стоящи така над него, за да видят какво ще стане, злодейците чули, че някой идва към тях и от страх да не би да е силният юнак Великоблагодатен от град Доброупование, те побягнали, оставайки добрия човек да умре. . . След малко,

Маловеров се съвзел и като станал, с голяма скръб продължил пътя си.

Надежден. Но всичко ли, което имал, са му взели?

Християн. Не, не са успели да му вземат всичко! Защото в бързината не разбрали къде е скрил по-ценните си неща. Разказаха ми, че добрият човек е бил много наскърбен, понеже злодейците му взели всичките пари, които имал за из път, та бил принуден да проси за прехраната си.

---

¹³⁰ Матей 12:45; Притчи 5:22.

Надежден. Чудно, че не са му взели свидетелството, без което не може да влезе през Небесната порта.

Християн. Наистина, много е чудно, но не са го взели. Причината за това не е била някаква негова хитрост. Не. Той е бил толкова уплашен, когато са го нападнали, че даже и наум не му е дошло да скрие нещо. Благодарение на Провидението, а не на самия него, са му оставили скъпоценните неща.

Надежден. Разбира се, след всичко станало това му е била единствената утеха.

Християн. Не зная, но ми казаха, че през целия си живот не е могъл да се утеши заради това, че са му взели парите. Понякога за известно време забравял случилото се и се утешавал със скъпоценните си неща, но когато се сетел за взетите пари губел утехата си.

Надежден. Уви! Горкият човек, каква голяма скръб го е притискала!

Християн. Наистина, голяма скръб! Но представи си как бихме се чувствали ние, ако ни бяха обрали като него и то в чуждо място? Чудно е, че не е умрял от скръб, горкият! Казаха ми още, че по целия път, колкото му оставало да върви, постоянно въздишал и плачел и на всеки, когото срещал, разказвал как го обрали, кои са го обрали и как едва е останал жив.

Надежден. Интересно, че нуждата не го е накарала да продаде или да заложи някои от скъпоценните неща.

Християн. Надеждене, ти си много чуден! На кого ще ги заложи? На кого да ги продаде? В страната, където са го обрали, няма никой, който да оцени неговите скъпоценни неща, а и той самият не е търсил такова утешение. Освен това той е знаел много добре, че без тези скъпоценни неща няма да може да мине през портата на Небесния град, а това би било по-лошо от злощастieto, което го е сполетяло.

Надежден. Защо ми отговаряш така остро, брате мой? Исав не продаде ли първородството си, и то само за едно ястие - първородството за него не беше ли по-ценно, от скъпоценни камъни? И ако той направи това, защо да не го направи и един Маловеров?

Християн. Исав наистина продаде първородството си, както правят това и много други, изключвайки себе си от бащиното благословение, но съгласи се, че има голяма разлика между Исав и Маловеров. На Исав първородството беше изменчиво, а многоценните неща на Маловеров са винаги трайни. За Исав бог беше коремът, но с Маловеров не беше така. Исав имаше плътски желания, а Маловеров - духовни. Исав не можеше да вижда по-далече от своите похоти, защото той каза:

- Виж аз съм на умирање; за какво ми е това първородство?

Маловеров имаше малка вяра, но тя го предпазваше от такива грешки. Той ценеше много повече тези скъпоценности и никога не бе готов да ги продаде като Исав. За вярата на Исав не се казва нищо и затова съвсем не е чудно, че е продал първородството си, душата си и всичко на Дявола; защото плътта го е владеела, така както владее всеки, който няма вяра да ѝ се противопостави. Такива са като "Ослица, която не се отвръща от похотите си". И когато похотта им поиска нещо, те жертват всичко, за да го придобият.

Но характерът на Маловеров е съвсем друг. Неговият ум се владееше от божествените неща и се наслаждаваше само от небесните и духовни работи. Който има наслада в такива неща, защо ще иска да продаде скъпоценните си неща? За да изпълни сърцето си със суета ли? Би ли дал някой пари, за да се наяде със сено? Можеш ли да накараш гълъба да яде мърша както гарванът? Заради плътските неща неверниците могат да зложат или продадат всичко, което имат, дори и себе си, но онези, които имат макар и малко вяра, никога няма да направят това. Ето тука ти е грешката, мили братко.

Надежден. Признавам, но искам да ти призная, че твоята строгост към мене за малко щеше да ме разсърди.

Християн. Е, какво толкова направих? Аз само те сравних с тези птици, които хвърчат насам-натам, носейки още черупките на главите си. Но нека оставим настрана това и да обсъдим добре въпроса. Не забравяй, че споровете между нас са за наше добро, а не за зло.

Надежден. Добре, аз съм дълбоко убеден, че тези злодейци са били страхливи, защото са побягнали само от шума, който са чули. Защо тогава МалOVEROV не се е насърчил поне малко? Струва ми се, че е трябвало да им се противопостави, да употреби всичките си сили и тогава да им се предаде.

Християн. Че са били страхливи, това са го казвали много други, но ако се подложат на изпит, те никак не са страхливи. Колкото за МалOVEROV, зная, че има страхливо сърце. Уверен съм, брате мой, че ако ти беше на негово място, щеше да се съпротивляваш докрай и тогава би се предал.

Добре е да знаеш, че тези злодейци са чираци. Те слугуват на царя на бездънната пропаст и във време на нужда той сам им идва на помощ. Неговият глас е страшен, реве като лъв. Веднъж аз съм се борил с него като МалOVEROV и зная, че е много страшен. Един път тези злодейци ме нападнаха и мене. Реших да им се противопоставя, но те извикаха към господаря си и той им се притече на помощ. В онзи момент виждах, че животът ми е в опасност, но по Божия промисъл бях облечен в желязно облекло и само така можах да се освободя от тях. Но ти казвам, че това беше много трудна работа, за която знае само онзи, който е изпадал в такава примка.

Надежден. Но нали те изведнъж са избягали, като са помислили, че идва Великоблагодатен.

Християн. Да така е. И те, и господарят им много пъти са бягали при появяването на Великоблагодатен, но това не е за чудене, защото той е царски поборник. Но мисля, че има голяма разлика между МалOVEROV и царския поборник. Не всички царски поданици са Негови поборници, нито пък могат да извършват такива велики дела като него. Можеш ли да си помислиш, че едно дете може да убие Голиат както направи Давид? Можем ли да допуснем, че едно врабче ще мери силата си с вол? Много е важно да знаем, че някои са силни, а други слаби. Някои имат голяма вяра, а други малка. Този човек явно е бил от слабите и затова са го победили.

Надежден. Ех, ако вместо него срещу тях беше Великоблагодатен!

Християн. И той да беше, не би се освободил лесно, защото ще ти кажа, че Великоблагодатен, колкото и да е опитен в носене на оръжията си, хване ли го веднъж Слабодушко или Недоверко или пък другарят им, трудно би се освободил от тях.

Който се вгледа в лицето на Великоблагодатен и види белезите по него, ще повярва това, което казвам. Чух, че веднъж когато бил в подобна борба, той казал:

- Отчаях се от живота си.

Не помниш ли как тези злодейци докараха и Давид до положение да пъшка, плаче и вие като куче! И Еман¹³¹ и Езекия, макар и да бяха поборници в дните си, като ги нападнаха тези злодейци, въпреки че бяха силни и здрави, пак злодейците ги набиха добре. И Петър искаше да се опита да ги победи, и въпреки че някои го имат за най-велик между апостолите, те го надвиха и той се уплаши от една нищо и никаква слугиня.

Освен това техният цар винаги е готов да им се притече на помощ, когато го повикат. Той никога не се отдалечава от тях толкова надалече, че да не може да ги чуе. За него казват:

---

¹³¹ Псалм 88.

- Мечът на тогова, който би го улучил, не може да удържи. Ни копие, ни сулица, ни остра стрела. Той счита желязото като плява, медта като гнило дърво. Стрелите не са в състояние да го накарат да бяга. Камъните и прашката за него са като слама. Сопи се считат като слама и той се присмива на замаха на копието.¹³²

- С такъв титан може ли човек да се бори? Ако имаше човек Йововия кон и неговото изкуство и смелост, за да го язди, би могъл да върши чудни неща. Защото е казано: Ти ли си дал сила на коня? Облякъл си врата му с трептяща грива? Ти ли го правиш да скача като скакалец? Гордото му пръхтене е ужасно. Копае с крак в долината и се радва на силата си; излиза срещу оръжията. Присмива се на страха и не се бои. Нито се обръща назад от меч. Тула по страната му трещи, и лъскавото копие и сулицата. С убийство и ярост той гълта земята; И при гласа на тръбата не вярва от радост. Щом свири тръбата той казва: Хо, хо! И от далеч подушва боя, гърменето на военачалниците и викането.¹³³

Но ние като пешеходци по-добре да не пожелаваме да се срещнем с такъв враг. А когато чуем за други, че са били победени, не трябва да се хвалим, че ние на тяхно място бихме се справили по-добре. Нека не се хвалим със силата си, защото "които се хвалят, те не палят", казва пословицата.

Когато чуем, че такива злодейци идват срещу нас, веднага трябва да се въоръжим, както е писано:

- А освен всичко това, вземете си вярата за щит, с който ще можете да угасите всички огнени стрели на нечестивия.¹³⁴

При това добре е да поискаме охрана от Царя или да Го помолим Той Сам да върви с нас. Това именно развесели Давид, когато минаваше долината на Смъртната сянка. Също и Мойсей не искаше да направи нито една стъпка без Бога.¹³⁵ О, брате мой! Ако Той е с нас, от кого ще се боим? Но без Него, горделивите помощници "ще паднат под убитите".¹³⁶

Ти знаеш, че аз съм бил много пъти в бой и макар поради добрината на най-добрия, както виждаш съм жив, пак не бих се похвалил със силата си. Много ще се радвам, ако повече нямаме такива боеве. Но ме е страх, че още не сме преминали цялата опасност. Надявам се обаче, че след като не ме изядоха досега лъвът и мечката, Бог ще ни опази и избави и от "Необрязания филистимец".

Така те вървяха по пътя, а Невежко вървеше след тях, докато стигнаха до кръстопът и не знаеха по кой път да продължат. И двата пътя им се виждаха прави, но не смееха да тръгнат нито по единия, нито по другия. Спряха се да помислят. Неочаквано пред тях застана черен човек, облечен в бели дрехи и ги попита:

- Защо стоите тук?

- Отиваме за Небесния град - отговориха те. Но не знаем кой от тези два пътя води за там.

- Елате след мене - каза им той, - защото и аз отивам там.

Така те тръгнаха с него и без да забележат, поеха по път, който се отдалечаваше от Небесния град. Като повървяха малко, без да разберат как, изведнъж попаднаха в мрежа, в която се омотаха така, че не знаеха как да излязат от нея. Изведнъж бялото облекло падна от гърба на човека и чак тогава разбраха след кого са тръгнали и къде се намират. Паднали на земята, те плачеха и се окайваха, защото виждаха, че сами не са в състояние да си помогнат.

---

¹³² Йов 41:26-29.

¹³³ Йов 39:19-25.

¹³⁴ Ефесяни 6:16.

¹³⁵ Изход 33:15.

¹³⁶ Исаия 10:4.

Тогава Християн каза на приятеля си:

- Сега виждам грешката си. Овчарите ни предупредиха да се пазим от Ласкателя. Постигна ни това, което е казвал мъдрецът:

- Който ласкае ближния си, простира мрежа пред стъпките му.¹³⁷

Надежден. Нали овчарите ни дадоха ръководство -- писмо-пътеводител, за да не сбъркаме пътя, но и него забравихме да погледнем и така не можахме да се опазим от пътищата на погубителя. В това нещо Давид излезе по-умен от нас, защото казва относно човешките дела:

- Чрез Словото на Твоите уста аз се опазих от пътищата на погубителя.

Така продължаваха да лежат в мрежата и да се оплакват един на друг. След известно време забелязаха, че светла човешка фигура с камшик в ръка се приближава към тях. Като дойде до тях, той ги попита кои са и защо стоят там. Отговориха му, че са пътници за Сионската гора, но по пътя срещнали черен човек, облечен в бели дрехи, който им казал, че също пътува за Небесния град. Последвали го и се озовали в капана на тази мрежа.

- Това е Ласкателят - каза човекът. - Той е лъжлив апостол, представил се за светъл ангел.

Като каза това, той раздра мрежата и ги освободи.

- Тръгнете след мене - каза той, - за да ви заведе в правия път.

И той ги поведе назад към онзи път, откъдето се бяха отклонили, за да следват Ласкателя.

- Къде спяхте снощи - попита човекът.

- При овчарите от Насладителните планини - отговориха те.

- Овчарите не ви ли дадоха някакво писмо, за да ви бъде като пътеводител?

- Дадоха ни.

- А тогава защо като дойдохте до кръстопътя не отворихте писмото да видите в коя посока да вървите? - попита той.

- Защото забравихме.

- Овчарите не ви ли предупредиха да се пазите от Ласкателя? - попита ги той.

- Да, предупредиха ни. Но ние не предполагахме, че той е толкова сладкодугмен.

Тогава в съня си видях, че той им заповяда да легнат на земята и ги наказва много строго, за да ги научи кой е правият път, в който трябваше да вървят и им каза:

- Онези, които любя, Аз изобличавам и наказвам, затова бъди ревностен да се покаеш.¹³⁸

Тогава им заповяда да продължат пътя си, като спазват добре всички препоръки на овчарите.

А те Му благодариха за голямата добрина и тръгнаха в правия път, като запяха тази песен:

Елате сега пътешественици;
От нас тоз урок вземете и вий.
Вижте какво има да търпят
Всички, що отстъпват от правия път;

Как се впримчват в подлата сет,
Щом не следват мъдрия съвет.
Избавник за тях, ако дойде,
Избавя ги, но ги наказва добре.

---

¹³⁷ Притчи 29:5.

¹³⁸ Откровение 9:19.

От техният пример свестете се вий,
За да ви не стигнат такива беди.

След известно време те видяха, че насреща им идва човек.

- Ето - каза Християн на другаря си - този човек идва от Сион да ни посрещне.

Надежден. Видях го. Но нека се пазим сега добре, да не би и той да излезе някой Ласкател.

Човекът стигна до тях. Името му беше Безбожников.

- Къде отивате? - попита ги той.

Християн. Отиваме в Сионската гора.

Безбожников се изсмя.

Християн. Защо се смееш?

Безбожников. Смея се, защото виждам, че сте прости. Няма по-глупаво нещо от това, дето сте тръгнали по този път.

Християн. Какво приказваш, човече? Ти мислиш, че няма да ни приемат там?

Безбожников. Да ви приемат? Къде? Слушайте бе хора: никъде не съществува подобно място, за каквото блънувате вие.

Християн. Как да няма? Ами в онзи свят?

Безбожников. Спомням си, че когато бях в отечеството си, много пъти съм слушал такива дивотии, каквито вие сега ми разказвате. Уверявам ви, че аз лично исках да се убедя дали има такова място, затова съм напуснал дома си и ето вече двадесет години откакто търся такъв град, такъв хълм, такава земя, но нищо не намерих.¹³⁹

Християн. Ние сме слушали и вярваме, че има такова място.

Безбожников. Ако не го бях търсил, бих вярвал, но сега, след като търсих и не намерих, как мога да вярвам? Съгласете се с мене, че аз съм ходил вече много по-далече от вас. Видях и знаех много повече неща, отколкото вие знаете и следователно, след като ви казвам, че такова място няма, трябва да ми вярвате.

- Истина ли е това, което казва този човек? - попита Християн своя приятел.

Надежден. Казах ти, че трябва много да сме предпазливи сега и да не се доверяваме на всеки срещнат. Страхувам се, че този също е ласкател. Спомни си колко много пострадахме от такъв ласко. Как? Може ли да няма Сионски хълм? Нали видяхме от Насладителните планини градските порти? Освен това нали трябва да вървим с вяра?¹⁴⁰ Нека да вървим, за да не ни настигне човекът с камшика. Ти сам ми каза думи, които постоянно ще ти напомням:

- Престани, сине мой, да слушаш поука, а при все това да заблуждаваш от думите на знанието.¹⁴¹

Казвам ти, брате, престани да го слушаш и нека вървим. Има такова място.

Християн. Скъпи брате, аз не ти зададох този въпрос, защото се съмнявам в силата на твоята вяра, но само да видя искреността ти. Колкото за този човек виждам, че е заслепен от бога на този свят. Ние да вървим напред, защото знаем в Кого сме повярвали, и че никаква лъжа не е от истината.¹⁴²

Надежден. О, аз се радвам в надеждата на Божията слава.

След това те ускориша ход и се отдалечиша от Безбожник, който отново им се изсмя и продължи в противоположна посока.

Видях след това, че пътешествениците стигнаха до място, където въздухът действаше приспивно.

¹³⁹ Еклесиаст 10:15; Еремия 17:15.

¹⁴⁰ II Коринтяни 5:7.

¹⁴¹ Притчи 19:27.

¹⁴² I Йоан 2:21.

- Едвам си държа отворени очите - каза Надежден на Християн. - Ужасен сън ме налегна. Ела да легнем тука настрана и да поспим малко.

- Не трябва, каза Християн. Може да заспим и никога вече да не се събудим.

Надежден. Защо бе, брате? Сънят е много сладко нещо и е необходим за човека. Ще се освежим, ако поспим малко.

Християн. Не си ли спомняш, че един от овчарите ни каза да се пазим от Омайната земя? Той с това искаше да каже, да се пазим от съня.

- Затова не трябва да заспиваме като другите, но да бодърстваме и да сме трезви.¹⁴³

Надежден. Признавам грешката си. Ако бях минал от тука сам, щях да заспя и така да изложа на опасност живота си. Виждам, че е истина това, което казва мъдрецът:

- Двама е по-добре от един.

Голяма милост е за мене, че си ми другар, и не се съмнявам, че ти за това ще получиш добра награда.

- Слушай, брате! За да прогоним съня, докато сме на това място, нека се разговаряме.

Християн. С какво да започнем?

Надежден. С каквото Бог започна, когато ни призова в този път. Но, ако обичаш, ти започни пръв.

Християн. Добре, позволи ми тогава да те попитам: Какво те накара да тръгнеш по този дълъг път?

Надежден. Искаш да кажеш, кое и какво ме подбуди най-напред да търся доброто на душата си?

Християн. Да, да. Това питам.

Надежден. Дълги години аз търсех наслада в нещата, които се продават на панаира. Такива неща, които сега вярвам, ще ме заведат в погибел, ако реша да ги следвам.

Християн. Какви са тези неща?

Надежден. Всичките съкровища и богатства на този свят. Аз обичах разкоша, безпричинни угощения, пианство, злословие, лъжи, нечистота, не зачитах на неделния свят ден и много подобни душегубителни неща. Но, от слушане и размишление за божествените неща, които слушах и от тебе и от любезния Верен, когото изгориха всред Суетния панаир и най-послед, заради вярата и добрия му живот, аз се убедих, че сетнината на тези неща е смърт. Най-вече че заради тях Божият гняв идва върху чадата на непокорството.

Християн. Веднага ли се убеди в това?

Надежден. Не, не бях готов изведнъж да призная лошите последствия на греха. Когато умът ми започна да се събужда от Словото, аз се стараех да затварям очите си пред него.

Християн. Но защо си се противил така на първите действия на Божия Дух в тебе?

Надежден. 1. Защото не знаех, че това беше действието на Божия Дух. Не мислех, че Бог винаги така започва обръщението на грешника -- чрез пробуждането му да осъзнае греха и неговите последствия.

2. Грехът ми се виждаше много сладък и ми беше мъчно да го оставя.

3. Не знаех как да се разделя с другарите си. Тяхното отношение и обноските им към мен бяха много мили и желателни.

---

¹⁴³ I Солуници 5:6.

4. Часовете, когато мислех за греха, бяха толкова мъчителни и обезпокоителни, че не ги търсех и не исках даже да мисля за тях.

Християн. И сигурно някога си успявал да се избавиш от тези душевни безпокойства.

Надежден. Да, вярно е, но само за време.

Християн. Какво ти напомняше отново греховете?

Надежден. Много неща; например когато срещях добър човек на улицата, когато слушах някой да чете Библията или ме болеше главата. Също когато чуех, че някой от съседите ми се е разболял, или че камбаната бие за умрял, или когато си мислех за смъртта - всичко това ме караше да мисля за греха. Но най-много се страхувах за последствията от греха, когато си мислех, че рано или късно трябва да отида и да се явя пред Божието съдилище.

Християн. Когато тези неща те караха да мислиш за смъртното наказание за греха, можеше ли лесно да се освободиш от тази мисъл?

Надежден. Не! Напротив, това убеждение много силно беше завладяло съвестта ми и когато си помислех някога да се върна в греха, то ми навяваше двойна мъка.

Християн. Тогава какво правеше?

Надежден. Мислех, че трябва да се опитам да поправам живота си, защото иначе със сигурност ще бъда осъден.

Християн. Правил ли си опити сам да се поправиш?

Надежден. Да, много пъти и отбягвах не само греховете, които правех но и от грешните си другари, като се отдавах на духовни. Молах се, четях Словото, плачех заради греховете си и много други неща, които сега не мога да си спомня.

Християн. През всичкото това време усещаше ли, че ти става по-добре?

Надежден. Чувствах за определено време, но после скръбта пак ме налягаше и ми пречеше.

Християн. Как така? Нали вече беше поправен?

Надежден. Много са причините за това, но особено думи като тези:

- Всичката наша праведност е като мръсна дреха. Чрез делата на закона никой човек няма да се оправдае. Когато извършим всички тези неща, да казваме, че сме непотребни.

И много такива подобни фрази.

- Ако всичката ми правда е като нечисти дрипи, ако никой човек не може да се оправдае чрез делата на закона и ако след като сме сторили всичко, което е необходимо, пак сме непотребни, тогава ще бъде голямо безумие да мисля, че мога да придобия рая само чрез закона. Ако някой задлъжнее със 100 лева пред бакалина и не се старае да изплати, а след това си плаща всичко, каквото взима, първият дълг си остава непокрит в книгите на бакалина и заради този дълг той може да го осъди и затвори.

Християн. Как си разбрал, че това се отнася за тебе?

Надежден. Четейки Божията книга, аз разбрах, че моите грехове са голям дълг към Бога. Също разбрах, че моето сегашно поправление няма да може да заличи нито йота от миналия ми грешен живот. Затова, като се стараех да живея праведно, аз мислех: Как ли бих могъл да се избавя от осъждението, под което съм попаднал заради миналите си грехове?

Християн. Прекрасно обяснение, но моля ти се, продължавай.

Надежден. Друго, което ме смущаваше даже и след поправянето ми, беше, че като вникнах и в най-доброто, което върших, пак виждах грях, нов грях, който се преплиташе и с най-доброто, което правех. Това ме накара да съзная, че въпреки доброто мнение, което имах за себе си и своите дела, само в един ден бях извършил

толкова много грехове, че бях достоен да бъда хвърлен в ада, макар да е бил непорочен целият ми предишен живот.

Християн. А после какво направи?

Надежден. Какво ли? Просто не знаех какво да правя, докато най-после разказах всичко на Верен. С него се бяхме опознали добре. Той ми каза, че докато не съм осветен от Един, който никога не е съгрешил, нито моята святост, нито цялата святост на света не могат да ме спасят.

Християн. И ти повярва на думите му?

Надежден. Ако беше ми казал това, когато се задоволявах със своите поправления, бих го нарекъл глупец; но сега, виждайки своята слабост, грехът който се преплиташе дори в най-добрите ми дела, приех, че това, което той ми казва, е цялата и самата истина.

Християн. Но когато Верен ти каза това, повярва ли, че може да се намери такъв безгрешен човек?

Надежден. Право да ти кажа в началото ми се видя много странно. Но след дълъг разговор и след няколко срещи с него, аз се убедих в истинността на думите му.

Християн. Попита ли го кой е Този безгрешен човек и как можеш да се оправдаеш чрез Него?

Надежден. Разбира се, че го попитах. Той ми каза, че Този безгрешен човек е Господ Исус Христос, който седи отдясно на Всевишния.

- И така - каза ми той, - трябва да се оправдаеш чрез Него, като уповаваш на всичко, което Той Сам е направил в дните на въплъщението Си и когато е бил разпнат на кръста.

Тогава го попитах как може Неговата святост да има сила за оправдание на други пред Бога?

А той ми отговори:

- Исус, нашият Господ, е Сам Бог; и всичко, което е направил, не го е направил за Себе Си, но за тебе. Сега, когато ти повярваш в Неговото дело, в Неговата правда и в спасителното й достойнство, тя ще се вмени за твоя.

Християн. Тогава какво направи?

Надежден. Направих съвсем обратното на това, защото си мислех, че Той не иска да ме спаси.

Християн. Какво те посъветва тогава Верен?

Надежден. Каза ми да отида при Господ Исус, за да видя.

Аз тогава помислих, че това ще бъде неприлична смелост от моя страна.

- Съвсем не - отговори ми Верен. - Той Сам те кани да отидеш при Него.¹⁴⁴

Верен ми подаде една книга, която Исус заръчал да се напише, за да ме насърчи да отида при Него.

- Небето и земята ще преминат - каза той, - но нито една дума няма да се изгуби от тая книга, докато не се сбъдне всичко, което казва тя.¹⁴⁵

А когато отида при Него - попитах го аз, - какво трябва да сторя?

- Ще се молиш на колене с цялото си сърце Бог Отец да ти го открие¹⁴⁶ - каза той.

Но как трябва да Му се моля? - попитах отново аз.

- Боже, ще Му кажеш, бъди милостив към мене грешника. Помогни ми да позная и повярвам в Господа Исуса Христа, защото виждам, че ако не е Неговата праведност или ако аз нямам вяра в нея, съвсем съм изгубен. Господи, чул съм, че Ти Си милостив

¹⁴⁴ Матей 11:28.

¹⁴⁵ Матей 24:25.

¹⁴⁶ Псалм 95:6; Деяния 6:10; Еремия 24:12-13.

Бог и че Си определил Твоя Син Исус Христос да бъде Спасителят на света, и още, че благоволяваш да Го подариш на грешник като мене (аз наистина много съм грешил). Сега, Господи, увеличи благодатта си над моята душа, за да намеря спасение чрез Твоя Син Исус Христос. Амин!

Християн. Направи ли, както ти каза той?

Надежден. Да, направих, и много пъти повтарях тази молитва.

Християн. И Бог Отец откри ли ти Сина Си?

Надежден. В началото не, нито втория, нито третия, нито шестия път.

Християн. Тогава какво направи?

Надежден. Какво ли? Просто не знаех какво да правя.

Християн. Не помисли ли да престанеш да се молиш?

Надежден. Да, много пъти - предполагам, че над двеста пъти съм мислил това.

Християн. Защо не го направи?

Надежден. Защото вярвах, че всичко, което ми каза Верен, е истина и че докато не получа праведността на Спасителя Христа, целият свят не може да ме спаси. Затова си казах: ако спра да се моля, ще умра, но по-добре да умра пред престола на благодатта.

И тогава ми дойде наум:

- Ако и да се забави, чакай Го, защото ще дойде и няма да закъснее.¹⁴⁷

Така аз продължавах да се моля, докато Бог-Отец най-после ми откри Сина Си Исуса Христа.

Християн. Как ти се откри?

Надежден. Аз не Го видях с телесните си очи, но със сърдечните си очи.¹⁴⁸ Ето как стана това:

Един ден бях много наскърбен, защото отново започнах да мисля за величината и скверността на греховете си. И тогава, като не очаквах нищо друго освен пъкъла и вечно осъждение на душата си, изведнъж видях Господа Исуса, че гледаше от Небето към мене и чух глас:

- Повярвай в Господа Исуса Христа и ще се спасиш.¹⁴⁹

Но аз отговорих:

- Господи, аз съм много грешен.

Той ми каза:

- Доволно ти е Моята благодат.¹⁵⁰

Тогава попитах:

- Но, Господи, какво е вярване?

А Той ми каза:

- Който дойде при Мене, няма да огладнее и който вярва в Мене, няма да ожадне никога.

Разбрах, че вярването и идването е едно и също и че онзи, който идва със сърцето си и чувствата си, тичайки към Христа, той наистина вярва в Него.

Тогава с насълзени очи попитах:

- Господи, такъв голям грешник, какъвто съм аз, може ли да бъде наистина приет от Теб и да бъде спасен чрез Тебе?

Тогава Го чух да казва:

- Който дойде при Мене, няма да го изпъдя.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ Авакум 2:3.

¹⁴⁸ Ефесяни 1:18-19.

¹⁴⁹ Деяния 16:31.

¹⁵⁰ II Коринтяни 12:9.

¹⁵¹ Йоан 6:37.

- Но - попитах аз - какво трябва да мисля за Тебе, Господи, когато идвам при Тебе, за да мога да вярвам правилно в Тебе?

А Той ми каза:

- Исус Христос дойде на света да спаси грешниците.¹⁵² Той изпълни закона, за да оправдае всеки, който вярва. Той бе предаден за прегрешенията ни и възкръсна за оправданието ни. Той ни възлюби и изми греховете ни със Своята Си кръв. Той е наш Ходатай пред Бога. Той е всякога жив и ходатайства за нас.¹⁵³

От всичко това разбрах, че трябва да търся праведност само в Него и опрощение за греховете си само чрез Неговата кръв; и че това, което Той извърши за изпълнение на Бащиния Си закон, покорявайки се на наказанието, Той го стори не за Себе Си, но за онзи, който с благодарност го приема за свой Спасител.

Така сърцето ми се изпълни с радост, очите ми със сълзи и душата ми се заливаше от любов към името, хората и пътищата Исус Христови.

Християн. Това наистина е велико Христово откровение за душата ти и аз се радвам. Моля те, разкажи ми, какво особено усещаше духът ти?

Надежден. Това ме доведе до състояние да видя, че целият свят с цялата си праведност е пак предмет на осъждение. Видях, че Бог-Отец, колкото и да е свят и праведен, пак прощава грешниците, които идват при Него. Показа ми, че животът на грешника е позорен и аз се засрамах от скверността на своя собствен грешен живот, като чудех на своето невежество относно духовните въпроси. До този момент никога не беше влизала в сърцето ми подобна мисъл, която да ми открие хубостта на Исуса Христа. Обикнах святия живот и намразих грешния. Накара ме силно да желая да върша нещо за Царството на Господа Исуса Христа. Тогава си мислех, че ако в тялото си имам 1000 килограма кръв, ако е нужно, всичката ще я пролея за Христа, моя Господ.

Видях в съня си, че Надежден се обърна назад и видя Невежко, когото бяха оставили да върви доста на далече зад тях.

- Виж колко далече остана онзи момък - каза Надежден на Християн.

Християн. Да, да. Защото не желае нашето другарство.

Надежден. Мисля, че нямаше нищо да му навреди, ако вървеше заедно с нас.

Християн. То се знае, че нямаше. Но аз те уверявам, че той мисли по съвсем друг начин.

Надежден. Вярно е това, но все пак нека го почакаме.

Те се спряха, и Християн му извика:

- Човече, побързай. Побързай де, защо оставаш все назад?

Невежко. Аз обичам да вървя самичък. Предпочитам да ходя така, отколкото с другари, които не са ми приятни, каквито сте вие.

Християн се обърна към Надежден и му каза с тих глас:

- Не ти ли казах, че той не обича нашето другарство? Но ела да се приближим до него, за да прекараме времето си в разговор, докато изминем това пусто място.

Тогава Християн се отправи към Невежко и му каза:

- Какво правиш? Как прекарваш сам? Какво е отношението на душата ти към Бога?

Невежко. Надявам се да е добро, защото съм постоянно изпълнен с добри усещания, които идват в ума ми и ме утешават, като вървя.

Християн. Какви са тези усещания? Можем ли да ги знаем?

Невежко. Мисля за Бога и за небето.

Християн. Дяволът и неговите слуги правят същото нещо.

---

¹⁵² I Тимотей 1:15.

¹⁵³ Римляни 10:4; 4:24; I Тимотей 2:5; Евреи 7:25.

Невежко. Но аз ги желая, като мисля за тях.

Християн. Така правят мнозина, които няма никога да стигнат там.

- Душата на ленивият желае и няма.¹⁵⁴

Невежко. Но като мисля аз, всичко жертвам за тях.

Християн. Само това не вярвам, защото трудно нещо е някой да пожертва всичко за него. По трудно е да жертваш, отколкото можеш да си помислиш. Но защо или от какво си убеден, че си оставил всичко за Бога и за небето?

Невежко. Сърцето ми говори така.

Християн. Мъдрецът е казал, че който уповава на своето си сърце, е безумен.

Невежко. Да, но това се отнася за лошо сърце, а моето е добро.

Християн. Как ще докажеш, че твоето е добро?

Невежко. Защото ме утешава и ми дава надежда за небето.

Християн. В това може да си измамен; защото сърцето на човека не може да се утешава с надеждата за нещо, в което той още няма основание да се надява.

Невежко. Но моето сърце и моят живот са съгласни, което ще рече, че надеждата ми е върху добра основа.

Християн. Кой ти казва, че сърцето ти и живота ти са съгласни.

Невежко. Как кой? Сърцето ми.

Християн. Има една пословица, която казва: "Попитай съдружника ми дали съм крадец". Твоето сърце постъпва по същия начин. Ако Словото Божие не ти свидетелствува, всички други свидетелства за тебе са пара.

Невежко. Ами нали доброто сърце има добри мисли? Не е ли добър онзи живот, който е според Божиите заповеди?

Християн. Моля те, кажи ми какво е твоето мнение за добрите неща и какъв е животът според Божиите заповеди. Добри неща има много: едни се отнасят за Бога, други - за Христа, трети - за нас хората и т.н.

Невежко. Какво добро можем да мислим за себе си?

Християн. Разбира се, че онова, което е съгласно с Божието Слово.

Невежко. А кога мислите ни са съгласни с Божието Слово?

Християн. Когато съдим за себе си така, както Словото съди за нас. Нека се поясня. Словото Божие казва за онези, които са светски: няма праведен нито един, няма кой да прави добро; всяка сърдечна човешка помисъл е само зло и то непрестанно.¹⁵⁵ Ако така мислим за себе си и го съзнаваме, че е така, тогава мислите ни са добри, понеже са съгласни със Словото Божие.

Невежко. Аз не мога да повярвам никога, че моето сърце е толкова лошо.

Християн. Следователно в живота си не си имал нито една добра мисъл за себе си. Но нека продължим: Каквото казва Божието Слово за сърцето ни, така също говори и за пътищата ни. А когато мислите на сърцето и пътищата ни са съгласни с Божиата правда, тогава са добри.

Невежко. Не разбирам какво искаш да кажеш.

Християн. Ето какво: Божието Слово казва, че пътищата на човека са криви, лоши, развратни пътища. То също казва, че хората по естество са вън от добрия път и че дори не Го познават. Когато един човек мисли така за пътищата си, т.е. за ходенето си, когато мисли така благоразумно и смиренodusно, само тогава има добри мисли за себе си и пътищата си, защото тогава мислите му са съгласни с Божието Слово.

Невежко. Но кои мисли са добри за Бога?

Християн. Точно това, което казах за нашите мисли; т.е., когато мислите ни за Него са съгласни с онова, което Неговото Слово казва за Него, когато мислим за Него и

¹⁵⁴ Притчи 13:4.

¹⁵⁵ Битие 6:5; Римляни 3 гл.; Битие 8:21.

Неговия характер тъй както учи Словото Му - тогава нашите мисли са прави за Него. Имаме прави мисли за Бога, когато мислим, че Той познава нас по-добре, отколкото ние сами познаваме себе си и вижда в нас греха, когато сами ние не можем да го видим. И още, когато мислим, че цялата наша праведност вони в ноздрите Му и затова Той не може да търпи, като ни гледа как се мъчим да отидем при Него, уповавайки на собствените си дела, та ако щеш и най-добри дела.

Невежко. Мислиш ли, че аз съм толкова глупав, за да мисля, че Бог не може да вижда по-далече от мене и че аз се старая да отида при Него, уповавайки на добрите си дела?

Християн. Е, добре. Тогава какво мислиш по този въпрос?

Невежко. Аз ли? Аз вярвам в Исуса Христа за оправдание и спасение от греховете ми.

Християн. Празни думи. Как можеш да вярваш в Исуса Христа, когато не чувстваш нужда от Него? Ти не съзнаваш нито естествената, нито действителната си слабост, а мнението ти за себе си изявява, че ти никога не си чувствал подобна нужда от Исуса Христа. Как тогава можеш да кажеш:

- Аз вярвам в Исуса Христа?

Невежко. Въпреки всичко това аз вярвам в Него.

Християн. Ама как вярваш?

Невежко. Вярвам, че Исус умря за грешниците и че аз ще бъда оправдан пред Бога само чрез Неговото благодатно приемане и моята покорност на закона Му. Или с други думи, Христос представя моите благочестиви длъжности да изглеждат по-приятни пред Бога Отца и така ще бъда оправдан.

Християн. Чуй моя отговор по този въпрос:

1. Твоята вяра е мечтателна, защото такава вяра не се споменава никъде в Божието Слово.

2. Твоята вяра е лъжлива, защото основава оправданието ти не върху Христовата благодат, но върху твоята праведност.

3. Твоята вяра прави Исус Христос оправдател на делото ти, а не Спасител.

4. Следователно тя е лъжлива и измамителна вяра, която те остава под гнева на Всемогъщия Бог, защото истинската оправдателна вяра кара душата, усещайки опасното си положение, да прибегне при Христовата праведност. Тази Христова праведност не е благодатно дело, чрез което се оправдаваме пред Бога, но Неговата лична покорност на закона, която Го заведе на разпятие на кръста, тя ни оправдава. Истинската вяра така приема Неговата праведност. И в това облекло и чрез тази праведност душата се представя пред Бога непорочна, приятна и свободна от осъждение.

Невежко. Какво? Искате да ме уверите, че Христос прави всичко сам, без нашето съдействие? Твоето обяснение ще отпусне юздите на похотта ни и ще ни даде свобода да живеем както си искаме. Защото според теб не е важно как живеем, след като можем само чрез Христовата праведност да се оправдаем, стига само да вярваме в Него.

Християн. Името ти е Невежко и действително си такъв. Отговорът ти показва колко си невеж. Ти не знаеш какво значи оправдателната праведност и си крайно невеж, относно опазването на душата от бъдещия Божий гняв, чрез вяра в тази праведност. Ти си невеж и по въпроса за истинските дела на спасителната вяра в Христовата праведност. Тези дела привличат сърцето ни към Бога, за да любим името Му, Словото Му, пътищата Му и хората Му. А това е съвсем различно от това, което ти, Невежко, си мечтаеш.

Надежден. Питай го дали му се е открило някога нещо от небето.

Невежко. Какво искаш да кажеш с това? Та човек за откровение ли е? В тази работа могат да вярват само полудели мозъци.

Надежден. Ей човече! Христос е така скрит в Бога, че никой не може да Го познае спасително, освен ако Бог-Отец не му Го открие.

Невежко. Това си е твое вярване, но не и мое. И макар да не съм мечтател като теб, пак вярвам, че моето разбиране е по-добро, отколкото твоето.

Християн. Нека аз да кажа нещо. Не е право да говориш така подигравателно, Невежко. И аз съм съгласен с моя другар, че никой не може да познае Исуса Христа освен чрез откровение от Отца. Събуди се и виж колко си далеч от истината, и прибегни при Господа Исуса Христа, за да можеш чрез Неговата праведност, която е и Божия (защото Той е Бог), да бъдеш избавен от осъждение.

Невежко. Вие много бързате, аз не мога да вървя с вас. Вървете напред, а аз ще остана назад да си почина.

- Добре Невежко - отговориха те. - Само едно помни: ако отхвърлиш добрия ни съвет, ще те постигне зло. С време се опомни, човече. Послушай думите ни и бъди умен. Добрият съвет ще те избави от погубел само тогава, когато го следваш. Но презреш ли думите ни, бъди сигурен, че ще си намериш бедата.

- Е, Надеждене - каза Християн, - виждам, че ние пак сами ще пътуваме.

Десета глава

В съня си видях, че те изминаха доста голямо разстояние пред Невежко, а той полека-лека покуцваше след тях.

- Много ми е жал за този нещастен човечец - каза Християн на другаря си. - Той ще разбере всичко, но ще бъде много късно.

Надежден. Да, много е жалко. А колко много хора като него има в нашия град. Има цели квартали и домове, които уж се наричат пътешественици за Небесния град, а нямат и понятие за него, нито знаят как може да се стигне там.

След като по нашите места има толкова заблудени и невежи хора, какво ли е в неговото отечество, където липсва всякаква просвета!

Християн. Колко е вярно това, което Словото казва:

"Той е ослепил очите им, за да не виждат."

Какво мислиш обаче за тях? Смяташ ли, че нямат никакво убеждение за грях? Не се ли боят за бъдещето си?

Надежден. Отговори ти на този въпрос, защото си по-голям от мене.

Християн. Аз мисля, че те понякога имат такова усещане. Но тъй като са естествено невежи, не знаят, че такива убеждения са за тяхно добро. Те не могат да разберат колко много губят, като се стараят да ги угасят, вървейки стремглаво в пътя на своята похот.

Надежден. И аз вярвам като тебе, че страхът донася голямо добро на хората и ги кара да тръгнат в пътешествието.

Християн. Така е, но страхът трябва да е според Божието Слово.

- Страхът от Бога е начало на мъдростта.

Надежден. Какво искаш да кажеш с думата "добър страх"?

Християн. Истинският или спасителният страх се познава главно по три неща:

1. Той произхожда от спасително убеждение за грях.
2. Кара душата да се улови здраво в Христа за спасение.
3. Ражда и поддържа в сърцето голяма почит към Бога, Неговото Слово и Неговите пътища. Тази почит държи сърцето винаги чувствително и го прави да се бои

от отклоняване вляво и дясно към неща, които Бог няма да одобри, неща, които развалят спокойствието на душата и давайки място на Дявола, оскърбят Духа.

Надежден. Така е. Вярвам, че това е цялата истина. Изминахме ли вече Омайната земя?

Християн. Защо? Омръзна ли ти този разговор?

Надежден. Напротив! Попитах само за да знам къде сме.

Християн. Докато я изминем, има още около половин час път. Но да се върнем на въпроса си. Невежите не знаят, че точно тези убеждения, които възбуждат страх, са добри за тях и затова ги отбягват.

Надежден. Как успяват да ги избегнат?

Християн. 1. Те мислят, че тези страхове са от Дявола и им се противопоставят, като че са пагубни.

2. Те предполагат, че подобни страхове водят към разорение на вярата им и тъй като те изобщо не я притежават, ожесточават сърцето си против тях.

3. Те мислят, че няма причина да се страхуват и затова стават безмерно смели.

4. Виждайки, че тези страхове грабват предполагаемата им святост, те се противопоставят на тях с цялата си сила.

Надежден. Разбирам това, защото докато позная себе си, същото беше и с мене.

Християн. Нека сега оставим Невежко и да приказваме нещо полезно за нас.

Надежден. Добре, но ти започни.

Християн. Хубаво. Искам да те питам, познаваш ли някой си Завремен, от вашия край, който преди десетина години беше много благочестив?

Надежден. Завремен ли? Много добре го познавам. Той живееше в село Безблагодатново, което се намира на половин час път от с. Почтеново. Беше съсед на Повратников.

Християн. Да, да! Той е живял с него под една стряха. Този човек е бил едно време много събуден. Вярвам, че тогава той е чувствал греховете си и се е страхувал от заплата им.

Надежден. И аз съм на същото мнение. Той доста често идваше у дома и то винаги просълзен. Аз го съжалявах и имах голяма надежда за него. Но колко е вярно, че "не всеки, който вика Господи, Господи! ще наследи Божието царство, но който върши Неговата воля".

Християн. Веднъж той ми каза, че е решил да тръгне за Небесния град, но после се запозна с някого си Саможивко и оттогава насам не го съм го виждал.

Надежден. Понеже заговорихме за него, нека се запитае, коя е причината за неговото внезапно отстъпване?

Християн. Да, ще е полезно за нас да разискваме това, така че започни.

Надежден. Добре. Според моето разбиране има четири причини за неговото отстъпване:

1. Въпреки че съвестта на такива хора е събудена, умът им никак не е променен. Следователно когато съзнанието за виновност отслабне, тогава угасва и чувството, което ги подбужда да живеят благочестиво. Затова е естествено да се връщат наново в стария си път. Такъв човек прилича на куче, разболяло се от ядене на нещо лошо, което повръща, гърчи се и страда. То прави това не от съзнание, че е сгрешило заради лакомията си, но защото е болно. След като оздравее, отива да ближе повърнатото. Така казва и Словото:

- Кучето се върна на бълвоча си.¹⁵⁶

---

¹⁵⁶ II Петрово 2:22.

Техните сърца очакват за Небето дотогава, докато имат усет и страх за мъките в ада. Но заедно с тяхното намаляване намалява и желанието им за спасение.

2. Втората причина е, че те са заробени от особен страх. Имам предвид страха от хората.

- Защото страхът от човека слага примка.¹⁵⁷

Затова те се показват усърдни за Небето само докато усещат пъклените пламъци до ушите си. Щом обаче този страх се уталожил, те почват да мислят, че е много по-добре да не жертват всичко за нещо, което не знаят, и отново се връщат в света.

3. Друга причина за отстъпването им е укорът, подмятащ се по адрес на тези, които търсят благочестие. Те са горделиви и високомерни. В техните очи благочестието е нещо ниско и презривно. Затова, като изгубят страха си от пъкъл и бъдещия гняв, те се връщат пак в предишния си път.

4. И най-накрая, тъй като мисълта за греха и вечната мъка е нещо неприятно, те не обичат да занимават ума си с тях.

Християн. Това е чудесна мисъл. Наистина проблемът на тези хора е, че защото нито умът им, нито волята им са променени. Те приличат на осъден злодеец, който, стоейки пред съда, трепери, плаче, но и се мъчи да се отскубне. Причината обаче за тревогата е страхът от възето, а не разкаяние и отвръщане от злото, и успее ли да се измъкне от смъртта, той отново се връща в своя злодейски път. Съвсем други биха били делата му, ако умът му беше променен.

Надежден. Ти чу причините, които аз изброих за отпадането на тези хора, сега ако обичаш, моля те сега, кажи ти какво мислиш относно начинът на тяхното отстъпване.

Християн. Добре. Ето няколко точки по този въпрос:

1. Те се стараят, доколкото е възможно, да не мислят за Бога, за смъртта и за бъдещия гняв.

2. Постепенно отхвърлят личната молитва, четенето на Библията, скръбта за греховете си и отпускат юздата на похотта си.

3. Избягват общуването на будните и усърдни християни.

4. Не изпълняват задълженията си.

5. Тогава започват да търсят дупки по дрехите на вярващите, с цел да извинят собственото си отстъпване.

6. Сприятеляват се с разпуснати, навикнали на разкош и угаждащи на себе си хора.

7. Поддават се тайно на похотливи и плътски разговори и им става много приятно, ако забележат подобно нещо у тези, които минават за честни, защото, взимайки пример от тях, те се насърчават да правят по-големи мръсотии.

8. След това се задълбочават още повече в греха.

9. И най-накрая разкриват истинската си същност -- хвърлят се отново в морето на окаения живот и ако някое благодатно чудо не ги избави, погиват завинаги. . .

Видях в съня си, че пътниците бяха преминали Омайната земя и навлязоха в земята, наречена Беула /еврейски/, което значи (Венчана).¹⁵⁸ Тука те намериха очарователна местност -- чист и приятен въздух, пеещи птички, красиви цветя, игриви гълъби и течащи води. Това ги успокои. В тази земя слънцето грееше денем и нощем и те заключиха, че се намираше далече от Долината на Смъртната сянка. Тук не можеше да надникне исполинът Отчаяние, нито можеше да се види Крепостта на съмнението. Гледката се изчерпваше само с едно - Градът, където отиваха. Тук идваха на разходка светлите хора и те постоянно се срещаха с жители от Небесния град. В тази земя имаше

¹⁵⁷ Притчи 29:25.

¹⁵⁸ Исаия 62:4.

изобилие от неща, каквито не бяха виждали никъде по пътя. Особено радостно беше да се чуят гласовете, идващи от Града:

- Говорете на Сионската дъщеря. Ето, Спасението ти иде! Виж наградата Му е с Него!

Те забелязаха, че тукашните жители се наричаха: "Святи хора, изкупени от Господа, народ избран, Царско свещенство. . ."

Градът се виждаше ясно. Той бе изграден от бисери и скъпоценни камъни. Улиците му бяха от злато. Голямата слава на Града, блясъкът на зданията и улиците, както и положението и титлите на жителите му така силно въздействаха върху Християн и Надежден, че от силното желание да са там, те се разболяха и бяха принудени да се отклонят настрана от пътя и да си починат. "Ако видите моя възлюбен, кажете Му, че аз съм болен от любов" -- казваше Християн на Надежден, като се превиваше от болки.

След като си починаха и се съвзеха, въпреки че болките им продължаваха, те отново тръгнаха по пътя си и много скоро стигнаха до хубави лозя и градини. Вратата откъм пътя беше отворена и за тяхно щастие сам градинарят стоеше до нея.

- Чии са тези прекрасни лозя и градини? „, попитаха те.

- На Царя - отговори той. - Насадени са за Негова лична наслада и за утеха на уморените пътници.

Градинарят ги покани в лозята и им позволи да си наберат грозде колкото искат. След това им показа Царския етаж и мястото, където Царя най-много обича да се разхожда. Така те спряха за почивка и заспаха.

Видях в съня си, че те спяха толкова дълбоко, че започнаха да бълнуват. Никога досега не бяха бълнували така и аз много се учудих. Забелязвайки това, градинарят ми каза:

- Защо се чудиш? Такова е свойството на тези лозя. Плодът им е толкова сладък, че веднъж изяден прави устата и на заспалите да говорят.

Християн и Надежден, като се събудиха, незабавно тръгнаха към Града. Той толкова силно блестеше, че не можеха да Го гледат. С наведени глави към земята те усилиха хода си. Бяха извървели един-два километра от онези градини, когато ги настигнаха двама души, облечени в златно облекло, с лица светли като слънцето.

- Откъде идвате? - попитаха новодошлите.

- От град Погибелово.

- Остават ви още две препятствия да преминете и тогава ще стигнете в Града - казаха тези странни човеци.

- Бихте ли желали да ни придружите? - помолиха Християн и Надежден.

- О, не! Вие сами с вяра трябва да влезете там - отговориха те.

Въпреки това те вървяха заедно до мястото, откъдето се виждаха портите.

Видях в съня си, че между тях и портите имаше река. Тя беше много дълбока, а нямаше мост. Като я видяха, пътниците се смутиха.

- Докато не преминете тази река - им казаха човеците, - не можете да стигнете до портите.

- Няма ли някакъв друг път дотам?

- Има, но откакто е създаден светът, само на двама (Илия и Енох) е било позволено да минат по него и едва ли ще се разреши някому да премине оттам, докато не затръбни последната тръба.

Това отчая пътниците (особено Християн). Те започнаха да се оглеждат насам-натат, търсейки начин да избегнат реката, но не намериха.

- Ами навсякъде еднакво ли е дълбока? - попитаха накрая те.

- Не е, но и тук ние не можем да ви помогнем - отговориха другите двама. - Вие сами трябва да намерите къде водата е по-дълбока, къде - по-плитка, - според вярата ви в Царя на онзи Град.

Не намирайки друг изход, те навлязоха във водата. Християн започна да потъва, викайки към добрия си приятел Надежден:

- Потъвам, брате мой! Водата е много дълбока тук! Ето на, вълните преминават над главата ми, течението ме завлича.

- Не се бой, братко! - отговори му Надежден. - Укрепи се! Аз стъпвам на дъното. Краката ми опират вече на твърда почва.

- Ах! Приятелю мой - заплака Християн, - скърбите на смъртта ме обиколиха и се боя, че няма да видя онази Земя, в която текат мляко и мед.

Видях, че върху Християн падна дълбока тъмнина. Той се изгуби в нея и не можеше да вижда нищо пред себе си. Думите, които изговаряше, показваха, че бе отпаднал духом. Мисълта, че ще се удави в дълбоката река и никога няма да стигне до портите, безнадеждно го изплаши. Той започна да си спомня за греховете, извършени преди тръгването по този път. Някакви зли духове го нападнаха и вътрешната борба едва не достигаше своя съдбоносен край. Затова Надежден се приближи до него и подпря главата му с ръката си, а Християн ту потъваше, ту се издигаше полумъртъв.

- Виждам портата - насърчаваше го Надежден - и хората стоят до нея, за да ни посрещнат. Още малко и ще стигнем там.

- За тебе чакат те - отговори Християн. - Откакто се запознахме и тръгнахме заедно, ти винаги си имал пълна надежда.

- И ти си бил такъв - му отвърна Надежден.

- Ах, брате! - каза Християн. - Ако аз бях прав, Царят щеше да ми помогне. Явно заради греховете ми Той ме е довел до тази примка и ме е оставил да погина.

- Приятелю! - заговори Надежден. - Изглежда съвсем си забравил думите, които се отнасят за беззаконниците: "Няма скръб в смъртта им и те не са в мъки както другите човеци, които са поразявани като тях."¹⁵⁹ Тези скърби и утеснения, които преживяваш сега, минавайки тази река, съвсем не означават, че Бог те е оставил. Не! Те са изпратени да те изпитат дали ще си спомниш всичко, което до сега си приел от Неговата милостива ръка; дали си готов да уповаваш безусловно на Него и в скръбта си.

Християн бе дълбоко замислен.

Надежден продължи:

- Насърчи се, братко! Исус Христос те изцелява.

- Да, виждам Го, виждам Го! - силно извика Християн. - Ето, чувам гласа Му:

- Когато преминаваш през води, Аз ще бъда с тебе; и когато газиш през реки, няма да те покрият.¹⁶⁰

Това ободри и двамата. Християн стъпи на здрава почва. Нагазиха в плитко място и намирайки брод, преминаха реката.

На отсрещния бряг стояха две светли фигури, които ги посрещнаха с думите:

- Ние сме служебни духове и сме изпратени да слугуваме на всички, които ще наследят Небесния град.

Всички заедно тръгнаха към портите.

Градът се очерта ясно, разположен върху един хълм. Пътешествениците започнаха лесно да се изкачват по склона му, защото служебните духове ги подпираха под мишниците, а освен това те вече бяха съблекли смъртните си дрехи в реката.

Разговорът със светлите духове беше изключително за славата и блясъка на това място.

---

¹⁵⁹ Псалм 78:4.

¹⁶⁰ Исаия 43:2.

- Ето там е - разказваха им те - Сионската гора, небесният Ерусалим, безчислените ангели и духовете на праведниците, които са достигнали до съвършенство. Сега вече приближавате Божия рай, където ще видите Дървото на живота и ще ядете от неговите плодове, които никога не увяхват. Като стигнете там, ще ви се даде бяло облекло, ще се разхождате с Царя и ще разговаряте с Него през цялата вечност.¹⁶¹ Там няма да срещнете нито едно от нещата, които сте виждали долу на земята - скръб, болест, плач и смърт. Всичко това премина.¹⁶² Ще видите Авраам, Исаак, Яков и пророците - хора, които Бог е изтръгнал от света и които сега почиват.

- Ами какво ще правим ние в онова място? - попитаха пътниците.

- Там - отговори им светлите духове - ще се утешите за всичките си трудове и мъки. Ще се радвате за постигнатото и ще пожънете това, което сте сели. Ще получите стократно от ръцете на Царя плода на всичките си молитви, сълзи и страдания. Там ще ви се дадат златни венци и ще се веселите, непрекъснато, съзерцавайки Всесвятия, защото там ще Го видите Какъвто Е.¹⁶³ Там ще Му служите с хваление, благодарение и възхищение. Очите ви ще се насладят от гледането на Всесилния и ушите ви -- от слушането на сладкия Му глас.

Там ще се веселите с приятелите си, които са отишли преди вас, и с радост ще приемате всеки, който идва след вас. Слава и величие ще ви обкръжават и със златна колесница ще придружавате славния Цар.

Заедно с Него, когато затръби тръбата, вие ще дойдете на облаци така бързо както с крилата на вятъра. Когато пък седне на престола си да съди света, вие ще седите при Него и ще вземете участие в присъдата над всички, които са вършили беззаконие, защото те са били Негови и ваши неприятели.

И заедно с Него ще се върнете пак в Града, за да бъдете завинаги при Него и с Него.

Видях в съня си, че като приближиха портите множество Небесни сили излязоха да ги посрещнат. Светлите духове казаха на множеството:

- Тези двама пътници обичаха Господа нашия Бог, когато бяха в света. Заради Неговото свято име оставиха всичко. Той ни изпрати да ги доведем. Ние изпълнихме заповедта Му, като ги доведохме да влезнат в Града и с радост да гледат лицето на Изкупителя си.

Излязоха да ги посрещнат и някои от царските музиканти, облечени в бяло, светещо облекло, които с прекрасна музика направиха Небето да кънти от радост. Те поздравиха Християн и Надежден с десет хиляди поздравления, по случай благополучното им пристигане от света в Небесното царство. Бяха ги заобиколили от всички страни и непреставайки да свирят - едно необикновено зрелище, като че цялото небе беше дошло да ги посрещне. Християн и Надежден бяха толкова смаяни от прекрасно звучащата музика, че им се стори, че са в Града, въпреки че не бяха стигнали още до Него.

Той обаче се виждаше целият от това място. При вида му им се стори, че чуват биене на камбани за добре дошли. Но най-много топлеше сърцето им радостната мисъл, че ще бъдат вечно с това славно множество. Ех! Кой език може да изговори и кое перо може да опише славната им радост!!!

Най-после! - Те стигнаха до портите.

Над тях Християн и Надежден прочетоха надпис, написан със златни букви:

"Блажени са, които изпълняват Неговите заповеди, за да имат власт над Дървото на живота и да влезнат през портите на Града."

¹⁶¹ Евреи 12:22, 24; Откровение 2:7; 3:4-5; 22:5.

¹⁶² Откровение 21:4.

¹⁶³ I Йоан 3:2.

Светлите човеци им казаха да почакаят малко тук. Стойки пред портите, те забелязаха, че над тях стоят Енох, Мойсей, Илия и др., на които беше съобщено, че тези пътници пристигат от град Погибелово и са тръгнали по този път заради любовта, която имат към Царя на това място.

Тогава пътешествениците подадоха свидетелствата си, които бяха получили в началото на тръгването. Последните веднага бяха отнесени на Царя, Който, като ги прочете, попита:

- Къде са тези пътници?

- Вън. Стоят при портите!

Тогава Царят заповяда да влезнат праведните, които съхраняват истината.¹⁶⁴

И видях в съня си двамата пътници влязоха и веднага се преобрази, обличайки се в бяло облекло, което светеше като злато. Отвътре ги посрещнаха и им дадоха китари и венци - китари, за да славословят Царя и венци в знак на почит. Чух в съня си, че всички камбани в Града звъняха в тяхна чест. Те двамата чуха думите:

- Влезте в радостта на Своя Господ!

Множеството пееше:

- На Онзи, Който седи на престола и на Агнето, да бъде благословение, честта, славата и управлението во веки веков!

А други казваха:

- Свят, свят, свят е Господ!

Виждайки това и чувайки славословията, прииска ми се и аз да бъда с тях, но портите се затвориха зад шествието.

Тогава се обърнах назад и видях в съня си, че и Невежко стигна до реката. Премина я много бързо, без да има дори половината от трудностите, които срещнаха Християн и Надежден. Всъщност точно по това време там се навърташе един лодкар, на име Суетанадежден, който му помогна и го откара с лодката си на другия бряг. След това видях, че Невежко стигна до Града, но интересното беше, че стигна там самичък -- никой не го посрещна, никой не му даде ни най-малко насърчение и подкрепа. Когато дойде до портите, прочете надписа и започна да хлопа. Тези обаче, които стояха над портите, го попитаха:

- Откъде идваш и какво искаш?

Той отговори:

- Ял съм и съм пил пред Царя и Той е проповядвал по нашите улици.

- А къде е свидетелството ти, за да го покажем на Царя?

Тогава той бръкна в пазвата си, но там не намери нищо.

- Имаш ли свидетелство? - повторно го запитаха отгоре.

Той млъкеше.

Тогава казаха на Царя за него, а Той дори не слезе да го види. Направо заповяда на двамата светли духове, които бяха довели Християн и Надежден до Града, да отидат при Невежко, да му вържат краката и ръцете и да го хвърлят.

Видях, че го грабнаха и отнесоха до онази врата, която е от страни на хълма, и го хвърлиха надолу. Тогава разбрах, че и от Небесните врати имало път до ада, както имаше от град Погибелово.

В този момент се събудих и осъзнах, че съм сънувал сън.

---

¹⁶⁴ Исаия 26:2.